SIMONE DE BEAUVOIR

Christiane Zehl Romero

alan yayıncılık

SIMONE DE BEAUVOIR Christiane Zehl Romero

Alan
Yaşam İncelemeleri
Dizisi 11

Simone de Beauvoir

Christiane Zehl Romero
Türkçesi:
Canan Şöhret Dövenler

ALAN YAYINCILIK: 116
Yaşam İncelemeleri Dizisi: 11
© **Rowohit Taschenbuch Verlag**
ONK AJANS
Almanca'dan Çeviren: Canan Şöhret Dövenler
Birinci Baskı: Ağustos 1990
Dizgi / Kapak: Pano Grafik
Baskı: Özyurt Matbaası

Alan Yayıncılık Ticaret Limited Şirketi
Çatalçeşme sok. Torun Han No: 40 Kat. 3
Tel: 511 26 00 Cağaloğlu – İstanbul

İÇİNDEKİLER

İyi Aile Kızı 7
Özgürlük ve Bağlanma 36
Diğeri 52
Savaş ve İşgal 61
Dünyanın Kapıları Açılıyor 93
Mandarinler 107
Kadın 127
Yaşlılık 135

Dipnotlar 142
Kronoloji 147
Tanıklıklar 149

Yazar Hakkında

Chiristiane Zehl Romero 1937 yılında Viyana'da doğdu. Viyana Üniversitesi'nde İngiliz, Alman ve Latin dilleri edebiyatları okudu ve İngiliz romancısı Elisabeth Gaskell hakkında doktorasını yaptı. Paris'de bulundu ve ABD de Yale Üniversitesinde üç yıl öğrenim gördü ve buralarda okutman olarak da çalışarak dil ve edebiyat bilgisini arttırdı. Amerikalı romanist ve Moliére araştırmacısı Laurence Romero Jr. ile evlidir ve şuan Boston'da yaşamaktadır ve Tufts üniversitesinde hocalık yapmaktadır.

İYİ AİLE KIZI

Simone de Beauvoir 9 Ocak 1908 tarihinde Paris'de Montparnasse Bulvarında doğdu. Anne ve babası Georges ve Françoise de Beauvoir evleneli ancak bir yıl olmuştu. Mutlu ve mali durumu iyi bir aileydi. Sanatçının anlatımına göre, annesi ilk çocuğunu dünyaya getirmiş olmaktan sevinçli ve gururluydu. "Bana karşı sevgi dolu ve şevkatliydi. Beşiğimin çevresinde bir sürü akraba toplanırdı. Dünyayı güvenle algılamaktaydım"[1] Simone de Beauvoir daha sonraları anılarında ve röportajlarda, çocukluğunda kendisine verilen güven duygusunun kişiliğine gösterilen önem ve yakınlığın, gelişiminde ne kadar belirleyici olduğunu birçok kez vurgulamış, geçmiş yılları değerlendirerek şu kanıya varmıştır; "Küçük bir kızken kaprislerime gösterilen hoşgörü, baştan beri geliştirdiğim ve hiç vazgeçmediğim tavrımı, yani arzularımı, tepkilerimi, hareketlerimi ve fikirlerimi sonuna kadar savunma huyumu, önemli ölçüde teşvik etmiştir. İnsan ancak talep ettiği şeyin kendisi ya da başkaları tarafından elde edileceğine güvenirse ister onu; ama onu yalnızca isterse elde eder. Bu ekstrem vergimi güçlendiren ilk yaşam yıllarımı minnetle anıyorum."[2]

Hukukçu olan baba soyluluk ünvanını ("de") taşımakta ve zevkleri, amatör eğilimleri açısından da çalışkanlığını ve kuruluğunu küçümsediği ama geleneklerini tamamen onayladığı burjuva sınıfından çok aristokrasiye yakın hissetmektedir kendisini. Buna karşın Beauvoir ailesi serveti, ilişkileri ve genel yaşam biçimi bakımından Fransız burjuvazisine ya-

Küçük Simone aile çevresinde

Üç yaşında

ni erişkin Simone'nin aynı kökenli birçok Fransız aydını gibi acımasızca mücadele ettiği sınıfa dahildir. Baba, Birinci Dünya Savaşından sonra Rus tahvillerine yatırmış olduğu servetin büyük kısmını kaybedince(annenindrahomasını da kendi babası yanlış spekülasyonla bitirmişti). Beauvoir'lar "yeni yoksullardan" olurlar ve Simone'nin 11. yaşından itibaren kısıtlı koşullarda yaşamaya başlarlar. Ancak bu gerçek bir yoksulluk değildir. Aile Rue de Rennes'de daha mütevazi bir eve taşınır. Anne hizmetçi olmadan tüm ev işlerini üstlenir -ev işi ona çok ağır gelmektedir ve her şeyde tasarruf yapılır. Maddi değişiklikler Simone'yi bazen üzmektedir; örneğin kendine ait bir odası olmasını çok istemektedir. Ancak bu kısıtlanmalar hiçbir zaman onun öz güvenini sarsacak düzeye ulaşmamıştır.

Anne ve babası bir tiyatro oyununda

«Café Flore»,

Anne ve babanın tüm farklılıklarına karşın bağlı kaldıkları burjuva gelenekleri çevre, akrabalar ve tanıdıklarca sürdürülmüş ve gayretle korunmuştur. Bu gelenekler küçük Simone'ye düzenli bir yaşam, yetişmekte olan kıza da kolay özdeşleşilebilir bir rakip sağlıyordu.

Para kıtlığının, ebeveynini "yüzeysel itibarı yükseltmeye yarayan harcamalar yerine kültürel değerlere daha büyük önem vermeye itmiş" olması, Simone için oldukça belirleyici bir etken olmuştu...

"Annemle babam bana başlıca vakit geçirme yolu olarak okunacak şeyler veriyorlardı, çok masraflı olmayan bir eğlenceydi bu"[3]. Böylece Simone'de kitaplara, düşüncelere, yani genelde kültüre karşı sonraki yaşamının tümünü belirleyen o tutkulu sevgi gelişti. Bunun yanısıra sanatçı ebeveyninin arzu ettiği gibi,hatta daha çok,dış görünüşe önem vermemeyi öğrendi, zengin burjuvazinin ve modern dünyanın karşısına çıkardığı şaaşa ,lüks ve daha sonra da tüketimi daima *küçümser bir olumsuzlukla* karşılardı. Simone de Beauvoir ilk kez çocukken kabul etmek zorunda kaldığı ama aynı

Paris· Raspail Bulvarı

Meyrignac, büyük babanın malikanesi

Beauvoir ailesinin La Grillere'den Meyrignac'a taşınması

zamanda kabul etmek de istediği sade, katı yaşam alışkanlıklarına sadık kalmıştır. Günlerini yoğun çalışmalar ve en çok da *manevi (düşünsel)* sevinçler doldurmaktadır.

Simone de Beauvoir, çocukluğunun kendine özgü burjuva çevresine -isyan döneminde bile- gösterdiği derin bağlılığı yöresine de göstermiştir. Yazar altmışlı yılların başında, "Yaşamımın ilk yirmi yılını Belford Arslam'ndan Jacob sokağına, Saint-Germain bulvarından Respail bulvarına uzanan büyük bir köyde geçirdim, bugün de hâlâ orada oturuyorum"[4] diyordu. O, salt halis bir Parisli değildi, bunun yanısıra yaşamının daha sonraki döneminde sanatçı ve aydınlar mahallesi olarak ün yapmış, aynı zamanda da başlangıçtan beri burjuva sınıfının yerleşim bölgesi olan Montparnasse ve St.Germain-des-Prés mahallelerinin "ilk sakin"-'lerindendi. Simone de Beauvoir'in anıları bir ölçüde, 20.yy.ın kültürel coğrafyası için de bu derece önemli yer tutan "köyünün" yaşamı ve faaliyetlerinin, tam olmasa bile, canlı bir tarihçisidir. Simone bu semti kimsenin tanıyamayacağı kadar iyi tanıyordu. Çocukken ziyaret için evlere, ibadet için kiliselere, oynamak için parklara gidiyordu. Okula ve üniversiteye burada gitti. Üniversite öğrencisi iken cafeleri, barları, restoranları ve gece kulüplerini tanıdı. Bağımsız bir kadın iken sayısız küçük otellerin çoğunda kaldı. Bu semtten yola çıkarak ve yine buraya geri dönerek, Paris'in geri kalan kısmını ve dünyanın diğer yörelerini öğrendi.

Çocuk Simone, kent yaşamını, yükümlülüklerini ve eğlencelerini seviyordu. Sanatçı "Paris'de insana hasrettim.[5] Öğleden sonra uzun süre yemek odasının balkonunda, gölgeleri Raspail bulvarına düşen ağaç tepeleri hizasında otururdu, gelip geçenlere bakardım.. Yüzleri, siluetleri, ses tonları beni cezbediyordu"[6] demektedir. Simone de Beauvoir çevresindeki anonim ya da yalnızca şahsen tanıdığı insan curcunasını gözlemledi. Her seferinde yeniden büyülüyordu onu bu curcuna, çünkü ona göre "Bir kentin gerçeği, o kentin sakinleriydi."[7]

Yazar, buna karşılık köyde "Bir keşiş gibi yaşamaya zorlanmış olmak, beni pek olumsuz etkilemiyordu; doğa bana fazlasıyla yetiyordu"[8] demektedir. Beauvoir ailesi, *kendi çevrelerinde alışılmış olduğu gibi,* yazlarını köyde ya Limousin'de, Meyrignac'da, büyük babanın çiftliğinde ya da La Grillère'de, halanın evlendikten sonra yerleştiği malikhanede geçiriyordu. Paris'te sıkı, disiplinli bir hayat süren Simone burada günlerini kendi düzenleyebilme "kısıtlı mekândan ve büyüklerin kalıplaşmış zamanından"[10] uzakta, doğada geçirebilme özgürlüğünün tadını çıkarıyordu. "Doğa, başka türlü

Simone (solda) annesi ve kızkardaşi Poupette ile

asla daha yakın olamayacağım bir yığın yaşam biçimini görülebilir ve kavranabilir biçimde önüme seriyordu."[10] Doğa Simone'ye bakmayı da öğretti: "Tatillerim, gözlem sevinçlerini can sıkıntısı ile karıştırmamı önlüyordu. Paris'de, müzelerde, kendi kendimi aldattığım oluyordu, ama ben zorlamalı hayranlıkla gerçekten etkilenme arasındaki farkı biliyordum. Nesnelerin (şeylerin) sırrına varabilmek için, insanın önce kendini onlara vermek zorunda olduğunu da öğren-

Annesi ve kızkardeşi ile

dim. Manzaranın bir köşesini tam olarak benimsemek için, hergün dar geçitlerde dolaşıyor ve saatlerce hareket etmeden bir ağacın dibinde duruyordum: O zaman gerçekten havanın her salınımı, sonbaharın her nüansı ulaşabiliyordu bana." Simone de Beauvoir çocukken köyde geliştirmiş olduğu bu gezinti ve aktif, alıcı gözle bakma eğilimini tüm yaşamı boyunca korumuş ve beslemiştir. Çocukluğunda iyi tanıdığı büyük kentteki, düzenli, açıkça gözlemlenebilir bir varolma ile diğer dünyalara yapılan keşif ve fethetme gezileri arasındaki gidip gelme, Simone'nin tüm varlığının belirleyici ritmi haline gelmiştir.

Simone ve iki yaş küçük kızkardeşi Helène (Poupette denirdi) sıkı *Katolik bir terbiye* alıyorlardı. Taşralı banker kızı olan anneleri, manastırda yetişmişti ve aşırı dindardı. Kendisi tanrısız (Agnostik) olan baba ise, kızlarının annelerinin izinden gitmesini çok doğru buluyordu. Simone, tanrıya ve annesine ait olan ruhsal alan ile, kendisini mükemmelliğinden dolayı büyüleyen babasının dünyevi ilgileri -Yazın ve Politika- ile temsil ettiği düşünsel alan arasında ayrım yapmayı oldukça erken öğrenmişti. Sanatçı çocukken iki alana da ait olmak istediğinden, biri inançlı diğeri inançsız olan anne ve babasının bir bağ olmaksızın yanyana varlıklarını sürdüren değerleri arasında bir karşıtlık (çelişki) olduğunu gözlemledi. Kimseyi rahatsız etmiyormuş gibi görünen bu karşıtlık sonunda onu, "isyan etmeye itmiştir". Bu karşıtlık onların gözlerinde "büyük ölçüde, benden bir aydının ortaya çıkmış olduğunu"[12] açıklar. Simone'nin dönemi ve toplumu için tamamiyle normal olan, ama ailesinde ve Simone'nin gözlerinde daha belirginleşen kadın ve erkek dünyası ayrımı, ileride de göreceğimiz gibi, Simone de Beauvoir'in kadının tüm sorunları konusundaki tutumunu önemli ölçüde etkilemiştir.

Simone küçük bir kızken, kendisini annesinin ve tanrının yanında güvenli ve emin hissetmekteydi. "Yürümeye başlar başlamaz annem beni kiliseye götürmüştü: Bana İsa'nın, tanrının, bakire Meryem'in, meleklerin balmumu, alçıdan kalıplanmış, duvarlara yapılmış resimlerini göstermişti... Ufkumda yıldız gibi iyi, lütufkâr binlerce göz duruyordu"[13].

Okul sınıfı ile. Cours Desir, Haziran 1925. Simone: ilk sırada en solda

Dindar ve uslu bir çocuktu Simone. İyi bir Katoliğin görevlerini özenle yerine getiriyor, sabahları ve akşamları annesi ile birlikte dua ediyor, düzenli olarak ayinlere, günah çıkarmaya ve komünyonlara gidiyordu. Ama kentte iken yine de tanrının, insanların ve onların yapıtlarının arkasına saklandığı duygusuna kapılıyordu. Buna karşın köyde, doğada, tanrı kendini dolaysız ve canlı olarak ortaya koyuyordu: "Burada otları ve bulutları, tanrının, kargaşanın (kaos) elinden alıp kazandırdığı biçiminde görüyordum, onun izini taşıyorlardı. Yere ne kadar çok yapışırsam, ona o kadar çok yakın-

laşıyordum. Öyleki, her gezi bir ibadet eylemi haline geliyordu''[14].

Simone (solda) ve Zaza (ortada) ile

İbadeti de Simone de Beauvoir'a özgüydü, alçak gönüllü ve pasif değildi. Tanrının ona eşsizliği nedeniyle ne çok gereksinimi olduğunu, doğada daha açık olarak hissediyordu. "O (tanrı) herşeyi kendi tarzında, yani mutlak olarak biliyordu. Ama bana öyle geliyordu ki, sanki tanrı, ağaçların renklenmesi için benim gözlerimi kullanıyordu. Yakıcı güneş ışığı, çiy'in serin tazeliği. Vücudumun arıcılığı olmaksızın bunlar salt bir ruh tarafından nasıl hissedilebilirdi ki? O bu dünyayı insanlar için yarattı, ama insanları, kendi güzelliklerinin kanıtı olmaları için: Eskiden beri belirsiz biçimde üstlendiğim görev bana onun tarafından verilmişti. Benim varlığım olmasaydı, kainat ta *ağır bir uykuya çekilirdi;* ben onu uyandırmakla en kutsal görevimi yerine getiriyordum"[15]. Ama onu tanrıya bağlayan bedeni, ondört yaşındaki Simone'nin bir keresinde kendisi için belirleyici (tipik) olan radikalizm ile yalnızca manastıra değil, Karmelit Manastırına gitmesine ve sonunda ondan da uzaklaşmasına neden olmuştur. Anılarından: "Meyrignac'da bir akşam sıklıkla yaptığım gibi dirseklerimi pencerenin kenarına dayamıştım, sisli ahır kokusu göğe yayılıyordu; duam güçsüzce yükseliyor ve sonra yeniden kesiliyordu. Yasaklanmış elmaları yemekle ve yine yasaklanmış bir Balzac cildinden bir adamla dişi bir panterin garip aşk idilini okumakla bir saat geçirmiştim; uykuya dalmadan önce kendimi garip durumlara sokabilecek tuhaf hikayeler anlatmaya niyetliydim. "Bu günah" dedim kendi kendime. Kendimi daha fazla aldatmam mümkün değildi. Hiçbir şeyin beni dünyevi zevklerden vazgeçiremeyeceğini o anda anladım. Fazla şaşırmaksızın "Tanrıya artık inanmıyorum" dedim kendi kendime. Durum çok açıktı: Eğer ona inanmış olsaydım, onu rahatça *incitmeye* hazır olamazdım. Sonsuzlukla kıyaslandığında bu dünyanın hiç önemi olmadığını düşünmüştüm daima: ama önemliydi, çünkü ben onu seviyordum işte; o anda tanrı onun gözünde eski önemini yitirdi".[16] Sanatçı ya birini seçecekti ya da diğerini; dünyanın tüm çelişkileri (aykırılıkları) ile yüklenmiş bir yaratıcı düşünmektense, yaratıcısız bir dünya düşünmek daha kolaydı benim için.[17] Ve Simone de Beauvoir sürekli şunu savundu:

"İnançsızlığımda hiçbir zaman istikrarsız olmadım"[18] dedi. Ama Simone, bir inananın ciddiyetini, katılığını ve disiplinli sorumluluğunu korudu. Yapıtlarının kilisenin yasak kitaplar listesine girmesine ve Katolik taraftan şiddetle saldırıya uğramasına rağmen, Hıristiyanlar ve öncelikle Katolikler onun bu yönünü sık sık takdir etmişlerdir.

Yetişkin bir kadının ve onun felsefi ve sosyal fikirleri açısından bakıldığında inancın kaybedilmesi, bu ondört yaşındaki kız için çocukluğun, cinsiyetin ve toplumsal sınıfının ona takmış olduğu kelepçelerden kurtulma yolunda atılan ilk, önemli adım demekti. Ama bu kayıp önce, mutlu çocukluk döneminin aksine bunalımlı ve hüzünlü bir yaşam devresine "Yaşamımın bugün hâlâ üzüntü ile anımsadığım tek dönemi"[19]'ne götürdü kızı.

Ama, bu konuya daha detaylı olarak girmeden önce, Simone'nin yaşamında çocukluk ve gençlik döneminde önemini kaybetmeyen bir noktadan, yani okuldan, söz etmek istiyoruz. Simone daha beşbuçuk yaşında iken, Rue Jacob'daki Cours De'sir adlı bir Katolik Kızlar Enstitüsüne girer ve "baccaluréat"a yani olgunluk sınavına kadar orada kalır. Okulu sevmektedir: orada yalnızca kendisi için ayrılmış olan bir yere ve canla başla ve başarıyla üstesinden geldiği yine sırf kendisine verilmiş bir yükümlülüğe sahiptir. Eğitim ve zeka yetersizliklerini orada geçirdiği yıllar boyunca gittikçe artarak farkettiği öğretmenlerine karşı birkaç kez ufak çapta başkaldırır. Bunun dışında Simone örnek bir öğrencidir. Evet, Simone'nin örnek bir öğrenci olmaya hiçbir zaman son vermediği ve tüm yaşamı bir okul haline getirdiği birçok kez vurgulanmış ve alaya alınmıştır.[20] Gerçek ise şudur: Öğrenme ve kitaplar Simone için son derece önemliydi. Daima kendisine malettiği yaşama hırsının büyük bir kısmı aslında bilme hırsıydı. Ve bilgi edinme Simone için daima aktif, tüm birşey bir yaşam görevi ve hemen hemen duyumsal (nefsî) bir eğlence demekti. Örneğin küçük Simone'nin okul sevinçleri şöyle anlatılıyordu: "Paris'e döndüğümüzde sabırsızlıkla derslerin yeniden başlamasını beklerdim. Deri bir koltuğa gömü-

Babası ve kızkardeşi Paupette, Eylül 1926

lür ve yeni kitapları çıtırdatarak açmanın, kokularını solumanın, resimleri, haritaları incelemenin ve bir sayfa dünya tarihini gözden geçirmenin zevkini çıkarırdım"[21]. Simone'nin en başarılı olduğu ders Fransızca kompozisyondu. Oldukça erken yaşta, ama yalnızca arasıra, yazma denemeleriyle uğraşmıştı. Simone çalışma hırsına, sabıra, disipline ve amaca ulaşmak için gerekli mücadele gücüne sahip olduğundan okulda istediği herşeyi başarabiliyordu. Bu özelliklerini

daha da geliştirdiği ve tüm yaşamını bunlar üzerine kurduğundan, Simone de Beauvoir gerçekte "iyi öğrenci üniformasını"[22] hiçbir zaman üzerinden çıkarmamıştır.

Daha başka, belki daha da takdire değer varoluş biçimlerinin bulunduğunu, Simone çocukken okuldan bir kızla olan arkadaşlığı sırasında öğrenmiştir. Bu arkadaşlığın izleri o derece derin ve kalıcı olmuştur ki, yetişkin yazar boşuna bir çabayla bu gençlik arkadaşının tipini ve kaderini daima bir romanda başkalarının anlayacağı biçimde canlandırmaya ve unutulmaz kılmaya çalışır. Sonunda en azından bir anı biçiminde de olsa "İyi Bir Aile Kızının Anıları" ile sevgili arkadaşı için etkileyici bir anıt dikmeyi başarır.

Zaza diye hitap edilen Elizabeth Mabille, koyu Katolik, itibarlı ve çok çocuklu bir ailedendi. Çon yönlü yetenekleri vardı ve örnek öğrenci Simone'den önemli ölçüde daha bağımsız, daha doğaldı. Simone kendisi ile aynı yaşta olan, ama okul başarıları dışında her konuda kendisinden üstün olan bu kız arkadaşına karşı, ondan kendisininkine eşdeğer bir duygusal yanıt beklemeksizin, "fanatik bir sevgi"[23] duyuyordu. Bu sevgi, Simone'nin, on yaşındayken, arkadaşlığın başlangıcında kendisi için daimi, kesin bir gereksinim haline gelen ve daha sonraki ilişkilerinin -özellikle Sartre ile olanın- biçimini belirleyen "düşünce alışverişi ve günlük anlaşma zevkini"[24] tanımasına yol açar. Bu sevgi Simone'yi aynı zamanda, çocukken içinde bulunduğu güvenlik ve kendinden hoşnutluk yüzünden eğilimli olduğu "Kibirlilik"[25]'den de kurtardı. İlk kez Zaza'nın belirgin kişiliği karşısında Simone kendi kişiliğinin bilincine vardı, hem de bir zıtlığı farkederek: "Kişiliğim yok... Herşeye meraklıyım... Düşüncelerim nesnelere göre biçimleniyor. Kendimde hiçbir kişisel tutum izi keşfetmedim. Kendimi sınırsız olarak kabul etmek isterdim, ama yalnızca sonsuzluk gibi şekilsizdim... Yetenekli varlıklar ve takdire değer olanlar vardı, ama ben kendimi kesinlikle bu kategorilerin ikincisine koyuyordum"[26].

Ancak yine Simone'nin hayranlığının ve alçakgönüllülüğünün sınırları vardı: "Zaza olmak istemezdim; evrene dış dünyaya etkin bir figür olarak sahip olmayı yeğledim. Gerçeği, değiştirmeksizin ve küçültmeksizin, tek başıma ortaya çıkarabileceğime inanıyordum. Yalnızca kendimi Zaza ile karşılaştırdığımda kendi banalliğimden yakınıyordum. Zaza gerçekten de alışılmışın dışında birşeydi."[27]

Montparnasse'da "Cafe du Dôme"

Sorbonne Üniversitesi

Burada yeniden, yalnızca çocuğu ve onun özel durumunu ilgilendirmekle kalmayıp kadını da orijinalliği ile karakterize eden bir tutumla karşılaşıyoruz. Gerçi çocukça hırsın mükemmellik beklentileri kaybolmuştur ama hayranlık duyabilme yeteneği ile kendini ortaya koyabilmeden oluşan kendine özgü bir karışım varlığını korumaktadır. Zaten bu nitelik olmasaydı, Sartre gibi bir yaşam arkadaşının yanında varlığını sürdürmek *olası olmazdı herhalde.* Simone de Beauvoir daha sonra, bunu izleyen gelişim yıllarının[29] bunalımından, lanetli kovulmuş olma duygusunun kendisinden üstün gelme tehlikesini gösterdiği bunalımdan, kuruntusuzca ve hayatı zehir olmadan çıkmasını büyük olasılıkla Zaza'ya borçlu olduğunu düşünmektedir. "Zaza olmasaydı gençliğimin ilk ve olgunluk dönemlerini öyle avuntusuz bir yalnızlık içinde geçirecektim ki! o benim kitaplara bağımlı olmayan, mutlu-

luk veren tek ilişkimdi. Kendimi düşman güçlere karşı hastalıklı bir kibir biçiminde savunma eğilimim vardı. Zaza'ya olan hayranlığım beni bundan korudu."[30]

Bibliotheque Nationale: okuma salonu

Düşman güçler; bunlar Simone'ye göre, *genelde çok anormal olmadığı gibi*, anne ve babası ve onların temsil ettiği herşeydi. Simone, klasik bir gelişim romanı gibi okunan -kahramanı bir genç kız olan- "İyi Bir Aile Kızının Anıları"nda şöyle der: "Düşmanlıkları başlatmış olan bendim genelde, ama bunu bilmiyordum"[31]. Daha oniki yaşında, ergenlik dönemine girmesiyle, anne ve babasının hâlâ azalmamış olan otoritesine karşı eleştirilere başlar: "..... onlara gittikçe artan bir sabırsızlıkla katlanıyordum. Ziyaretler, aile yemekleri gibi ebeveyninin mutlaka gerekli buldukları tüm bu can sıkıcı düzenlemelerin faydasına hiç aklım ermiyordu.

Sürekli "adet böyledir" ya da "bu yapılmaz" şeklindeki yanıtları beni hiç bir şekilde tatmin etmiyordu"[32]. Annesi ile olan ilişkisi gittikçe daha çıkmaza girmektedir: "İnançlarındaki katılık, onun en küçük bir taviz bile vermesini engelliyordu. Bana bir şey sorduğu zamanlar amacı, aramızda bir uzlaşma noktası bulmak değildi. Yalnızca nabız yoklardı. Bana böyle bir soru sorduğunda, aynı zamanda anahtar deliğinden baktığı izlenimine kapılırdım daima. Benim üzerimde hak iddia etmesi gerçeği, daha çok kasılmama, asabileşmeme yol açıyordu. Kendi başarısızlığı yüzünden bana kızıyor ve direncimi aşırı ilgiyle kırmaya çalışıyordu; buda beni iyice çileden çıkarıyordu."[33] Simone, inancını (dini) kaybettiğini önceleri annesinden ve çevresinden saklamıştı: "Yoksa herkes beni parmakla gösterirdi, dersten kovalanırdım, Zaza'nın arkadaşlığını kaybederdim ve annemin ruhunda kimbilir nasıl bir isyana neden olurdum"[34]. Bu yüzden "göğün boşluğunun"[35] ve *"Paris'de bir öğleden sonra yaptığı ölüme mahkum olma"*[36]'nın sarsıcı "keşfinin" yarattığı korku ile tek başına başetmek zorundaydı; Simone susuyor, yalan söylüyor, iki yüzlülük ediyordu. Yapısı gereği açık ve konuşkan olduğundan bu durum onu çok rahatsız ediyordu. Simone'nin daha sonraları dürüstlüğü kendi yaşam prensibi haline getirmesinin önemli bir etkeni de gençlikteki çatışmalarıdır.

Simone, olgunluk sınavını verdikten sonra annesine gerçeği itiraf ettiğinde, yalnızca aralarındaki topyekün yabancılaşmayı daha da arttırmıştı. Çünkü genç kız yalnızca inanca karşı değil, annesinin tüm varoluş (yaşama) biçimine karşı çıkıyordu. "Birgün öğleden sonraydı, anneme bulaşıkta yardım ediyordum; o tabakları yıkıyor, ben kuruluyordum;

Paul Nizan

pencereden itfaiye binasını ve kadınların tencereleri ovduğu, sebze temizlediği başka mutfakları görüyordum. Her gün öğle yemeği, akşam yemeği, hergün kirli bulaşıklar! Hep yeniden başlanan, ama hiçbir yere götürmeyen saatler. Benim hayatım da böyle mi olacak? Hayır, dedim kendi kendime bir tabak yığınını duvardaki dolaba koyarken, benim kendi yaşamım başka bir şeyler getirecek"[37]. Mme. de Beauvoir, çevresindeki diğer bütün kadınlar gibi anneliği bir kadının yaşamındaki en yüce şey olarak kabul etmektedir. Simone ise daha 15 yaşındayken, ve tabi 68 yaşındayken de[38], şöyle düşünmekteydi: "Kendileri de çocuk sahibi olacak çocuklara sahip olmak, hep aynı bitmeyen şarkıyı tekrarlamaktan başka birşey değildir. Bilgin, sanatçı, yazar, düşünür, tüm bu kişiler, içinde herşeyin kendi varoluş hakkını elde ettiği başka, aydınlık, neşeli bir dünya yarattılar. Ben günlerimi bu dünyada geçirmek istiyordum. Burada kendime bir yer yaratmaya kesin kararlıydım"[39].

Simone'yi bu dünyaya babası sokmuştu. Gerçi kendisi yalnızca küçük bir memurdu ama kızı onu, aklın en mükemmel temsilcisi gibi görüyordu:"Onun kadar akıllı bir adam daha olabileceğini düşünemiyordum.... Onun düşünme biçimi sınırsız ve karşı konulmazdı. İnsanlar ve nesneler onun yargıçlık huzuruna çıkardı: bir hakim gibi onlar hakkında yargıya varıyordu"[40]. Simone babasının beğenisini kazanmak isterdi: "Yaptığım şeyi onayladığında kendimden emin oluyordum"[41]. Gençkız yıllarca okuldaki başarıları ile babasının takdirini kazanmayı başarmıştı. Simone'nin yüksek öğrenim görmesine ve öğretmen olmasına bizzat babası karar vermişti, çünkü (iki kızına) sık sık "küçüklerim, tabiiki evlenmeyeceksiniz. Drahomanız yok, bu da çalışmak demektir"[42] derdi.

Simone de bir mesleği olmasını evlenmeye çok daha fazla tercih etmektedir ve bu yüzden ailesinin fakirliğinin, kendi çevrelerinde alışılmış olmayan bu yolu kendisine açmış olmasına daima müteşekkir olacaktır. Ama Simone gittikçe iddialı olan çalışmalarını sebat ve gayretle devam ettirince ve kendisi için bu geçiş yıllarında zaten avantajlı olmayan dış görü-

nüşünü ve bir "genç kızın" toplumsal yükümlülüklerini ihmal edince, babasından beklediği ve çok gereksinim duyduğu övgü yerine kötü bir şekilde gizlenmiş düşmanlık bulur. Nedenini sonradan şöyle çözümler: "Artık babam için yalnızca bir yük değildim. Aynı zamanda başarısızlığının canlı sembolü de olmaktaydım. Arkadaşlarının, erkek kardeşinin, kız kardeşinin kızları günün birinde kibar bayanlar olacaklardı, ben ise olamayacaktım[43]. Kendisini sınıflarının altına düşmüş kızlara sahip olmaya mahkum eden haksız talihine küsüyordu babam"[44].

Simone o zamanlar yalnızca babasının arzularını yerine getirmeyi ve onun yolunu izlemeyi düşünüyordu. Ama babasının onunla birlikte, çevresindeki herkese yönelen olumsuz tutumu kızı acı verici bir şaşkınlığa ve yılgınlığa sürüklüyordu[45]. Simone sonraları biraz alaycı olarak şunları yazmıştır: "Hep şımartılmış ve değer verilmiştim, etrafımda pervane olmuşlardı. Sevilmeyi seviyordum, ama kaderimin acımasızlığı beni korkutuyordu"[46]. Kendisini "bir haksızlığın kurbanı olarak" görüyordu ve "kinim yavaş yavaş açık bir isyana dönüşüyordu"[47]

Dış görünüşü ile bu isyan, bugünkü isyan kavramlarının yanında pek masum kalırdı. Simone öğreniminin sonuna kadar mali açıdan bağımlı olduğu ailesinin yanında oturdu. Lise öğrencisi iken okuduğu kitaplar sıkı kontrol edilir ve mektupları annesi tarafından okunurdu. Büyükleri genç kızın gelecekteki mesleğini belirlediler ve öğrenim dalını seçerken bunun, önce filoloji sonra da felsefe olmasını kararlaştırdılar. Simone'nin hemen Sorbone'ye gitmesi gerekmediğine, -oradaki öğrencilerin tavırları çok kabaydı- önce Nevilly'deki Sainte-Marie enstitüsünde ve bir Katolik üniversite olan Institut Catholique'de derslere katılmasına yine onlar karar verdiler. Cinsel konulara gelince Simone çocukluğundan beri sert tabularla çevrilmişti. Son öğrenim yılına kadar akşamları bir erkekle gezmeye çıkamazdı. Yalnız başına da dışarı, uzağa bırakılmıyordu.

Simone büyüklerine karşı küçük, inatçı mücadelesini sürdürdü, ama onlardan hiç kopmadı. Ama öğrenim yıllarında bazen gizli gizli Montparnasse'nin gece lokallerine gitti. Oralarda aktris değil büyülenmiş bir seyirciydi. "Işıltılı şişeleri, renkli giysileri, tütün ve alkol kokusunu, sesleri, gülmeyi, saksafonu seviyordum. Kadınlar beni hayranlık dolu bir şaşkınlığa sürüklüyordu. "Bu kadınların incecik çoraplarının, dekolte ayakkabılarının, kırmızı rujlarının herhangi bir dükkandan satın alınabileceğini düşünemiyordum. Çocukken *İsa'nın* önünde diz çökerken duyduğum şevkle bardaki tabureye oturuyordum; kendimi onun huzurunda gibi hissediyordum; caz, orgun yerini almış ve o zaman vecde ulaşmayı beklediğim heyecanla macera arıyordum"[48]. Simone olgun bir anı yazarıyken bu sefa mistiğinden alaycı bir şekilde söz etmiş olsa bile, önce yasaklanmış, sonra da hep kendisine yabancı kalan derbederlik ve sefahat dünyasında kendisinin, iyi aile kızı olarak, kaçırdığı gerçeğin ve yaşamın bulunmuş oldukları fikrini hep korumuştur.

Simone'nin isyanı genelde kendi içinde ve düşünseldi, öyle de kaldı. Geceleri yaptığı kaçamaklar sırasında ne masumiyetini ne de faziletini (iffet) kaybetti. Ayrıca bütün bu sürede bitirme sınavını olabildiğince hızlı ve iyi verebilmek için bütün gücüyle ders çalıştı. Çocukluğunu belirleyen, görev duygusu, meziyete saygı, cinsel tabular[49] gibi değerler bu dönemde ve yaşamının sonraki dönemlerinde de etkinliklerini sürdürdüler. Yazarın fikirleri ve yapıtları bir bakıma, bu değerlerin temelini Katolik-Hıristiyan ya da burjuva-idealist sistemlerden başka bir sistem oturtma çabaları olarak da anlaşılabilirler.

Simone'nin gerçekten karşı çıktığı şeyler ise: "Boş sözler, ikiyüzlü ahlak anlayışı ve bunun sağladığı rahatlıklar"[50]. Bunlar hiyerarşiler, seremoniler, yani burjuvazinin günlük uygulamalarıydı. Burjuvazinin "küstah bir biçimde kendini üstün görmesi"[51]. Yazarın, ilk olarak bu sınıfdan öğrendiği bireyin önemine olan inancına ters düşüyordu. Simone kuzeni Jacques aracılığıyla tanıdığı, babasının ise nefret ettiği,

döneminin modern yazını ile özdeşleşti: "Barrés, Gide, Valéry, Claudel: bu yeni kuşak yazarlarının tüm *duygusal yaklaşımlarını* paylaşıyor ve bu "gençlerin" tabii benden daha yaşlıydılar tüm romanlarını, denemelerini heyecanla inceliyordum. Kendimi onlarda yeniden bulmam normaldi, çünkü hepimizin sorunu aynıydı. Benim gibi burjuva kökenli olan bu kişiler yine benim gibi durumlarından hoşnut değillerdi"[52]. Bu kişilerin Simone'nin nazarında kendileri için istedikleri şey yani "olaylara, cesaretle bakma ve onları gerçekte oldukları gibi tanımlama hakkı"nı[53] Simone de kendisine tanıyordu. Çünkü tüm bu kişilerin geldikleri çevrede yalan ayıplanırdı, ama gerçekten de titizlikle kaçılırdı[54].

Nihayet sondan bir önceki öğrenim yılında Simone kendini yeniden iyi hissetmeye başlamıştır. Savaş vererek biraz özgürlük kazanmış, daha çekici olmuş ve hâlâ kıyafetinin zerafeti ile göz kamaştırmasa bile, dış görünüşüne dikkat etmeye başlamıştır. Sevimli görünümü, açık fikirliliği (girginliği) ve zekası kendisine yeni arkadaşlar kazandırır. Daha sonraları bu yeni, feminizm açısından daha tam gelişmemiş özsaygısından içimde bir kadının kalbi ile bir erkeğin beynini birleştirmiş olmaktan gurur duyuyordum"[55] diye söz etmektedir. Son, gayret dolu öğrenim yılında Leibniz hakkındaki diploma tezini yazar, Merleau-Ponty ve Claude Levi-Strauss ile birlikte Lycée Janson-de-Sailly'de öğretmenlik stajını yapar. Ayrıca Sorbonne ve Ecole Normale Supérieure de (Fransa'nın "büyük okullarından" biri) felsefe doçentlik sınavına hazırlanmaktadır. (Bu son derece iddialı sınavla Fransa'nın en iyi öğretimadayları arasında ülkenin liselerindeki en önemli mevkilere getirilmek üzere çok az kişi seçilirdi. İşte bu dönem için Simone "yorucu biröğrenim döneminden sonra nihayet gerçek yaşamımın başladığı izlenimindeydim ve bu yaşama sevinçle sarıldım"[56] demektedir. Bu gerçek yaşam ona Ecole Normale Supérieure'ün mükemmel ve daha sonra ün kazanacak öğrencileri ile tanışma olanağını verdi. Bunlar arasında kesinlikle deha olan ve genç kadının sonradan arkadaşı ve sevgilisi olarak seçeceği Jean-Paul Sartre'da vardır. Şimdi Simone de Beauvoir kökeni gereği ait olduğu top-

lumsal elit tabakadan, bundan böyle bir yer iddia edeceği düşünsel elit tabakaya geçmektedir. Ama şiddetle hücum ettiği Fransız Burjuvasının elit düşünce biçimini tamamen atamamıştır. Hep "daha iyilere" -yani "gerçeğe" sahip olanlar- grubunda olmak ve onlarla birlikte daha az ayrıcalıklı olanlara düşünsel açıdan önderlik etmek istiyordu. Vasat kişilere ve farklı düşünenlere karşı pek hoşgörülü değildi.

Bu yeni çevrede Simone aynı zamanda kendisini ve gelecekten beklentilerini daha doğru değerlendirmeyi öğrendi: "Sartre beni saygı duymaya zorlayan tek kişi değildi: Nizan, Aron, Politzer de benden çok ilerideydiler. "Concours"a (doçentlik sınavı - agrégation) çok acele hazırlanmıştım; onların düşünsel kültürü benimkinden çok daha sağlam bir alt yapı üzerine kurulmuştu. Benim hiç anlamadığım bir yığın yeni şeyden haberleri vardı, tartışmaya alışkındılar. Benim en belirgin eksiğim yöntem ve genel bakıştı; düşünce evreni, içinde yolumu bulmaya çabaladığım vahşi bir yığındı benim için. Onların araştırmaları ise, en azından ana hatlarıyla belli bir yön almıştı.. Beni en çok etkileyen, yazmak istedikleri kitapları oldukça kesin bir biçimde tasavvur edebilmeleriydi. Bıkana kadar kısmen çok fazla, kısmen çok az olan "herşeyi söylemek" istediğimi tekrarladım kendi kendime. Büyük bir huzursuzlukla roman yazmanın hiç haberdar olmadığım binlerce sorun getirdiğini keşfettim". Ama Simone cesaretini kaybetmedi: "Gelecek birdenbire düşündüğümden daha zor, ama daha gerçek ve güvenli gelmeye başladı bana; önümde belirsiz olanaklar yerine, sorunları, görevleri, malzemeleri, araçları ve dirençleri ile açıkça serilmiş bir alan vardı. Sorularımı sürdürdüm: Ne yapmalı? Vaktiyle yapmak istediğim herşeyin yapılması lazımdı: yanılgıyla mücadele etmek, gerçeği bulmak ve anlatmak, dünyayı aydınlatmak ve belki de onun değişmesine yardım etmek. Kendi kendime verdiğim sözlerin bir kısmını bile tutmak için zaman harcamam ve epey zorluk çekmem gerekiyordu, ama bu beni korkutuyordu. Hiçbir şey çabasız kazanılmazdı ama herşey olasıydı."[57]

Bu iyimserliği ve 1929 yılında ikincilikle (gerçi sınava ikinci kez giriyordu) "agré gation"u başarması sonucu Simone kendini nihayet ailesinden ve çevresinden bağımsız hissediyordu. Ancak bu bağımsızlık, daha önce belirtmeye çalıştığımız gibi, hiçbir şekilde anılarında sürekli yinelenen isyan ve özgürlük sözcüklerinin anlatmak istediği kadar tam değildi. Çünkü Simone'ye özgürlük yolunu açan ve dolaylı olarak onun bundan sonraki yaşamının hedeflerini belirleyen kökenidir. Öte yandan da bu sözcükler, kendi burjuva çevresinin Simone'ye ne kadar sıkıcı geldiğini, bu devrenin onun için ne kadar zor olduğunu ve 21 yaşındaki durumuna ulaşabilmek için, çok çaba ve şans gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Simone de Beauvoir'in gençlik döneminde iki arkadaşı, Jacques Laiguilloon adlı bir kuzeni ve en iyi arkadaşı Zaza, daha az başarılıydılar. Onlar da Simone gibi sınıflarının zorlamaları ve çelişkiler altında eziliyorlardı, ama bunları aşamadılar. Simone'nin çocukluğundan beri tanıdığı ve gençliği boyunca sevdiğini sandığı, hatta evlenmeyi umduğu tek genç adam olan Jacques büyük burjuva yaşamına hem bağımlıydı hem de yabancılaşmıştı. Onun kayıtsız cazibesi ve "saygı değer bir burjuva kişiliğine girme'yi başaramaması" genç kızı cezbediyor, ama amaçsızlığı ve bu kişilikten "tamamen çıkma"[58] isteksizliği onu incitiyor ve şaşırtıyordu. Jacques, Simone'ye candan bir dost olarak davranıyordu, bunun yanısıra Simone'nin daha sonra öğrendiği küçük aşk serüvenleri vardı ve aniden oldukça yüklü drohoması olan bir kızla evlendi. Böylece kuzeniyle yolları ayrılıyordu. Ama Simone onun bundan sonraki kaderini sempati ile izledi, çünkü evliliği ile artık tam bir burjuva haline gelen Jacques'in burjuva olarak tükenmeye gittiğini görmüştü. Jacques, riskli, şanssız yatırımlara girdi ve sonra karısından, çocuklarından ayrı bir ayyaş olarak mahvoldu. Simone daha sonra kendine şunu sormaktan alıkoyamadı: "Benimle evlenmiş olsaydı

Ama Jacques'in iflası başarısızlığı, Simone'yi Zaza'nın ölümü kadar etkilemedi. Zaza, Simone'nin öğrenimini bitirdiği yıl öldü. Nedeni kesin olarak bilinmiyordu. Ama ne olursa olsun kızın ölümüne büyük ölçüde neden olan şey çelişkilerdi: Zaza bir yandan ailesinin ve annesinin düzenli bir mantık evliliği ve normal bir büyük burjuva yaşamı istemlerine boyun eğme durumundaydı. Öte yandan ise aklı ve kalbi, yaşamını yönetme özgürlüğü ve eşinin sevdiği bir erkek olmasını istiyorlardı. Zaza, Simone'nin gözünde yüksek burjuvazinin masum bir kurbanıydı. Ki bu burjuvada sahte tinselcilik, boğucu mutabıklık, kibirlilik ve baskıcı zalimlik Simone'nin kendisinin geldiği fakirleşmiş sınıflarda olduğundan daha belirgin ve bu yüzden daha yıpratıcıdır. Simone de Beauvoir "İyi bir aile kızının anıları"nın sonunda şöyle yazar: "Bizi yutacak olan inatçı kadere karşı birlikte mücadele ettik, ve uzun süre, sonunda özgürlüğümün bedelini onun hayatı ile ödediğimi düşündüm"[60]. Jacques'in ve özellikle Zaza'nın başına gelenler Simone'yi çok etkiledi. Hatta Zaza olayı onda suçluluk duygularına da neden oldu. Çünkü benliğininderinliklerinde bir düşünce onu rahatsız etmekteydi: "Bu benim başıma da gelebilirdi"[61]. Sık sık yaşama başlangıç durumları kendisininkine çokbenzeyen diğer kişilerden çok daha şanslı olduğu duygusuna kapılıyordu. Bu duygu onu yazar olarak konularının seçiminde ve işleme biçiminde etkilemiş olmalıdır.

ÖZGÜRLÜK VE BAĞLANMA

Simone de Beauvoir eğitim çalışmaları bittikten sonra başlayan yeni yaşamının zevkini çıkarıyordu: "Eylül'de Paris'e döndüğümde özgürlüğümün sarhoşluğu içindeydim. Çocukluğumdan beri hayalimdi bu... artık ona sahiptim. Her hareketimde kendimi nasıl bu kadar hafif hissettiğime tekrar tekrar şaşıyordum"[62]. Özgürlük, varoluşçu felsefenin bu ana kavramı Simone için önceleri basit, somut bir şeydi, örneğin ailesine parasal yönden bağımlı olmama ve istediği zaman girip çıktığı, istediği zaman uyuyup uyandığı kendine ait bir odaydı. Önce ailesini kızdırmamak için büyükannesinin yanında bir oda kiraladı, sonraları bunu küçüklü büyüklü bir çok otel izledi. Simone de Beauvoir uzun süre kendine ait bir evi olmasını hem istemedi hem de buna yetecek parası yoktu. Ancak 1954 yılında Goncourt ödülünden almış olduğu parayla Montparnasse mezarlığı karşısındaki stüdyo-apartmanı satın aldı. Bugün de orada oturmaktadır. Yıllarca boş zamanının çoğunu Cafélerde okuyarak, yazarak ve arkadaşları ile buluşarak geçirdi. Yemeklerini de buralarda ya da küçük restoranlarda yedi. Yalnızca savaş döneminde, kısa bir süre için, lokantalarda yenecek çok az şey olduğundan, Sartre, kendisi ve birkaç arkadaşı için yemek pişirdi. Bunun dışında hiç ev işi yapmadı. Çünkü annesi, akrabaları ve tanıdıklarında, zengin ya da fakir olsun kadınların bu işlerin esiri olduklarını yeterince görmüştü.

Simone de Beauvoir, seçmiş olduğu mesleğin de onu çok kısıtlamayacağını ve ona parasal güvenlik sağlayacağını düşündüğünden, bundan sonra yaşamını özgür bir şekilde düzenleyeceği inancındaydı: "İşim yaşamımın kendisiydi ve bu-

nun artık elimde olduğu kanısındaydım. İyimserliğim nedeniyle vazgeçmediğim iki isteğimin yerine getirilmesini işim sağlamalıydı: Mutlu olmak ve kendime dünyayı sunmak"[63]. O zamanlar, ama daha sonraları da, kendi özel görevinin mutluluk olduğunu düşünüyordu: "Yaşamım boyunca benim kadar mutluluğa yetenekli olan ve aynı inatla buna sarılan birine daha rastlamadım. Onu kavradığımdan itibaren yaşamımın özü oldu"[64]. Dünyanın ve kendi varlığının gerçeğini yalnızca mutlulukta bulacağını umuyordu. Ama bunu kavramasını, yalnızca sonunda ele geçirdiği ve yoğun olarak yaşadığı bağımsızlığa değil, aynı zamanda başlayan bir ilişkiye Jean Paul Sartre ile olan ilişkisine borçluydu.

Simone de Beauvoir veSartre daha önce sözedildiği gibi okul arkadaşıydılar. Sartre, kendilerini diğerlerinden ayıran, meydan okuyan bir aldırmazlık gösteren ve kibar öğrencilere kaba oyunlar oynayan, adı kötüye çıkmış "Öğrenciler" (Normaliens) grubuna dahildi. Sözde "en kötüleriydi.... hatta içtiği söyleniyordu"[65]. Ünü, tabii buna düşünmeye hiç son vermemesi de dahildi. Simone'yi büyüledi. Sartre kadınları seviyordu ve birkaç deneyimi de vardı. Toplu derslerde gördüğü Simone o kadar hoşuna gitmişti ki, "onunla mutlaka tanışmak"[67] istiyordu. Simone hakkındaki uzmanca kararı "Hoş, ama çok kötü giyiniyordu". Sartre'nin arkadaşlarından Simone'yi tanıyan birinin aracılık ettiği ilk randevuya tabii ki kız kardeşi Poupette geldi. Simone ve arkadaşı Sartre oyun oynamışlardı. Bunun üzerine Sartre işe daha ciddi olarak sarıldı: Küçük grubu "petits camarades" son sınava birlikte çalışmak için Simone'yi davet ettiler. Biraz heyecanlı olan Simone buluşmak için Sartre'nin odasınageldiğinde yaşamı boyunca alışacağı bir manzara ile karşılaştı "kitap ve kağıt dağları karma karışıktı, her yerde sigara izmaritleri ve duman vardı"[68]. Bütün gün çekingenlikten donmuş bir şekilde "kendi konusu olan Leibniz'i yorumladı. Ancak sonraki buluşmalarda ürkekliği çabuk kayboldu. Sartre ona kısa sürede, Simone'nin hoşuna giden bir şekilde el koydu. Henüz ilişkileri sıcak bir arkadaşlıktan öte değildi. Ama 1929

Ağustos'unda tatile çıktığında Simone, "Sartre'nin hayatından artık hiç çıkmayacağına"[69] inanmaya başlamıştı. Sartre Simone'yi Limousin'de ziyaret etti, bu da genç kızın ailesini çok kızdırdı. Ve ya o zaman ya da daha sonra sonbaharda Paris'te - Simone de Beauvoir anılarının burasında çok ketum davranır- arkadaşlık aşka (Liaison) dönüşür.

Sartre başlangıçtan itibaren "doğru kişiydi" Yetişmekte olan genç kız doğal olarak diğer kızlar gibi aşk ve evleneceği erkek hakkında hayaller kurmaktaydı. Gelecekteki kocasını belli özelliklerle donatmıyordu. "Birbirimizle olan ilişkimiz hakkındaki düşüncelerim ise daha belirgindi. Ona tutkun bir hayranlık duyabilirdim. Burada da diğer konularda olduğu gibi gerekliliğe susuyordum. Seçilen kişi, aynı bir zamanlar Zaza gibi varlığıyla zorlarcasına karşıma çıkmak ve benden kesinlikle üstün olmalıydı. Yoksa kendime "Neden o da başkası değil" diye sorardım. Böyle bir kuşku gerçek sevgiyle bağdaşmazdı. Bir erkeğin akıllılığı, kültürü, otoritesi ile beni sınırsız biçimde etkilediği anda aşık olacaktım"[70]. Böyle bir sevgi doğal olarak bir ömür boyu sürecekti. Bu durumda, 19. yüzyıl romanını çok iyi bilen Simone'nin bu tür beklentilere kapılması şaşırtıcı değildir; asıl ilginç olan Sartre'nin ve onun Sartre'e karşı duygularının bu düşüncelere bu derece uymasıdır. Aslında Simone, gerçek aşkla ilgili genç kızlık hayallerini koruyabilmek için yasanın hükümlerini -evlilik, ortak yaşama, cinsel sadakat- yerine getirmemiştir. Dış görünüşü ile Sartre pek çekici değildi ve bu gerçek ne onu ne de Simone'yi rahatsız ederdi. Simone de Beauvoir bir göz hastalığı yüzünden gözü kayan, küçük adamdaki alışılmışın dışında, üstün olan yönü hemen farketti. "Düşünsel yönden ilk kez bir başkasının kendisinden üstün olduğunu hissediyordu"[71]. Simone şöyle yazmaktadır: "Benden iki yaş büyük olduğundan- iyice faydalanarak yaşamış olduğu iki yıl ve çok önce daha elverişli bir başlangıç yapmış olduğundan, her konuda benden daha bilgiliydi. Ama onun kendisinde gördüğü ve benim de gözüme çarpan gerçek üstünlüğü, onu gelecekteki kitaplarına yönelten huzurlu, inatçı tutkuydu..

Sartre'ın çalışma ortamı

Yazmadan geçen bir yaşam düşünemediğinden, kendimi olağandışı biri zannederdim: O ise yazmak için yaşıyordu"[72]. Ama temelde Simone kendini ona çok benzer bulduğundan, kendini hiçbir zaman ondan aşağı hissetmemişti. Sartre'de kendi eşini görüyordu: "Kendisinde tutkun olduğum herşeyi bir tür aydınlık içinde yeniden bulduğum eş. Onunla her zaman herşeyi paylaşabilirdim"[73].

Simone de Beauvoir'in çocukluğundan, babasıyla olan başlangıçtaki güzel ilişkisinden, Zaza ile arkadaşlığından bu yana büyük bir gereksinimi vardır: Hayranlık duyduğu bir insan güven dolu ve samimi bir dostluk. Özellikle Sartre'ye olan ilişkisinin de kendi kişiliğinin gelişimi ve güçlenmesinin

hikayesi olan anılarının ikinci cildinde, bu konuda şunları yazar: "Birisiyle tamamen anlaşmak herşeyden önce büyük bir ayrıcalıktır; benim için ise paha biçilmeyecek kadar değerliydi... Başka hiçbir kimseyle bu kadar iyi uyum sağlayamazdım. Sunulan bu şansa bu derece tutkuyla sarılmamın ve onu inatla korumamın tek nedeni, çok eski bir çağrıyı izlememdi... Zaza gibi o da (Sartre) benimle aynıydı; dünyayı keşfetmek için birlikte yola çıktık ve şimdi ona kayıtsız şartsız güveniyorum. Bir zamanlar ailemin tanrının verdiği mutlak güvenlik duygusunu veriyordu bana. Kendimi özgürlüğün kucağına attığım anda üzerimdeki gökyüzü lekesizdi. Her türlü zorlanmadan uzaktım ama her anda bir gereklilik vardı"[74]. Simone de Beauvoir bu sözleriyle bir dayanak gereksinimi olduğunu açığa vurmaktadır. Bu da, bir çok okuyucunun ve eleştirmenin vurguladığı gibi, daha sonraları "İkincicins"de şiddetle savunulan isteklerle çelişkili gibidir.

Sartre'la söyleşide

Kendisini anıları sayesinde daha yakından tanıdığımız yazarın, yaşamı boyunca gerçekte ne kadar bağımsız olduğu sorusu karşımıza sık sık çıkmaktadır. Kendisinin bundan sonraki gelişimini daha yakından tanıyınca, bu soruya bir cevap vermeye çalışılabilir ancak.

Önceleri Sartre'la olan ilişkisi salt duygu güvenliğidir. Birbirlerine tam bir dürüstlük sözüverdiklerinden -ki bu sözü ikisi de gerçekten tuttuklarını söylerler- Simone de Beauvoir,

onun ne evlenmek ne de tek bir kadına bağlı kalmak istemediğini biliyordu. İki yıllık bir "anlaşma" yaptılar. Buna göre Sartre Tours'da askerliğini yapacak, o da Paris'te kalacaktı. Bu yüzden Simone özel dersler ve yarı yükümlülüğü olan öğretim görevi almakla yetindi. (Felsefe öğretmeni olarak tam görev alması onun mutlaka taşranın bir yerine gitmesi demekti). Bu iki yıldan sonra Sartre Japonya'da ders vermek istiyordu ve Simone'nin de bu durumda yurt dışında bir görev alması gerekiyordu. Bundan sonra yeniden görüşebilirler ve isterlerse sözleşmelerini yenileyebilirlerdi.

İlişkilerinin ana ögesi konuşmaydı. Birbirleriyle tüm bir yaşam boyunca, bir çok tanığın hayranlıkla ya da alayla gözlediği sonu gelmez ve son derece çekişmeli tartışmalar yapacaklardı. Sartre felsefi ve politik alanda kendi görüşlerini kabul ettirmeyi daima başarmıştır. "Sartre ideolojik sorunlarda yaratıcıdır, ben ise değilim"[75] diye itiraf eder Simone de Beauvoir. Ve onu izler, çünkü "benim severek tutacağım yollara giriyordu" der. Ama onu asla körü körüne izlemedi: "Eleştirmeden ve kendi kendime hesap sormadan hiçbir fikri ve kararı kabul etmedim."[76]. Simone bu ilişkiye baştan beri canlılık ve özsaygı getirir, bu da Sartre'ın hoşuna gitmektedir. Onunla geçirdiği ilk dönemden açık sözlülükle bahseder: "olası bir sürü şeyden bahsediyorduk, ama özellikle beni herşeyden çok ilgilendiren bir konudan, yani benden sözediyorduk"[77].

Karşılıklı sevgi ve saygıya rağmen bu ilk iki yıl Simone'nin Sartre'a ilişkisinde en tatmin edici dönemler değildi. Sorun Simone'den kaynaklanıyordu. Şöyle yazar Simone: "Törelerim (etik) yaşamımın merkezinde kalmamı emrediyordu. Oysa ben kendiminkinden başka bir varoluşu tercih etmekteydim"[78]. Simone, yüzyıllar boyunca özellikle kadından beklenildiği gibi, sadakatla seviyordu. Ama genç kadın çocukluğunda ve gençlik döneminde, bu tür sevgiyi en azından zaman zaman korkutucu bir kendini kaybetme duygusu olarak algılamasını önleyecek kadar gurur ve hırs geliştirmişti.

"Benim için yalnızca Sartre ile geçirdiğim zaman önemliydi"[79] diye itiraf eder: "kendimi kişiliğimden geriye hiçbir şey kalmayacak kadar teslim etmiştim. Benim hiçbirşey olmadığım söylenebilirdi neredeyse. Ama bunu bazen hissediyordum. Sonra kendi varlığımdan vazgeçtiğimi, parazit olarak yaşadığımı saptıyordum"[80]. Gerçi kalemine ne gelirse yazıyordu, çünkü Sartre onu buna teşvik ediyordu[81], ama inanarak değil, yazmayı kâh bir ceza kâh bir eğlence olarak görüyordum[82]" Ve ara sıra mutlu olmasına rağmen korkuya kapılıyordu: "Sartre ile karşılaştığımda artık herşeyi elde ettiğimi düşündüm. Onun yanında kendimi gerçekleştirmem başarısızlığa ulaşamazdı. Şimdi kendime şöyle diyordum: "başkasının bahtına ortak olmak, mahvolmaya giden en emin yoldur"[83].

Simone de Beauvoir o zamanlar daha feminist değildi. Hissettiği huzursuzluk kendi bireyciliğinden ve verim kavramından kaynaklanıyordu: "Nasıl eskiden bana "çocuk" denmesine karşı idiysem, şimdi de kendimi bir "kadın" olarak görmüyordum; ben bendim. Ve "ben" olarak kendimi suçlu hissediyordum. İçimdeki kader kavramı, tanrı benim için öldükten sonra da devam etti ve herkesin kendi kaderini kendisinin yaratması gerektiği kanısındaydım. "İkinci kişi", "bağımlı" varlık olduğum bir yaşam, insan nitelikleri taşıyan benim için alçalmak anlamına gelirdi"[84]. Ancak kurtuluş yalnızca bağımsızlıkta değil, çaba ve emekle elde edilirdi, bunun tek ve vazgeçilmez koşulu ise özerklikti. Mutlu uyuşukluğunda onu asıl ürküten şey, bu tavrıyla onaylanan kendi aleladeliğiydi; "herşeyden feragat ediyordum"[85], dehşetle bu gerçeği saptamıştı.

O zamanlar başka bir bağımlılık duygusu daha Simone'ye acı veriyordu. Katı bir disiplinle yetişmiş olan genç kız aşkta, sevinçle kendi vücudunu keşfetmiştir. Ama şimdi bu vücudun kendi aklı ve istenci üzerinde kurduğu hakimiyete

katlanamıyordu: "Sartre'den ayrı günlerim, haftalarım geçiyordu ve pazar günü Tours'da güpegündüz otel odasına gitmeye çekiniyorduk. Özlemin yalnız ruhsal bir tutku değil, bedensel bir acı da olabileceğini keşfettim... Rezil bir şey... Issız hasretim (seçim yapmaksızın) herhangi bir eş istiyordu. Geceleri Tours-Paris treninde bacağımı okşayan yabancı bir el içimde kendime saygımı yitirmeme neden olan bir kargaşa uyandırabiliyordu"[86]. Simone'nin iç çatışmalarını Sartre'la planlanmış olan ayrılıkları da azaltamadı."Ufuktaki bu uçurum beni ölüm kadar korkutuyordu ve artık onu düşünmeye cesaret edemiyordum. Yılgınlığımın gerçek nedeninin ne olduğunu soruyordum kendime. Bir gün beni koparıp ayıracaklarından korksaydım mutluluk içine gömülüşüme bu kadar üzülür müydüm?"[87].

Nihayet iki yıl sona erdiğinde Japonya'daki görevi bir başkası alır, Sartre 1931 yılında Felsefe öğretmeni olarak Le Havre'de bir görev ve Simone'ye de buradan 800 kilometre uzaktaki Marsilya da bir görev verilir. İlişkilerinin bir insanla düşünebileceğinin "en mükemmeli" olduğuna kanaat getiren Sartre, Simone'nin bu uzaklık yüzünden paniğe kapılması üzerine evlenmelerini teklif eder (Eşlere birbirlerinin yakınında görev veriliyordu). Simone reddeder. Nedeni, öncelikle ona olan saygısı ve onu düşünmüş olmasıydı: "Taşrada öğretmen olmak ve artık kesinlikle yetişkin olmak için seyahatlere, özgürlüğüne, gençliğine veda etmenin Sartre'a ne kadar zor geldiğini görüyordum, bir de evli erkekler sınıfına girmesi bir başka fedekarlık demekti"[89]. Ancak şimdi Sartre'ın, kısıtlı bir *güvence* ve devletin özel yaşama kurumsal karışması olarak gördüğü evliliğe karşı olan antipatisini paylaşıyordu. Ama Simone herşeyden önce sevilen bir insana karşı kendi görevlerini yapma eğiliminin yasa ve geleneklerle pekiştirileceği bir bağdan korkuyordu. Kendi dengesini aldatmacalara girmeden yeniden kurmak için[90] ve uyuklayan hırsını, eski özgüvenini yeniden kazanmak için belli bir yalnızlığa ihtiyacı vardı. Marsilya'ya varışının onda bıraktığı derin izler bu düşüncelerini doğrular niteliktedir.Geriye

baktığında; "sanki yaşam hikayemde tam bir dönüm noktası olmuş gibiydi" der; "Bavulumu emanete vermiştim, büyük merdivenin başında hareketsiz duruyordum... Buradaydım, yalnız, elleri boş, geçmişimden ve sevdiğim herşeyden kopmuş ve artık yapayalnız günbe gün yaşamak zorunda olduğum büyük kente bakıyordum. Şimdiye kadar tamamiyle başka insanlara bağımlı olmuştum. Sınırlarım ve hedeflerim belirlenmiş ve bana büyük bir mutluluk verilmişti. Burada kimse benden haberdar değildi. Bu damlardan herhangi birinin altında haftada ondört saat ders vermek zorundaydım. Bunun dışında hiçbir şey bilmiyordum.. Uğraşlarımı, alışkanlıklarımı, eğlencelerimi kendi kendime aramak zorundaydım. Yavaşça merdivenden indim, her basamakta duruyordum, çünkü bana yavaş yavaş kendi varlıklarını ve benim kendi varlığımı tanıtacak olan bu evler, bu ağaçlar, sular, kayalar, sokaklar beni çok ilgilendiriyordu"[91].

Kendi ayakları üzerinde durması gereken, yalnız bir kadın olarak dünyayla karşılaşmak ve böylece kendi "ben"ini keşfetmek bu andan itibaren feminist yazının baş şartı olmuştur. Bu, o zamanlar Simone de Beauvoir için önemli ve hiç de kolay olmayan bir adımdı: "Ondan (Sartre) ayrılmamak için delice bir istek duyuyordum. Gelecek açısından o an kendim için en zor olan şeye karar verdim. Bu, bir tehlikeden kurtulduğumu ve yaşamıma yararlı bir yön verdiğimi hissettiğim tek andı"[92].

"Kendi kendisini bulmak için" Marsilya'da insanlara yönelmek yerine, kenti ve çevreyi yalnız, yorulmak bitmez, fiziksel hareketin ve bakmanın büyüsü ile dolu yürüyüşlerle dolaşıp tanıması yazarımız için karakteristiktir. Yaşlanınca üzülerek vazgeçmek zorunda kaldığı yürüyüş tutkusunda, canlılığı ve gözlem zevki, mutluluk verici, çocukluğundan beri tanıdığı, nesnelerin tek kaşifi ve fatihi olarak gerekli ve tek olma duygusuyla birleşirdi. Kişilerle hatta yakın çevresindekilerle bile pek ilgilenmiyordu. Bir bayan meslektaşının (bu hanım sonraları lezbiyenliği tamamen onaylamış ve savun-

Marseille'de Öğretmenken. Oturanların soldan dördüncüsü

muştur ama asla diğer feministler gibi heteroseksüel ilişkiden üstünlüğü yönünde propagandasını yapmamıştır) candan yaklaşma çabasını geri çevirir Simone. Hâlâ yalnızca Sartre'i sevmektedir, uzaklaşma kararıyla ona olan bağı daha da güçlenmiştir. Sonra anlaşmalarını yeniden gözden geçirdiler ve bu sözleşme fikrinden vazgeçip, sürekli bir ilişkileri olmasına, ancak ikisinin de bağımsızlıklarını koruyarak karşılıklı eşitlik tanımaya karar verdiler. Gelecekte ancak ilerde otuzluk olunca ek olarak "kontenjan" aşk ilişkilerinin olabileceğinde anlaştılar. Çünkü Sartre -haklı olarak- kendinin poligom yapısından hâlâ emindi ve tesadüfi kısa aşklardan vazgeçmek istemiyordu[93]. Marsilya'daki "sürgün" yalnızca bir yıl sürdü. Sonra Simone de Beauvoir Rouen'e yani Sartre'in yakınına tayin edildi. Birlikte eski arkadaşlıklarına ve alışkanlıklarına döndüler ve yenilerine başladılar. Kendi bağımsızlığı ile Sartre'a olan duyguları arasında bir denge kurmuş olmanın bilinciyle Simone, bu andan itibaren Sartre'nin yanında dost ve sırdaş olarak pek alışılmamış bir yaşamın fırtınaları içinde kendi varlığını korumayı başardı.

Sartre'la, 1968

Simone ellibeş yaşındayken büyük bir hoşnutlukla şunları söyler: "Yaşamımda tartışılmaz bir başarı elde ettim, bu da Sartre ile olan ilişkimdir. 30 yıldan fazladır yalnızca bir akşam dargın olarak uyuduk. Uzun yıllar süren birliktelik, konuşmalarımıza duyduğumuz ilgiyi hiçbir şekilde azaltmadı. Düşüncelerimizi öyle bir sabırla ve yöntemli olarak eleştirdik, düzeltip gerekçeledik ki, bugün bizim ortak mülkümüz oldular. Birimizin başladığı bir cümleyi çoğunlukla diğerimiz

Çalışırken, 1964

tamamlardı. Bize bir soru sorulduğunda ikimizin de aynı cevabı düşündüğümüz olmuştur''[94]. Elbette ki uzun yılların eseri olan bu güzel uyumun, Simone'nin - Sartre'den daha çok - büyük ölçüde anlayış ve tolerans göstermesine dayandığını anılarının, romanlarının satırlarından ve satır aralarından anlayabiliriz. Sartre bu uyumda Simone de Beauvoir'in kendisi ve ilişkileri hakkında anlattığı herşeyi olduğu gibi onaylamaktadır. Aslında bu Sartre'nin ''anlayışına'' ters düştü. Yetmiş yaşındaki Sartre'nin itirafı ve geçmişe ait düşüncesi şöyledir: ''Birbirini izleyen ve herbiri o anda benim için tek ve önemli olan kadınları düşünüyorum. Simone de Beauvoir'in yaşamımda başka hiçbir kimsenin ulaşamadığı bir yer almış olması onun kendine özgü niteliklerindendi''[96].

İkisi de, ilişkilerinin başarısının kültürel açıdan eşdeğer olmalarına dayandığını (dünyayı, örneğin burjuvaziyi aynı gözle görüyorlardı) ve aralarında tam bir eşitlik olduğunu sürekli belirtmişlerdir[97].

Ama bu Sartre açısından farklılık içinde bir eşitlikti. Onun düşüncesine göre kadınlar erkeklerden yalnızca fiziksel olarak değil, duygusal olarak da farklıydılar. Kadınlar kendilerini daha iyi tanıyorlardı, daha içe dönük ve daha dikkatliydiler. Günlük yaşamda daha az ciddi bu yüzden de daha az "komiktiler"[98]. Onların topluluğunu, tarzlarını görmek ve yaşamak Sartre için kendi kendisinin tamamlanması demekti. Ve Simone de Beauvoir onun çalışmalarında da önemli bir yer alarak Sartre için mükemmel bir tamamlayıcı oldu. Yazar şöyle der: "Onsuz bu deneyimlere sahip olamazdım, onunla konuşmasaydım bu deneyimler bu kadar

Maocu dergi "La Cause da Peuple"; satarken

"Halkın Davası" gazetesi için düzenlenen eylemden sonra hep birlikte polis arabasında, 1970

kesin, spesifik olamazdı. Betimlediğim bir jest, gözlemlediğim bir olay, analiz ettiğim bir durum, açıklığını ve gerçek doğruluğunu Simone de Beauvoir'in gerçekçi titizliği ve deneyimlerinin yoğunluğu ile kazandılar"[99]. Simone için düşünceleri ne kadar olumlu olursa olsun genç kadın içinde felç edici bir tehlike seziyordu, bu da sevdiği, deha erkek için önemli olmakla yetinmek ve onunla özdeşleşerek kendi başarılarını gereksiz ve olanaksız görmek. Eğer bu tehlikeye boyun eğmiş olsaydı -sanıyorum ki, Simone de Beauvoir bundan çok emindi- yalnız kendi kendine değil Sartre'ında ona olan saygısını ve sevgisini yitirirdi. Kendisini tamamen bir erkeğe adayan ve sonra onun tarafından terkedilen, seven bir kadın konusunu işleyen bir öyküsünün adı gibi"yıkılmış bir kadın" olarak elleri boş, kendi kişiliğinin hiçliği önünde kalakalırdı. Simone'nin bu konuya sık sık değinmesi yalnızca çevresinde yapmış olduğu gözlemlere dayanmaz, kendisinin tehlikede olduğunun bilincine vardığını da açığa vurur.

Simone bu tehlikeye yenik düşmez. Marsilya'da geçirdiği yıldan beri eski amacına, yani -filozof ya da politika düşünürü değil- yazar olmaya kesin olarak yöneldi. Ve o andan itibaren, elbette ki Sartre'ın etkisi ve desteği ile, kendi yolunda ilerledi. "Belirli genç bayanların" kendi yaşamında "bağımlı" bir rol kabullendiği suçlamalarını Simone de Beauvoir şöyle yanıtlar:

"Özgürlüğüme sahip çıktım, çünkü kendi sorumluluğumu hiç bir zaman Sartre'a yüklemedim. Duygusal tepkilerim dünyayla doğrudan ilişki kurmamla oluştular. Sanatım incelemeler, kararlar, sabır, savaşlar ve çalışma gerektirdi. Sartre bana yardım etti, ama ben de ona ettim. Ancak yalnızca onun aracılığı ile yaşamadım"[100]. Ve yolunu ve çalışmalarını incelemeye devam ettikçe gerçekten Simone'ye hak vereceğiz. Yaşamını yalnız sürdürme zorunda kalmayışı ve bu derece mükemmel bir yaşam arkadaşı bulmuş olması Simone de Beauvoir için çok önemliydi ve mutluluk kaynağıydı. Sartre ile birlikte olması Simone'nin mesleğinde ilerlemesini de sağladı. Sartre ona sürekli düşünsel uyarı kaynağı oldu ve kendisinden daha genç ve az ünlü olan Simone'nin başka hiçbir şekilde elde edemeyeceği ilişkiler kurmasına aracılık etti. Bu yolda işi biraz daha kolaylaşmış olsa bile bu durum hep gelişmeyi ve "işbaşında olmayı" gerektiriyordu: Söylediklerinin karşılığında bugün tadını çıkardığı saygınlığı yine de kendisi kazanmak zorundaydı. Simone'nin onsuz (Sartre) hiçbir şey olamayacağını ya da başka bir adamın yanında bunların tam tersi düşünceleri savunmuş olacağını düşünmek hem Simone de Beauvoir'i çok aşağılamak, hem de onu hiç kullanılmayan bir kıstasla değerlendirmek olurdu. Simone yalnızca aşkta değil, seçtiği meslekte de önüne çıkan olanaklara gayretle sarılmak, cesaret ve inatla bundan istediğini ve yapabileceğini oluşturmalıydı.

"Rouen'de her yerde duvar görüyordum"[101] diye söz eder Simone de Beauvoir, Flaubert'in de hiç sevmediği bu taşra kentinden. Simone burada 1932'den 1936'ya kadar 4 yıl boyunca öğretmenlik yapacaktır. Marsilya'daki onun için çok önemli olan gezintiler burada ilginçliğini yitirirler: "Modernleşmiş, bol yağmurlu ve sıkıcı Normandiya beni cezbetmiyordu"[102]. Buna karşılık kentin genel konumundan memnundu: "Rouen'dekinden daha iyi bir iş yeri olamazdı benim için. Le Havre'den (ve Sartre'dan) bir saat, Paris'ten birbuçuk saat uzaklıktaydı. İlk işim tren için bir abonman kartı almak oldu. Bu dört yıl boyunca benim için şehrin merkezi istasyon oldu. Sanki Paris'de yaşıyor ama dış bir banliyöde oturuyormuşum gibiydi"[103]. Ancak yine de taşra ve burada geçirilen yıllar güçlü izlenim bıraktı. Sartre ve Simone de Beauvoir meslekleri açısından pek zorlanmayan ama bunun yanısıra Paris'den ve sevdikleri büyük kent yaşamından uzak bırakılmış "tanınmamış öğretmenlerdi"[104]. Çok boş zamanları,ama "çok az arkadaşları vardı, hemen hiç tanıdıkları yoktu"[105]. Simone, derslerde çok dikkatli davranmasına karşın özgür düşüncelerinden dolayı Rouen halkında, kız öğrencilerinin ailelerinde kötü bir izlenim bırakmıştı. Lisedeki meslektaşları Marsilya'da olduğundan daha itici geliyorlardı Simone'ye, onlarla görüşmüyordu[106]. Yalnızca gençliği, sol görüşleri ve ataklığı nedeniyle "bir tür öncü ekip"[107] oluşturdukları Colette Audry bunların dışındaydı. Gerçi Simone, Rouen'de vakit geçirmek için tüm yerel kaynaklardan yararlanmaya çalışıyordu, ama daha çok Sartre ve onunla yaptığı konuşmalarla yetinmek zorunda kalıyordu. Bu durum, ikisinin ortak düşüncelerinin gelişmesi açısından son de-

rece verimli ama kısıtlayıcı da olan bir soyutlanmaydı. Büyük bir detaycılıkla önlerine gelen herşeyi tartışıyorlardı; yazındaki, felsefedeki, psikolojideki ve yan masada oturanların yeni düşüncelerini. Asıl amaçları bireyleri, teklikleri içinde sentez yoluyla kavramalarına yardım edecek şemalar bulmaktı. Simone de Beauvoir bunu "Bu bizim günlük çalışmamızdı ve sanıyorum ki, her yazıdan. dıştan gelen her katkıdan daha çok zenginleştiriyordu"[109] şeklinde dile getirmektedir. (Bu dönemin fikirleri ve ilgi alanları söz konusu olduğunda Simone de Beauvoir'in kendisi ile Sartre arasında ayırım yapmamasına sıkça rastlanır).

Böyle düşünmelerine karşın, "yayınlanan her şeyi de okuyorlardı".[110] Özellikle Celines'in "Gecenin Sonuna Yolculuk" adlı yapıtından çok etkilenmişlerdi: "Bir çok yerini ezbere biliyorduk. Yazarın anarşistçe yaklaşımı bizimkine yakındı. Savaşa, koloniciliğe, vasatlığa, klişelere ve topluma karşı, bizi hayran bırakan bir stil ve tonda savaşıyordu. Gide, Alain, Valery'in mermer tümcelerinden sonra müthiş bir rahatlamaydı bu"[111]. Simone de Beauvoir ve Sartre genelde, Hemingway, Dos Passos, Faulkner, yani büyük Amerikalılarınki ile karşılaştırıldığında, Fransız roman tekniğinin hiç gelişmemiş olduğunu düşünüyorlardı[112]. Onlardan, özellikle de Hemingway'den birşeyler öğrenebilirlerdi ve öğrenmek istiyorlardı: "Erotik sözcüğünden nefret ediyorduk. Çünkü bu sözcük, cinselliği abartarak ön plana çıkarırken aynı zamanda aşağılayan da bir özellik taşıyordu. Hemingway'in yapıtlarındaki sevenler ise birbirlerini her an canıgönülden seviyorlardı. Cinsellik onların davranışlarına, duygularına, konuşmalarına hakim oluyor ve artarak, istek, arzu haline geldiğinde sevenleri bölünmez bir varlık olarak birleştiriyordu. Bir şey daha hoşumuza gidiyordu: "Eğer insan tamamen ve bir bütün olarak varsa, "adi durumlar" diye birşey söz konusu olamaz. Günlük yaşamdaki sade sevinçlere büyük önem veriyorduk: Bir yürüyüş, bir yemek, bir konuşma. Hemingway bu eğlencelere romantik bir çekicilik katıyordu. Roman kişilerinin hangi şarapları ve et çeşitlerini sevdiklerini ve kaç bardak içtiklerini bize detaylı olarak anlatı-

yordu. Onların önemsiz sözlerini bile not ediyordu. Kalemi ile önemsiz detaylara aniden anlam kazandırıyordu. Bize anlattığı güzel aşk ve ölüm hikayeleri ardında bildik evrenimizi görüyorduk"[113].

Amerikalıların yanı sıra Kafka da bu arayış yıllarının büyük bir keşfiydi, "Kendimizi hangi yanılgılardan koruyacağımızı bilsek bile, onların yerini hangi gerçeklerin alması gerektiğini bilmiyorduk[114]. Kafka'ya hemen sınırsız ölçüde hayran olduk" demektedir Simone de Beauvoir. Kafka onların şahıslarına hitap ediyormuş gibiydi: "Tanrısız, ama yine de selametimizin olası olduğu bir dünya konusundaki sorunlarımızı ortaya koyuyordu. Aynı, ölçüm mühendisik gibi yalnız, yolların ve amaçların görülebilir bağlarla birleşmediği sisler arasında el yordamıyla gidiyorduk"[115].

Diğer önemli bir keşif Husserl'in fenomenolojisiydi. Simone de Beauvoir bunu önce Sartre'nin açıklamaları ile tanıdı, sonra kendi de okudu ve genelde bütün felsefeyi olduğu gibi kolaylıkla anladı. Husserl'in, bilinci, dünyanın herşeye hakim olan eşsiz merkezi, hem de nesnelerin ancak buradan bakıldıklarında varlıklarını kazandıkları bir merkez olarak tanımlaması onlara aradıkları dayanak noktasını verdi. Çift buradan yola çıkarak kendi, insanlararası ilişkilere yoğunlaşmış varoluşçuluklarını ve *"diğeri"* ve *"bakış"* kavramlarını geliştirdiler. Sartre 1933/34 yılında fenomenolojiyi politik durumu değil- incelemek için Berlin'e gitti. Tabii Simone de Beauvoir kendisini burada da ziyaret etti. Yazın birlikte Almanya'yı gezdiler. Bir yıl önce de İtalyan demiryollarının Mussolini'nin "Faşist gösterisi" dolayısıyla yaptığı indirimden yararlanıp İtalya'ya gitmişlerdi. Gerçi bu ülkelerde dolaşan kahverengi ve siyah gömlekliler onları rahatsız ediyordu ama çoğu çağdaşları gibi onlar da faşizmi ilgi ve eğlencelerini bozacak kadar ciddiye almıyorlardı. Belki de sosyalist olacak "uzaktaki geleceğe" inanıyorlardı[116]. Burjuvaziye duydukları nefretle, kapitalizmin sona ermesini istiyorlardı, ama bireysel özgürlükleri ve gelecekteki kitapları ile öyle

doluydular ki, ne çağın tarihinden ne de politikadan pek etkilenmiyorlardı. Onlar için politik eylem söz konusu değildi. Yine de Sartre her zaman dünyada neler olup bittiğini bilmek istiyor, bu yüzden de gazeteleri *"kötü ama hararetle"*[117] okuyordu. Simone de Beauvoir ise politik makalelerden son derece sıkılıyordu.. Yazıları baştan sona okuyup inceleyemiyordu[118]. Arkadaşı bu yazılarla çok zaman harcadığında ise sabırsızlaşıyordu.

Ama gazetelerde birlikte inceledikleri birşey vardı: Polisiye haberler. Medenileşmiş insanlığa dahil olduklarını şu ya da bu biçimde yalanlayan tüm kişiler[119] onları büyülüyordu. Bir çok romantik ve romantizm sonrası sanatçı ve aydın gibi onlar da "muhalefet estetiği" taraftarıydılar: "Standarttan her türlü sapma anarşizmimizi tatmin ediyordu. Gariplik bizi büyülüyordu"[120]. Geceleri Cafe ve Bar'larda dolaşırken kendilerini öncelikle delilere, fahişelere ve dilencilere[121] yakın hissediyorlardı.

Sinemada Amerikan gangster ve vahşi batı filmlerini seyrediyor, kitaplardan polisiye romanları seviyorlardı. Tüm bu ilgi alanlarına eğilmelerinin ardındaki nedenlere gelince: Kendi kısıtlı -ve medenileşmiş- deneyim alanlarının dışına çıkarak insanı ve onun toplumla olan ilişkisini tanımak arzusu; "Uç durumlar, normal diye adlandırılan insanın davranış ve tutkularını, çıplak, kavrayıcı canlı bir biçimde yansıtırlar" inancı; ve yaşlanmanın, taşranın ve belki de karşılıklı ilişkilerin yakınlığının bazen tehditkarca hissettirdikleri monotonluktan ve klastrofobiden kaçma gereksinimi başta gelenlerdi. Ama Simone de Beauvoir'in kaçma gereksinimi daha da derine iniyordu. Daha sonra bir röportajda söylediği gibi "kişisel olarak ve politik açıdan yıllarca herkesten uzak yaşamak istiyordu"[123]. Anılarında *İnsanca olan herşeyin reddi*'nden sözeder. Bu fikrinde uzun süre direnmiş ve estetik anlayışını da bunun üzerine kurmuştur: "İnsan yokmuş gibi görünen yöreleri, insanların varlığını benden saklayan kulisleri seviyordum; resimsi olanları, yerel renkliliği"[124]. Simone burada *dünyanın merkeziydi*[125]. Ama birlikte yaşadığı insan-

lara karşı da, diğerlerinin onun etrafını objeler olarak sardığı tek bilinç, süje olduğunu sanıyordu ve böyle olmak istiyordu: "Beni görecek gözleri olmayan, itici, gülünç ya da eğlendirici kişiler: Ben tek bakıştım"[126]. (Husserl ve Sartre'ın terminolojisi Simone'nin burada çoktan beri hissettiği birşeyi dile getirmesine yardım ediyordu. İnsanları izlerken-ki bu kentteki günlük yaşamında severek yaptığı bir şeydi- hoş görüsüzlüğe olan eğilimi, insanları tanıma isteğinden daha ağır basıyordu. "Anlamaktan çok yargılıyordum"[127] diye itiraf eder. Bu, anıları okuyan bazı okurların da gözüne çarptığı gibi, hiç bir zaman tamamiyle kaybolmayacak bir eğilimdi. Simone'nin bu tutumu, bir yandan belli bir tahakküm hırsını, diğer yandan ise korkuyu dile getiriyordu. Simone de Beauvoir, çok yakınına yaklaştırdığı zaman insanların onun hükümranlığına, güvenliğine, mutluluğuna zarar vereceği duygusuna kapılıyordu. Hatta görmüş olduğumuz gibi, aşkda bile "biz bir bütünüz"[128] inancında kendisini tamamen kaybetmekten korkuyordu. "Bir diğerinin varlığı benim için hep bir tehlike olmuştur ve bu tehlikeyle açıkça yüzleşmeye bir türlü karar veremezdim. Daima savunma durumundaydım"[129].

Ama şimdi taşrada, "en küçük bir arzunun, en küçük bir üzüntünün bile sabit fikir haline gelebileceği, bu boğucu atmosferde"[130] bu sorununa yönelmek zorunda kaldı. Yüzelsel olarak bakıldığında olay bir kıskançlık hikayesiydi: Simone de Beauvoir, Olga Kosakievcz adlı bir kız öğrenciyle biraz tenezzülen bir arkadaşlık kurmuştu. Yetişkin olmayı bir türlü beceremeyen Sartre da bu, günü gününe yaşayan genç Rus kızından etkilenmişti ve bir üçlü oluşturmayı teklif etti. Bu yeni birlikte yaşama denemesi, pek de şaşırtıcı olmayan bir değişime uğrayarak, *Minyatür bir cehennem makinası*[131] halini alır. Gerçi Simone de Beauvoir kıskançlık göstermemek için elinden geleni yapıyordu. Sartre de ilişkilerini değiştirebilecek birşey söylememek yada yapmamak için çok çabalıyordu[132]. Buna rağmen ciddi anlaşmazlıklar doğdu ve bunlar yazarın acıyla şu gerçeği anlamasını sağladı: "başka

birini ve kendimi "biz" gibi rahat bir sözcüğün belirsizliği tarafından yönetilmeye zorlamak yanlıştı" . Sartre Olga'yla olan ilişkisinde benimle birlikteyken yaşamadığı huzursuzluk, öfke ve sevinç duyguları içinde bocalıyordu"[134]. Yaşam arkadaşının tüm anlama çabalarına karşın tanıdığına inandığı erkek artık ulaşamayacağı, yabancı bir varoluş biçimi ortaya koyuyordu ve Olga, Sartre'nin gösterdiği ilgi nedeniyle birdenbire tehdit edici bir önem kazanır. Simone de Beauvoir daha sonraları sakin, devamlı bir arkadaşlığa dönüşen bu ilişkiden anılarında şöyle söz eder: "O zamanlar Olga'nın duygularından bağımsız davranamıyordum.[135]. Bir sözüm, bir hareketim veya kararım ile onda hoşnutsuzluk uyandırdığımda kendimden öyle çok iğreniyordum ki. Bu da beni üzüyordu"[136]. Hayır, insanların düşünceleri sadece kafalarının içindeki zararsız duman bulutçukları değildi, yeryüzünü kaplıyorlardı ve ben de onların içinde dağılıyordum. Olga, daha önce de belirttiğim gibi, şimdiye kadar başarıyla kaçtığım bir gerçeği görmeye zorladı beni: diğerleri de aynı benim gibi ve aynı geçerlilikte varlar"[137].

Simone de Beauvoir'in burada üzülerek ve doğrudan yaşadığı şey, varoluşçuluğun uğraştığı ana sorunlardan biriydi: Kendi bilincinin yabancı bir bilinçle yüzleşmesi. Simone düşmanca davranmaktadır, çünkü "Ben"i kendini mutlak olarak algılamakta ve bu yüzden kaçınılmaz bir gerçeği, yani karşısındaki insanın, "diğerinin" de bilinci olduğunu bir tehdit olarak duyumlamaktadır. Bunun nedeni yalnız nesneleri değil, "ben"i de kendi tarzıyla gören ve bunları kendini merkez alarak düzenleyen yabancı bakış da onu gaspetmekte veya yoketmektedir.

Sartre'ın tamamen kuramsal olarak bu düşüncelerle uğraşmasına karşılık bunlar Simone de Beauvoir için ancak yaşamı bir gösteri nesnesine dönüştüğü anda önem kazanırlar. Bu kişisel, dolaysız ilgi, Simone'un felsefi sorunlara olan genel yaklaşımı açısından karakteristiktir. Yazarın bunu kendisinin nasıl anladığını ve "Geldi ve kaldı" adlı romanındaki kahramanlarına yansıtarak nasıl anlattığını dinleyelim: "Beni şaşırtıyorsun, dedi Pierre başkasının da kendin gibi bir

bilince sahip olduğunu keşfedince gözyaşı dökebilen, tanıdığım ilk insansın.. Beni şaşırtan şey, metafizik bir durumdan bu derece somut bir şekilde etkilenebilmendir. -İyi ama bu da somut birşey zaten, dedi Françoise. Yaşamımın bütün anlamı tehlikede.- Ben de bunun aksini söylemiyorum, dedi Pierre... ama senin bir düşünceyi bu biçimde derinlemesine yaşaman alışılmış bir şey değil-, Ancak, dedi Françoise bu benim için düşünce kuramsal birşey değil ki, düşünce yaşanır, ya da kuram olarak kalır, bu durumda da önemini yitirir"[138].

L'Invitee (Geldi ve Kaldı) adlı ilk romanına 1938 yılında başlamış 1941'de bitirmişti. Bu roman, uzun yıllar inatla sürdürülen ve ya evdeki çalışma masasında ya da La primaute'du spirituel öykü derlemesinde olduğu gibi bir yayıncının masasında kalan yazma denemelerinden sonra Simone de Beauvoir'in gerçek yazarlığa geçiş yapmayı başardığı ilk yapıttı. Bu konuda anılarında şunları yazar: "Yaşadığımız tatsız üçlü ilişki deneyimi, bana yalnızca bir roman konusu vermekle kalmadı daha fazlasını, bununla başa çıkma olanağını da verdi"[139]. Gençliğinin can sıkıntısı ve köleliği onu terkettiğinden beri[140] ilk kez bu diğer kadın Simone'nin mutluluk ve güvenliğini o kadar fazla tehdit eder ki, yazma onun için görev gereği yapılan bir çalışma olmaktan çıkıp bir gereklilik olur. Simone de Sartre gibi düşünmektedir: "Yazın, yaşamda birşeyler yıkıldığında ortaya çıkar"[141].

"L'Invitee" alışılmışın dışındaki bir üçlünün ilişkisini anlatır. Yazar olan kadın kahraman Françoise, uzun süredir oyuncu ve rejisör Pierre ile özgür bir aşk yaşamaktadır. Pierre için hem Sartre hem de tanınmış oyuncu ve rejisör Charles Dullin esin kaynağı olmuştur. Ancak yazar, genç bir kız olan Xaviere'i koruması altına aldığında Pierre de kız ile ilgilenmeye başlar ve genç kadının mutluluğu yıkılır. Simone de Beauvoir kendinin Françoise'ye bir çok otobiyografik yönden benzediğini kabul ederse de, Olga'yı "sistemli" bir şekilde değiştirdiğini iddia eder[142], ancak yine de bu değişiklik, anılarında arkadaşına olan saygısı nedeniyle iddia ettiği kadar da fazla değildir. Çünkü Xaviere tipinde ilk kez karşı-

laştığımız kaprisli, dik kafalı, bencil ve keyfine düşkün genç kız tipi romanlarında sık sık karşımıza çıkmaktadır. Aslında isyankârlığına , kendiliğindenliğine hayran olduğu bu yaratık, Simone de Beauvoir için gözlerinde kendine güvenilirlik ve serinkanlılığının aniden belirginleştiği ve ters bir ışıkta yansıdığı "diğeri"ydi. Françoise romanda: "Saydam, çıplak beyazlıktan oluşmuş sert kenarlı bir blok, bu oydu, istemese de, çaresiz.[143] Verilmiş bir söz gibi geri alınamaz. Bir buzul gibi sert ve saf itaatkâr, itilmiş, boş ahlak kavramlarına inatla sarılmış"[144] olarak tanımlanmaktadır. Gerçi bu, yazarın kendi portresi değildi ama, diğerinin gözlerinde sık sık karşılaştığı kendi görüntüsünün bir çizimiydi.

Bu kurmaca öyküde Xaviere'nin yaşlı arkadaşı üzerindeki gücü o kadar büyür ki, kadın yalnızca onun aracılığıyla yaşar, onun aracılığıyla görür. Françoise, tek çıkış yolunun "Ya o ya ben" olduğuna karar verir ve rakibesini normal değil, metafizik kıskançlık yüzünden öldürür. (Simone de Beauvoir, romanının başına vecize olarak bir Hegel alıntısı koymuştur: Yeni her bilinç, diğerinin ölümünü izlemek zorundadır). Cinayetin işlendiği dönemde Françoise'nin kendini diğeri tarafından safdışı, bırakılmış hissetmesi için somut bir neden yoktur. Pierre ona tamamen geri dönmüştür, hatta Xaviere'nin genç sevgilisi de Françoise'ye yönelmiştir. Ancak Xaviere herşeyi istediği gibi gördüğünden ve kendini suçlu bulmayan Françoise'yi kıskanç bir hain, cani olmakla suçladığından, Françoise herşeye rağmen kendisini kendi dünyasından sürülmüş gibi hissetmektedir. "Bu düşman varlık yalnızca kendisi için varolan, tamamiyle kendi içinde yansıyarak, kendisi olmayan herşeyi reddederek" -karşısında durduğu sürece Françoise "tamamiyle bu sömürücü bilincin esiriydi" ve tam da bu bilincin istediği şeydi: "Xaviere vardı, öyleyse ihanet de vardı. Ve bu durumda benim cani olarak rolüm de olduğu yerde duruyordu"[145]. Kadın kahraman ancak cinayet ile birlikte kendine ve dünyasına yeniden sahip çıkar. "O kendini seçti" romanın son sözleridir.

Simone de Beauvoir daha sonraları bu sonuçtan pek de memnun kalmadı. Cinayetin psi olojik açıdan iyi motive edil-

memiş olduğunu düşünüyordu: "Anlattığım Françoise de bu konuda benim kadar yeteneksizdir"[146] der, ama bu romanın bugün genelde en iyi romanı olduğunu söyler, belki de haklıdır. 1943 yılında yayınlandığında eleştirmenler tarafından çok iyi bulunmuştu -daha o zamanlar yazar Prix Goncourt için düşünülüyordu- ve sonra da sık sık varoluşçu ya da Simone de Beauvoir'in ve arkadaşı filozof Merleau-Ponty'un adlandırdıkları gibi metafizik romanın ilk örneği olarak görüldü. Adından da anlaşıldığı ve bizim de görmüş olduğumuz gibi, bu romanda toplumsal ya da psikolojik sorunlar değil, varoluşçu, metafizik sorunlar söz konusudur. Romanın erkek ya da kadın kahramanı kendilerini -aynı Kafka'daki gibi başlangıçtaki güven içinde olma duygusundan koparılarak- onlara çözümsüz ve felaket gibi görünen insani temel durumlardan birinde bulurlar. Ama romanda ortaya bu tür felsefi fikirler konmaz, aksine karakterlerin günlük yaşantıları verilir. (Hemingway bu yönden örnek olmuştur). Çünkü filozof Merleau-Ponty'nin "Geldi ve Kaldı"yı temel alarak yaptığı metafizik roman hakkındaki açıklamalarında söylediği gibi, her yaşamın "Latent metafizik" ve her metafiziğin "insan yaşamının açıklaması" olarak görülmesi gerektiğini farketmek ve bilinçli olarak uygulamak, varoluşçu felsefenin özel başarısıdır[147]. Bu nedenle roman ve tiyatronun felsefe terimlerine gereksinim duymaksızın metafizik sunmalarına karşın, felsefe dili, dünyaya ait deneyimleri tanımlarken edebiyatla aynı belirsizliğe sahiptir. Ortaya konan sorunların temel, genelde geçerli çözümleri yoktur, yalnızca bireyin hür kararı vardır. "Geldi ve Kaldı"da, sonuçta tekbaşına cinayet kalmıştır. Simone de Beauvoir her zaman suçtan kendini ortaya koymanın ve kendine karşı sorumluluk duymanın en uç olasılığı olarak etkilenmiş, ancak "birlikte yaşama sorununun" cinayetle yalnızca sansasyonel bir biçimde dile getirildiğini ama ortadan kaldırılamadığını bilmiştir. Bu sorunun kişisel ve edebi olarak tartışılması onun açısından "yirmi yılının aldatıcı hükümranlığından" kesin kurtuluş anlamına gelmektedir: "Kafamda diğer bir kişinin varoluşunu anlamaya başlamıştım"[148].

Simone de Beauvoir 1936'da ve Sartre da 1937'de Paris'e tayin edilince, "taşra bölümü" kapanmış oldu. Simone önce Lycee Moliere'de sonra da Camille See'de ders verdi. Ama oturduğu yer bu okulların yakınında değildi. Sartre geri döndüğünden bu yana Sen'in sol kıyısındaki "ev" dediği bir otelde Sartre'nin üst katında kalıyordu. "Böylece hem iki kişilik yaşamın olanaklarından yararlanıyor hem de pürüzlerinden kurtuluyorduk"[150]. İkisi de vargüçleriyle yazıyordu, Simone de Beauvoir artık, nihayet bitirebileceğine ve yayınlanabileceğine kanaat getirdiği L'Invitée üzerinde çalışıyordu[151]. Sartre ise yılların çalışması olan "Melancholia"yı Gallimard'a kabul ettirmeyi başardı. Kitap 1938 yılında "La Nausee" (Bulantı) adıyla çıktı. Artık yavaş yavaş kendilerinden ve gelecekten bekledikleri şeyler gerçekleşmeye başlıyordu.

Ama zamanın tarihsel olaylarını hesaba katmamışlardı. Simone de Beauvoir gözlediğimiz gibi, politik olaylardan alabildiğince kaçınmıştı ve ancak İspanya'da iç savaş çıktığında, olaydan etkilendi Sartre ile çıktığı seyahatlerde İspanya Cumhuriyeti'ni tanımış ve sevmişti. En iyi erkek arkadaşlarından biri İspanyoldu. "Tüm kalpleriyle Fransa'nın onun ülkesine yardım etmesini"[152] diliyorlardı, ama kendi kuşaklarından bazılarının, örneğin arkadaşı Colette Audry'in yaptığı gibi "İspanya'ya gitmenin sözkonusu olamayacağını" Simone de Beauvoir anılarında biraz da özür dileyerek açıklamıştır. "Yaşamımız böyle ani bir eylemi kaldıramazdı. Ayrıca gerekli teknik ya da politik beceriler olmaksızın tehlikeye atılmak işgüzarlıktan başka birşey değildi."[153]. Görevinin İspanya'nın kaderi için dua ederek, kendi şahsi yaşamını geliştirmek ve bunu sözlerle ifade etmeyi öğrenmek olduğu-

nu düşünmeye devam etti.[154]. Birçokları gibi, Simone de Beauvoir de politik olayların daha da ilerleyebileceğini, kendilerini de etkileyebileceğini ve Almanya ile savaş çıkacağını aklına getirmek istemiyordu. Hatta Sartre'nin aksine Fransa'nın savaşması, Fransa'nın nazi olmasından daha kötü değil mi?[155] diye düşünüyordu. Faşizme sempati duyması sözkonusu değildi. "Faşizm yaşamımı üzerlerinde oluşturduğum tüm fikirlere karşıt"[156] diyordu. Ancak diğer entellektüeller gibi o da kendine "Basses-Alp'in çobanlarını, Douarnenez'in balıkçılarını kendi özgürlüklerini savunmak uğruna ölüme göndermeye" hakkı olup olmadığını soruyordu.[157]. Nihayet 1939 ilkbaharında Sartre onu bu pasifliğinden uzaklaştırdı.[158]. Ama yine de Simone işin savaşa kadar varma-

Moliere Lisesindeki bir sınıfla

yacağını umuyordu: "Başıma böyle birşey gelemez, savaş olamaz. Hitler Polonya'ya saldırmaya cesaret edemez, üçlü pakt kurulur ve onun gözünü korkutur"[159].

Hitler, daha da fazlasına cesaret etti. Yalnız Polonya'yı değil, utanılacak kadar kısa bir savaştan sonra Paris ve Fransa'nın kuzey yarısını da işgal etti. Simone de Beauvoir şöyle anımsar: "Aniden tarih beni kendine çekti, paramparça oldum, kendime geldiğimde tüm dünyaya yayılmış, liflerimle herkese ve herşeye bağlanmıştım. Fikirler, değerler, tümü altüst olmuştu; hatta mutluluk bile önemini yitirmişti"[160]. Tarafsız, Fransız burjuva çevresine karşı estetik bir muhalefet içinde olan bireyci Simone'den düşünsel, toplumsal ve nihayet politik konularla derinlemesine ilgilenen başkalarına karşı sorumluluğu, başkalarıyla uzlaşmayı yaşamının en önemli prensibi haline getiren ve Fransa'dan tüm dünyaya yayılan bir kadın çıkmıştı ortaya. Tabii ki bu değişim anılardan alınan yukardaki sözlerin telkin ettiği kadar, ani olmamıştı. "Aktifliğe" ve onun Simone de Beauvoir'in yaşamı süresince aldığı çeşitli biçimlerine varış daha yavaştı. Bu değişim sürecinin en önemli aşamaları, yalnızca savaş öncesi dünyanın yıkılışı ve işgal değildi buna ek olarak savaştan sonra Fransa ve Avrupa'daki değişimin yarattığı hayal kırıklığı, hatta karamsarlık da etkindi.

Simone de Beauvoir, savaşı, öncelikle sevdiği adama birşey olmasından korkan bir kadın olarak yaşadı. Sartre cepheye gitti ve sonra da bir savaş tutukluları kampına düştü. Normalde kendini "istisna kadın" olarak gören Simone, artık savaşın içindeki tüm kadınların kaderini paylaşıyordu. Kaçamak ziyaretler, bekleme, endişeler. Yazar hemcinsleri ile olan bağını cephe gerisine Sartre'e ulaşmayı denediği, onun için paketler yaptığı, onu izinciler trenine götürdüğü zamanlardaki kadar derinlemesine hiç yaşamamış olsa gerektir.[161]

İşgal yıllarındaki asıl dayanışma olayı onu Almanlara ve Vichy yönetimine karşı olan herkesle birleştiren "düşmana" duyulan nefretten kaynaklandı; "Duygularımı, umutlarımı, korkumu, isyanımı yüzleri belirsiz ama bana varlığını hissettiren bir kitleyle paylaşıyordum. Bu kalabalık her-

yerdeydi, benliğimin dışında ve içimde. Bu güruh, heyecanını, nefretini kalp atışlarımda belli ediyordu"[162]. Simone de Beauvoir, "Hitler ve Naziler'den yabancı bir evren olarak, objektif bir biçimde belli bir kayıtsızlıkla" nefret etmesine karşılık[163] "Petain'den, Ulusal Devrimden, subjektif olarak ve hergün yeniden alevlenen bir öfkeyle" tiksiniyordu[164]. "Mareşal Petain'in "elçileri" benim gözümde değerli olan herşeye ve öncelikle de özgürlüğe saldırıyorlardı. Çocukluğuma gölge düşürmüş olan üsteleyici darkafalılığı yeniden gözlüyordum. Ama şimdi tüm ülkeyi resmen boyunduruğu altına alıyordu"[165]. Kendi saflarından biri, bir aydın onlarla işbirliği yaptığında lanet ediyordu. Deat ve Brasillach'ın makalelerini, gammazlıklarını cinayete çağrılarını affedilmez bir suç olarak görüyorum"[166] diye yazar anılarında. Ve savaştan sonra kendisinden, işbirliğinden dolayı ölüme mahkum edilmiş yazar Brasillach'ın affını isteyen bir dilekçeye imza atması istendiğinde de katılığını korumuştur.

Ama Simone de Beauvoir, aktif direniş gösterenlerden değildi. Gerçi Sartre, 941'de savaş tutukluluğundan kurtulup Paris'e geri döndüğünde Sosyalizm ve Özgürlük adlı bir direniş hareketi organize eder -artık hem düşünsel hem de eylem açısından aktif olmayı istemektedir-[167] ve Simone kendisine, özellikle diğer organizasyonlarla ilişkiye girme çabalarında destek olur. Ama bu çaba, komünistlerin yetersiz yardımları ve Simone ve Sartre'nin, arkadaşlarını (kooperasyon olmadan grupları çok önemsizdi) boşyere sürgüne gönderilme riskine atma konusundaki tereddütleri yüzünden başarısız kaldı. Bu başarısızlığın getirdiği hayal kırıklığı içindeki Sartre'ın yeniden hırsla yazmaya başlaması, Simone de Beauvoir'u çok mutlu etti: "Onun için olası tek direnme yolu yazmaktı"[168]. Ve özellikle kendisi açısından da asıl görevin, yalnızca düşünsel direnç ve işgal yüzünden güncelleşmiş sorunlarla yazar olarak mücadele etmek olduğunu düşünüyordu ve tüm gücüyle yazıyordu. Simone de Beauvoir'in savaş ve işgal yaşantılarının etkisi altında yazdığı yapıtları bundan sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak göreceğiz. Önce bu yaşantının kendisini daha dikkatle incelemek istiyoruz.

1938

Simone'nin işgal sırasındaki kişisel olarak korkmasını ya da acı çekmesini gerektirecek pek birşey yoktu. Ama 1943'de küçük yaştakileri baştan çıkarttığı gerekçesiyle onu okuldan attılar: Simone, daha işgalin başlarında ders vermeye devam edebilmek için yahudi olmadığına dair yeminli bir ifadeyi imzalamaya hazırdı. Ama kendisinden, genç bir şairle, üstelik bir İspanyol yahudisiyle kaçmış olan öğrencisi Lise'yi ailesine,"iyi tarafa"geri dönmesi için ikna etmesi istendiğinde bunu reddetti ve annenin şikayetleri üzerine hemen işten atıldı. Oysa -edindiği mesleğe gösterdiği sürekli saygıya rağmen- ders vermekten zaten biraz sıkılmıştı ve işten çıka-

rılmasına hiç üzülmedi, çünkü ulusal radyoda program yapımcısı olarak hemen yeni bir ekmek kapısı buldu. Bu yılların bilinen maddi sıkıntılarına Simone de Beauvoir kolayca katlandı ve dahası bu düşmüş yaşam düzeyinin iyi yönlerini özümsedi: "Bir sürü gelenek, görgü kuralı, aşırı nezaket gösterileri bir kenara atıldı. Gereksinimler gerçek ölçülerine indirgendi, bu durum bayağı hoşuma gidiyordu."[169]. Tehlikeli girişimlere kalkışmadı. Sartre 1943'de anti-faşist bir yazarlar derneği olan C.N.E.'ye girdiğinde Simone katılmadı, bunun nedeni de dikkatli davranması değil daha çok, bu toplantıları sıkıcı bulmasıydı. Sartre'nin katılması ve haberleri ona aktarması ona bol bol yetiyordu.

Gençliğinde kısıtlamalardan bunalmış, sonra yirmi yaşlarında elde ettiği bağımsızlığın ve gelecek umutlarının tadına çok bilinçli bir biçimde varmış olan Simone'nin asıl zoruna giden şey, bu yılların getirdiği mekan, zaman ve belli ölçüde de düşün "tutsaklığı"ydı. Gerçi yazar yalnızca o anı yaşamaya çalışıyordu. Ama o an, bir zamanlar yapılan mutlu planlar demekti ve bütün geleceği kaplıyordu. Şimdi ise kendi içinde kısıtlı kalarak yıkılıyordu. Mekan ve zaman adeta daralmıştı. "İki yıl önce ilgime açık, önümde serili dünyanın merkezi Paris'di, bugün ise Fransa denetim altında, dünyadan kopmuş bir bölgeydi"[170]. Tüm olumlu kararlara rağmen, Naziliğin on, hatta yirmi yıl iktidarda kalabileceği korkusuyla başetmekte epey güçlük çekiyordu. Ona daha da zor gelen şey, arkadaş ve tanıdıklarının gittikçe daha sık olarak kaybolmalarıydı, çünkü hem çaresiz bir seyirci kalmaktan başka birşey yapamıyordu, hem de bu suskunluk ve ölüme giden anlamsız kaybolmayla derinlemesine özdeşleşmişti.

Onbeş yaşındayken ölümlülüğünün bilincine dehşetle vardığından beri bu gerçek, bütün korkunçluğu ve kesinliği ile onun peşini hiç bırakmamıştı zaten: "Ama yine de kendi ölümüm ve başkalarının ölümü düşüncesi hiç bu yıllardaki kadar zor gelmemişti bana.[177]. Mutlaka yatağımda öleceğim. Bu notu 1944 Haziran'ında bir gece uyanıklıkla rüya arasındayken korkulan sonla yüzleşmelerini kelimelerle yatıştırmayı

denediğinde yazmıştı. "Yatağım beni korkutuyor. Sanki beni uzağa götüren bir sandal, başım dönüyor. Kıyıdan gittikçe uzaklaşıyorum, katkatı kesilmişim, yanımda konuşan ve gülümseyen biri var, yüzü suyun yüzeyinde kayboluyor, suya gömülüyorum, gömülüyorum ve kayıyorum, ve yoldayım, hiçbir yere gitmeyen bir yolda, yatağımda, suyun, zamanın, gecenin ötesine doğru"[173]. Bu yokoluş bazen son derece huzur verici görünmesine karşın Simone de Beauvoir, ölümü her zaman rezalet olarak algılayamayacak kadar çok seviyordu yaşamayı. Varolma sevinci ve kesin sondan duyulan dehşet, yaşamının ileri yıllarına kadar şiddetle gidip geldiği iki kutbunu oluşturmuştu.

Şimdi ise, çevresinde yaşama kendisi kadar bağlı insanlar, başkalarının keyfine bağlı olarak alınıp götürüyorlardı. Simone, Lise'nin arkadaşı olan ve kendisinin de bir anne sevgisi beslemiş olduğu genç bir Yahudi'nin öldüğünü öğrenince büyük bir üzüntüyle düşündü:"Ölmeyeceğim, çünkü ölmek istemiyorum" demişti.

Kendini ölüme isteyerek teslim etmemişti, aksine ölüm onun onayı olmadan üzerine çökmüştü.[175]. Yokluğu ezici bir biçimde bütün dünyanın omuzlarına yüklenmişti. Ve bu dünya yine de doluydu. Üzerinde artık varolmayan bir kişiye yer yoktu. Ne kötü bir ayrılış! Ne biçim hainlik bu. Kalbimizin her atışıyla, onun yaşamış ve ölmüş olduğunu yadsıyoruz. Günün birinde onu tamamen unutacağız. Günün birinde ben de, bu yok olan, unutulan olacağım"[176]. Kurtulanların, unutanların suçluluk duyguları, kendi sonunun gelmesi ve unutulmak korkularına ve o zamanlar insanları pençesine almış olan insan varoluşunun anlamsızlığı duygusuna karışmaktadır: "ölümlülüğümüzün dehşet verici keyfiliği"[177] der buna Simone de Beauvoir.

Ama yazar işgal sırasında ölümü kısmen de olsa düşünsel olarak kabullenmek için bir yol bulmuştu hem de atasözlerindeki gerçeklerde: "Bu sözleri hep boş bulmuştum: eğer

yaşamı kurtarmak için başka hiçbir olanak kalmamışsa insan ölmeye hazır olmalıdır. Ölüm, her zaman anlamsız, ıssız bir felaket değildir. Hatta bazen diğer insanlarla canlı bir bağ oluşturur, işte o zaman, anlam ve haklılık kazanmıştır"[178]. Özellikle tehlikede olan ya da isteyerek tehlikeye atılan kişilerle dayanışma duygusu, Simone'u şuna inandırdı: Gerçi ölüm var oluşumuzu inkar ediyor, ama aynı zamanda da her tür iletişimi kurmaya yarayan bir anahtar oluyor. Yaşamımız sonsuz olsaydı, evrenin kayıtsızlığı içinde dağılıp giderdi"[179].

Simone de Beauvoir kesin sondan duyduğu dehşetin yanında, varolabilme sevincini de işgal sırasında, özellikle de savaşın son yıllarında, olanca yoğunluğuyla yaşadı. İlk romanının başarısı onu mutlu etmişti, Sartre'ın kazanmaya başladığı itibar da diğer bir sevinç kaynağıydı. İşgal döneminde, canla başla yazı üretmeye devam ettikleri ve olanakları olunca bunları yayınladıkları dönemlerde -ki bu konuda daha sonra suçlamalara hedef olacaklardı- yalnızca yaşadıkları döneme aktif bir şekilde bağlanmakla kalmadılar, bunun yanısıra kişisel özgürlük ve sorumluluk konularıyla yeniliğin de sözcüleri oldular. Arkadaş ve tanıdık çevreleri büyük ölçüde genişledi, özellikle o zamanların ve gelecekteki yazın ve sanat dünyasının büyüklerini tanıdılar. Bunların arasında çok yakın bir arkadaşlığa girdikleri Albert Camus, ayrıca Jean Genet, Michel Leiris, Marcel Mouloudji, Raymond Queneau, Armand Salacrou, Georges Bataille, Jean Cocteau, Alberto Giacometti, Pablo Picasso ve Dora Merr vardı. Bu sanatçıların bir çoğuyla sık sık Boulevard St. Germain-des-Pres de bulunan "Cafe Flore"de buluşuyorlardı. Burası işgal sırasında Simone de Beauvoir'in ve Sartre'nin değişmez Cafe'leri oldu (eskiden Montparnasse'deki "Dôme"a giderlerdi). Çünkü burada yanan bir soba vardı ve Almanlar yoktu orada, ortak umutlarını ve korkularını konuşurlardı: "Birlik içinde ve güçlü olduğumuzu hissetmemiz için "yalnızca bir araya gelmemiz yeterliydi". Bu sırada Almanların yenilgisi yavaş yavaş kendini göstermeye başlamıştı. "O zaman gelecek yeniden yollarını açacaktı ve geleceği belki politik, ama kesin-

likle düşünsel olarak biçimlendirmek bizim işimiz olacaktı. Savaş sonrası dönemine bir ideoloji kazandırmalıydık. Düşüncelerimiz açıktı.. Birlikte yeni bir atılım yapmak istiyorduk. Bu nedenle 36 yaşında olmama karşın bu arkadaşlıklar benim için gençlik arkadaşlarının sürükleyici tazeliğini taşıyordu"[180].

Simone yeni ve birkaç eski arkadaş ve tanıdığıyla bu birliktelik duygusunu ve güçlenen gelecek umutlarını "fiestas" dedikleri ve önceden yiyecek ve içecek biriktirdikleri özel ziyafetlerle kutluyordu. O zamandan sonra sürrealistlerin -yeni arkadaşlarının çoğu bu hareketten gelmişlerdi- büyük önem verdikleri bu kutlama kavramı Simone'nin düşüncesinde önemli bir rol oynayacaktı. Üniversite yıllarında sürrealizmi çok sevmiş olan ve bununla ilgili fikirleri iyi tanıyan Simone o dönemini şöyle tanımlıyor: "Benim için kutlama, özellikle belirsiz geleceğe karşı içinde bulunan ana ateşli bir tapınmadır. Sakin geçen mutlu günler kutlama doğuramaz. Ama mutsuzluk içindeyken umut kıpırdanmaya başlayınca, ya da insan dünyayı ve zamanı yeniden ele geçirdiğini hissettiğinde işte o zaman kutlama anı gelmiştir. Uzaktaki ufuk hâlâ bulanıkdır -ve bu yüzden de her kutlama dokunaklıdır. Bu coşkulu sarhoşluk içinde ölümün varlığı yine de hissedilir; ama ışıltılı bir an boyunca ölüm hiçliğe mahkum edilmiştir"[181].

Kutlamaların en büyüğü Paris'in işgalden kurtuluşuydu. Simone de Beauvoir anılarında o zamanlar, kendisini yurttaşlarına bağlayan sarhoş edici mutluluk ve dayanışma duygusundan coşkuyla söz eder: Sabah altıda Boulevard Raspail yokuşunu çıktım. Leclerc tümeni, Avenued Orleans'da resmi geçit yapıyordu ve üstüste koca bir insan kalabalığı coşkuyla alkışlıyordu. Zaman zaman bir silah sesi duyuluyordu... bir partizan... Sevinç endişeyi bastırıyordu. Bütün gün Sartre ile birlikte bayraklarla dolu Paris'de dolaştım, kutlama için süslenmiş, askerlerin boynuna atılan kadınları seyrediyordum. İçimdeki kaynama, coşku anlatılamazdı. İnsanın, uzun süredir özlediği sevinci o gerçekleşme anında yaşayabilmesi ender bir olaydır; ben bu şansa sahiptim"[182].

Yazar geleceğe bakıyordu. Elbette ki dünya artık değişmişti: "Galibiyet bile zamanı geri getiremez ve geçici olarak bozulmuş da olsa düzeni yeniden oluşturamazdı; galibiyet yeni bir çağ açtı, savaş sonrası dönemi. Ve tarih, şanlı anlarla karışık, dinmez acıları yükleniyordu".[183]. Gestaponun yaptıkları, işkenceler rehinelerin idamları hakkındaki detaylar ancak şimdi öğreniliyordu. Gazetelerde Varşova'nın yıkılışı hakkında haberler çıkıyordu: Kaba bir biçimde su yüzüne çıkan geçmiş, beni dehşete düşürüyordu. Yaşama sevinci, kurtulmuş olma utancını yok edemiyordu"[184]. Ama bu uzun sürmedi. Simone de Beauvoir savaştan önce sahip olduğu mutluluk arayışından vazgeçmedi, tersine bu kez onu tüm dünyaya yaydı: "Sanki bütün Paris bende yaşıyordu, her yüzde kendimi görüyordum. Kendi varlığımın yoğunluğu beni sarhoş ediyor ve bana, diğer herkesin varlığıyla harika bir bağlılık duygusu veriyordu. Kanatlanmıştım sanki ve artık kendi kişisel yaşamımın dışına çıkmak, çokluğun enginliğinde dolaşmak istiyordum. Benim mutluluğum kendisini yeniden yaratan bir dünyanın harika serüvenini yansıtmalıydı"[185] . Ama Simone durumun olumsuz yanlarının da bilincindeydi: "Kızgınlık, başarısızlık ve korkunun ne bedeli ödenebilir ne de bunlar kolayca aşılabilir. Bunun hep bilincindeydim. yıllarca evreni planlarımın boyunduruğu altında sanmama neden olan o şizofrenik cinnete bir daha asla düşmemeliydim. Artık içinde bulunduğum durumdan kaçabileceğim aldatmacasına girmiyordum. Tersine bu duruma katlanmayı deniyordum. Bu andan itibaren gerçek tamamiyle ağır basacaktı"[186] (ancak daha sonra marksist Simone için yine de yeterince değil). Artık bir aydın ve yazar olarak olaylara seyirci kalmamaya kesin kararlıydı ve bu karara daima bağlı kaldı. Burada geçmişteki kayıtsızlığının neden olduğu suçluluk duyguları, Simone de Beauvoir'ın bunu izleyen ve işgalden kurtulma coşkusunu hayal kırıklığına uğratan yıllarda, gittikçe artan bir aktifliğe girmesinde rol oynamışlardır.

Simone de Beauvoir işgal sırasında ve bunu izleyen savaş sonrası döneminde, yani 1941 yılı ile (L'Invitée adlı yapıtın tamamlanışı) 1946 sonu (Diğer cins adlı yapıta başlaması) arasındaki yapıtlarını "yazınsal kariyerimin ahlaki dönemi" [187] adı altında topladı. Tümü 1953 yılından, yani yazarın marksizme yönelişinden sonra oluşmuş anılarının bakış açısından bu bir öz eleştiridir. Örneğin başlangıçtaki kendine hayranlığa varan güveninin savaş yüzünden kayboluşu hakkında şunları söyler: "Evren karmaşaya dönüşmüştü, artık orada hiçbir yapı kuramıyordum. Elimde tek çıkar yol olarak soyut ahlak kalmıştı. Bana yüklenen kaderi haklı çıkarabilmek için nedenler, formüller arıyordum. Hâlâ bugün bile inandığım bir kaç tane buldum da. Dayanışmayı, sorumluluğumu ve yaşamın anlamını koruması için ölümü onaylama olanağını keşfettim. Ancak bu gerçekleri, bir anlamda istemeden zorla öğreniyordum. Bana onları kabul ettirecek sözler buluyor, kendi kendime açıklamalar yapıyor, bütün gücümle kendi kendimi ikna etmeye çalışıyordum. Kendi kendime bir ders veriyordum ve bu dersi okuyucu için de benim için olduğu kadar yeni olup olmadığını düşünmeden aktarmak istiyordum." [188] . Sanki burada özeleştiri nedenleri, öncelikle estetik nitelikte gibidir, ama aslında Simone de Beauvoir'i ele aldığı ahlakçılıkla ilgili didaktik yönden çok "ahlaki toplumsal ilişkiler dışında tanımlama" [189] denemesi rahatsız etmektedir.Temelde ahlakçılık kavramından anladığı ve hem kendi, hem de örneğin işgalden kurtuluş günlerinden dostu Albert Camus'un yapıtlarında marksist bakış açısından "burjuva idealizminin son kalesi" [190] olarak reddettiği şey budur. Yazar anılarında "ahlaki dönemde" yaptığı çalışmalar hakkında kendisine hoşnutsuzlukla şöyle sormaktadır: "Bizzat gereksinimini değerlendirmek yerine neden diğer değerler üzerinden dolaylı

bir yol seçtim...Neden "ekmek" yerine "somut özgürlük" yazdım ve yaşama isteğini, yaşamın anlamına tabi kıldım?" [191]

Bu sorgulama biçimi hem o zamanki kendi düşünsel durumuna hem de bir çok genç çağdaşınınkine uygundu. Fransız varoluşçuluğunun daha 1943'de ve özellikle 1944 yılında işgalden kurtuluştan sonra diğer akımların yanında zafere ulaşmasının nedeni, yine metafizik soruları -bu kez yeni bir biçimde- sorması ve değerlendirmelerine çıkış noktası olarak toplum ya da diğer kapsamlı yapılar yerine, tek bireyin varlığını almasıydı. Savaştan şaşkın, büyük sistemlerden yorgun düşmüş gençliğe Marksizm de dahil, geçmişin düşünce yapıları karşısında bir alternatif sunar gibiydi varoluşçuluk. Simone de Beauvoir'in 1941 ve 1946 yılları arasındaki yapıtları, yalnızca onun bu döneme ve bu gereksinimlere verdiği kendi yanıtıdır ve erken varoluşçuluğa hiç de önemsiz olmayan bir katkı da bulunurlar. Birkaç istisna dışında hiçbiri de anılarında söylediği gibi tazelikten yoksun değildir. Ama eğiticiliğe olan belli bir eğilimin varlığı tartışalamaz, ve yazar bu eğilimini ileride de tam kaybetmez.

1943'de "Cafe Flore"de Sartre Simone'yi Jean Grenier'e ile tanıştırır. Jean kendisine "Ya siz madam, siz de varoluşçu musunuz?" sorusunu yöneltmiştir. Kendi anlatımına göre, bu soru Simone de Beauvoir'in o sırada Sartre'nin fikirleri için yaratılmış olan bu tanımlamanın kendi şahsına uygulanmasıyla ilk kez karşı karşıya gelmiştir. Önceleri böyle bir tanımlamayı reddetti:"Kierkegaard'ı okumuştum. Heidegger ile birlikte uzun zamandan beri "varoluş" felsefesinden söz ediliyordu: ama ben Gabriel Marcel'in yeni lanse ettiği "varoluşçu" sözcüğünün anlamını bilmiyorum. Buna ek olarak Grenier'in sorusu alçakgönüllülüğümü ve gururumu zedelemişti" [192] . Başka bir yerde şöyle der: "Ama biz (yani Sartre de) boşuna itiraz ediyorduk. Çünkü bizi damgalamak için bütün dünyanın kullandığı sıfatı kendimiz de kullanmaya başlamıştık." [193] . Sartre ve Simone, sonradan savunma ve tanımlama amacıyla yazdıkları yazılarının çoğunda bunun kendi anlamlarında doğru kullanıldığında ısrar ediyorlardı.

Ama gençlerin savaştan sonra (doruk noktası 1947) "varoluşçu" elbiseler içinde (kazak, gömlek ve siyah pantolon), Sen'in kıyısındaki Cafe'lerde ve caz lokallerinde dolaşmalarına, "Tabou"ya sık sık gitmelerine, severek Viski içmelerine ve Juliette Greco ya da Boris Vian'ı dinlemelerine, ve içmelerine ve Juliette Greco ya da Boris Vian'ı dinlemelerine ve yaşam biçimlerinin felsefeyle hiç ilgisi olmamasına ya da yalnızca yüzeysel bir ilgisi olmasına buna da dış görünüşlerinin fazla bir katkısı olmamasına rağmen kendilerine varoluşçu demelerine karşı çıkmıyorlardı. Aksine, Sartre ve Simone de Beauvoir gençlere daima sempati duyuyorlardı; viskiyi, cazı ve boş boş dolaşmayı seviyorlardı. Savaştan sonra ünleri arttıkça özellikle bu sonuncuyu kısıtlamak zorunda kalmışlardı ve kendileri "varoluşçu yaşama" artık pek katılmıyorlardı. Varoluşçu Beauvoir'e gelince, herzaman orjinal bir düşünür olmadığını, felsefede kendi sınırlarını bildiğini [194] ve felsefi ve politik alanda insiyatifin onda (Sartre'da) olduğunu [195] vurgulardı. Simone bu konuda herşeyden önce öğrenciydi, ama bunun yalnızca, Santre'in fikirlerinde kendi düşünsel gereksinimlerinin yanıtlarını son haliyle tanımıyordu, sevilen öğrencilerin yaptığı gibi ona sorular yönelterek, eleştirilerde bulunarak ve Sartre için gerçekten çok önemli olan deneyim yoğunluğu sayesinde aslında zor değerlendirilebilecek, ancak sıradan taraftarlığı aşan bir biçimde bu fikirleri onunla birlikte şekillendiriyordu. Yazar şöyle açıklamaktadır :"Kierkegaard'ın öğretisine, Sartre'nin öğretisine katılmak ve 'varoluşçu' olma fikrinin bana çok doğal gelmesinin tek nedeni, tüm yaşam hikayemin beni buna hazırlamış olmasıdır. Çocukluktan beri, yaradılışım nedeniyle arzularıma, irade beyanlarıma güvenmeye eğilimliydim. Daha ondokuz yaşımdayken yaşamına bir anlam kazandırmanın, insanın, yalnızca kendi hakkı olduğuna ve bu görevi gerçekleştirecek yeterlilikte olduğuna inanmıştım" [196]. Bu alıntı bile, Simone de Beauvoir'in varoluşçuluğunun sadece Sartre'ninkinin bir taklidi olmadığını açıkça göstermektedir. Yapıtlarında-bunlar arasında daima büyük bir alçakgönüllükle söz ettiği iki felsefi deneme yalnızca kendisini kişisel ya

da doğrudan ilgilendiren sorunları ve konuları ele almış ve, çok kişinin olumsuz ve zor algıladığı felsefeye kendi güvenilir ve yaşam sevinci dolu doğasına uygun olan olumlu, anlaşılır hale getirici bir renk vermiştir. Ve Sartre'in "Varolma ve Hiçlik" adlı yapıtındaki gibi varlıkbilimsel sorunlara değil-Simone'ye göre buna eklenecek bir şey yoktu çünkü [197] - törebilimsel sorunlarda yoğunlaşmıştır. Simone, varoluşçu ahlaka kadın olarak ve kendi kişisel, deneyimlerini, amaçlarını yansıtabilecek somut bir içerik vermek istemiştir.

Jean Grenier'in teklifi ve Sartre'ın da ikna etmesi sonucu yazmaya cesaret edebildiği ilk felsefi denemesinde Simone de Beauvoir, daha yirmi yaşındayken gizli günlüğüne yazmış olduğu bir sorudan yola çıkar: Niçin? "Pyrrhus et Cineas" (Pyrrhus ve Cineas), bu 1944 yılında Gallimard tarafından yayınlanan yazının başlığıdır. Yazı, Plutarch'dan alınan bir bölümle başlar: Kral pyrrhus işgal planları yapmaktadır, danışmanı Cineas dinler ve ikide bir "Ya sonra?" diye sorar, ta ki kraldan şu cevabı alıncaya kadar:"O zaman dinleneceğim" -"Neden" der danışman aniden "neden şimdi dinlenmiyorsun ki?" Simone şöyle demektedir: "Gerçi düşüncesi bilgece gibidir, ama bana göre Cineas değil, eylemci insan örneği, savaşçı kral, haklıdır." Gerçi yaşamın ve eylemin anlamı nedir? sorusu, ne tanrının buyruklarına ne de soyut bir insanlığın selametine dikkat çekilerek yanıtlanabilir.-Simone'in savunduğu tanrıtanımaz varoluşçuluk, anlam vermenin ve deneyüstücülüğün bu her iki olasılığını da reddeder: "yani insanın her tasarısı, düşünceye saçma geliyor gibidir. İçten gelen her "istiyorum"a daima alaycı bir "Neden tam da buraya kadar?, neden devamı yok? Ne için?" [199] ve diğerlerinin başına gelen her mutsuzluğa "Bana ne bundan? Tüm bunlar beni ilgilendirmiyor" [200] diye bir tepki yanıt olabilir. Ama buna rağmen Simone de Beauvoir'e göre insanın uyuşuk bir kayıtsızlık ya da egoist zevkler içinde kaybolmasını önleyen bir şey vardır; bu da insan olmasıdır: "Eğer ben yalnızca bir nesne olsaydım, gerçekten beni hiçbir şey ilgilendirmezdi. Nesnelerin ölü varlığı ayrılmışlık ve yalnızlık. Nesneler sadece, kendilerine yansıma, ba-

sit gerçeklik ve içkindirler. Buna karşın insan, Ben'in başkasına doğru tasarımıdır, bir deney üstüdür." [201] . Simone'nin Sartre ile paylaştığı Ben'in eşsizliğine ve onuruna olan bu inanç yalnızca eski anarşist bireyciliğinin gereksinmelerine değil, artık işgal kuvvetlerinin ve Vichy hükümetinin insanı hergün biraz daha fazla nesneye indirgemeye çabaladıkları faşist tehlike dönemindeki gereksinmelerine de uygundur.

Ama insanın aşkınlığı, kendi dışında hiç kimse tarafından garanti edilemez. İnsan yalnızca davranışı ile aşkınlığını, yani varlığını gerçekleştirir. Pyrrhus ve Cineas'ın temel özdeyişlerinden biri şöyledir: "Tamamen bana ait olan tek gerçek, benim yaptığımdır" Ama sonra şöyle devam eder: "Ben bir şey yapar yapmaz, nesne benden ayrılır, benden uzaklaşır. Demin dile getirdiğim düşünce,hâlâ benim düşüncem mi? Bu geçmişin benim olması için, onu geleceğimin karşısına çıkararak her an yeniden kendimin yapmak zorundayım" [202]. Durmak'yok, çünkü durmak, kendinden vazgeçmek olur.

İnsan yaşamı sonu nedeniyle anlam kazanmaz. Heidegger'in "uzaklığın özü" olan insan kavramından yola çıkan Simone de Beauvoir ona burada karşı çıkar: "İnsan ölmek için var değildir; insan vardı, nedensiz, amaçsız...insan varlığı tasarılar biçiminde mevcuttur, ama bu tasarılar ölüme doğru değil, belli amaçlara doğrudur, insan avlanır, balık tutar, araçlar yapar, kitaplar yazar: bunlar eğlence, kaçış değil, varolmaya giden hareketlerdir: insan var olma için yapar" [203] Hiçliğin, anlamsızlığın insanda yarattığı varoluş sıkıntısı, onun varlığının motoru olur. Bu konuda Simone de Beauvoir şunları yazar: Bana sıkıntı veren hiçlik, ölümümün hiçliği değil, yaşamımın içindeki bana hiç durmadan her aşkınlığı aşma olanağını veren [204] olumsuzluktur. İnsan yaşadığı ve plan yaptığı sürece ölüm yoktur. Benim tasarım bir engelle karşılaşmaksızın onun içinden geçip gider" [205] . Insanın varlığı planlı davranma yetisinde, görevi ise kendi olanaklarının gerçekleştirilmesindedir. Tabii burada ne risk ne de

başarısızlık önlenebilir, ortaya hâlâ cevapsız bir soru çıkmaktadır: insanın seçebileceği tüm hedefler eşit değerli midir? Simone de Beauvoir bunu şu tümceyle yanıtlar: "özgürlük, tüm insani değerlerin temeli, insanın davranışlarını haklı çıkarabilecek tek hedeftir" [206]. Simone bunu esas alarak ahlak için olumlu dayanaklar bulmaya çalışır: "Bir eylem, kendinin ve başkalarının özgürlüğünü kurtarmayı hedef alıyorsa iyidir" [207] Yani, Sartre'nin söylediği gibi doğasından özgür ve ne özellikte olursa olsun şartları aşabilecek olan insana daha geniş seçim ve aşkınlık olanakları vermek, yani sözcüğün alışılmış anlamında onu düşünsel, ekonomik ve politik olarak özgür bırakmaktadır. Simone, Sartre'in tanımından uzaklaşan özgürlüğe bu ikinci bakış açısından "Sartre'ye karşı uzun tartışmalarla savunmuş" olduğu pratik bir eğilimi izliyordu: "Durumlar arasında yine hiyerarşik bir düzen kuruyordum. Öznel olarak selamet her durumda olasıydı. Bununla beraber bilgi bilgisizliğe, sağlıklı olma sağlıksızlığa, varlık yoksulluğa tercih edilmeliydi" [208] Yalnızca kendi durumunu düzeltmek yeterli değildi. Pyrrhus ve Cineas'da şöyle yazar: "Seslenişimin boşlukta yok olup gitmemesi için yakınımda beni dinlemeye hazır insanlar bulunmalı; insanlar benimle aynı düzeyde olmalı. Geri gidemem. Ama yalnız olarak geleceğe de göğüs geremem. O halde insanlar için, onlara benim aşkınlığıma eşlik etme ve aşma olanağı veren durumlar yaratmaya ve bu yolla kendimi ayakta tutmaya çabalamak zorundayım. İnsanlar için sağlık, eğitim, refah, zaman istiyorum ki, özgürlüklerini hastalığa, bilgisizliğe, zorluğa karşı mücadelede tüketmesinler" [209]. Görev ve iletişim olarak anlaşılan bu özgürlük kavramı, genç profesörün nihayet aile evinden bağımsız olma ve istediğini yapabilme mutluluğunun getirdiği coşkuyu aşan büyük bir adımdı. Simone de Beauvoir burada konan prensiplere bizzat kararlılıkla uyacak ve başkalarının tutsaklığı ve zor durumda olmaları karşısında kendi çabalarının ana amacı yapacaktır. Zaten onu "ahlaki" varoluşçuluktan, "marksist" varoluşçuluğa götüren de bu durumdur.

Pyrrhus ve Cineas'dan önce bitmiş olan La sang des autres (Başkalarının Kanı) adlı roman 1945 yılına kadar yayınlanmayı beklemek zorunda kaldı, çünkü konusu doğrudan işgal ve direnişti. Bu güncelliğe karşın, yazarı zamanın olaylarından çok yapıtının "direniş hakkında bir roman olarak adlandırılmasını reddeder-, varoluşçu sorunlar ilgilendirir: "Asıl önemli nokta, başkalarıyla olan ilişkimdi. Ama bunun karmaşıklığını eskisinden daha iyi kavramıştım"[210] Dostoyevski'nin "Karamazof Kardeşler" yapıtındaki "her insan, herkesten ve herşeyden sorumludur" parolası gibi Simone de Beauvoir da bu kez başkalarını karşıt yönden, yani korkulan rakipler olarak değil, tehdit altındaki kurbanlar olarak görmektedir. Baş erkek karakter Jean Blomart, çocukluğundan, yani kendi refahı ile birlikte yaşadığı çoğu insanın yoksulluğu arasındaki farkın ilk kez bilincine vardığından beri, "her kişinin, diğerleriyle birarada yaşamasında oluşan [211] varolma suçunu işlemiş olmanın ezeli günahını çekmektedir. [212] Elinden birşey gelmeksizin varlığı, davranışları başkalarının yaşamına girer ve onları rahatsız eder ya da mahveder. Bu suçlulukdan kurtulmak için ümitsiz bir şekilde mücadele eder. Zengin aile evini terkeder, basit bir işçi, sonra komünist, sonra sendikacı ve pasifist olur; kendisini seven Helene'yi reddeder. Çünkü kimseyi kendine bağlamak ve belki de mutsuz kılmak istemez. Ama politik tarafsızlık savaşa neden olur ve insani yönden tarafsız kalması ise Helene'nin ilk gördüğü adama koşup, hamile kalmasına ve tehlikeli bir kürtaj riskine girmesine neden olur.

Gerçi Jean, koşulların baskısıyla, sonunda politik ve insani ilişkilerde etkin rol almaya karar verir, Helene ile evlenir ve önce cephede sonra da kendi kurduğu bir direniş grubunda savaşır. Ama sevgilisi, kendi planladığı bir direniş eyleminde yaralanıp, gözleri önünde ölünce, eski suçluluk duyguları yeniden felçedici bir güçle hücum ederler:"Acı çekiyor. Benim suçum, benim yüzümden. Önce Jacques (ölümünden yine kendini sorumlu tuttuğu bir arkadaşı) şimdi Helene. Onu sevmediğim için ve onu sevdiğim için..Çünkü ben varım, ve o bu kaba gerçeğe boyun eğmek zorunda kaldı..hiç olmamalıydım." [213] . Ölen kızın Jean'ın kuruntu-

larına yanıtı açık ve kesindir:"Lütfen, kendine vicdan azabı çektirme" der "Ben ne istediysem onu yaptım. Sen bir taştan başka birşey değildin. Ve taşlara caddelerin oluşması için gereksinim duyulur..yoksa insan bir yol için nasıl karar verebilirdi?" [214]. Kızın sözleri Jean'a huzur değil ama devam etme ve özgürlük savaşında-tüm taşları ve kayaları suçsuz yapan bu en yüce servet- [215] şiddeti ve fedakarlığı üstlenme gücü verirler. Bir sonraki gün için bir direniş eylemi planlamıştır bile, bu eylem düşmanın elinde bulunan rehinelerin yaşamına mal olacaktır. Jean önce tereddüt etmişti, şimdi ise başlama işaretini verir. Simone de Beauvoir dipnot olarak kahramanı hakkında şunları yazar: "gerçekten ahlaklı bir insanın vicdanı rahat olamaz" [216]. Simone bu söze Kierkegaard'da rastlamış ve ondan çok etkilenmiştir.

Roman, Jean Blomart'ın gözüyle görülen deneyimleri ve sorunları bölüm bölüm Helene'nin kendi bakış açısından anlatılan hikayesi ile dönüşümlü olarak vermektedir. Yazarımızın yarattığı belki de en ilginç karakterin yani "egoist genç kız" değişik bir yorumu olan Helene, kendi vücudunun verdiği anlamsızlık duygusu içinde varolmanın bozuk kokusunu öğrenir: "bu buruk cansıkıntısı onun içindeydi, onun yapılmış olduğu ettendi, bu pörsük, küçük ürpertilerle sarsılan etten" [217]. Sorumsuzluk ve bencilliği, bıkkınlıktan kaçmak için yapılan ümitsiz çırpınışlardan başka birşey değildi. Uzun süredir istediği bisikleti çaldıktan sonra arkadaşlarına şöyle der:"Eğer insan arzu ettiği şeyle bile ilgilenmiyorsa, geriye ne kalıyor ki diye soruyordum kendi kendime" [218]. Jean Blomart'la karşılaşınca, bu güçlü ve kendinden emin görünen adamın sevgisinin varlığına anlam getireceğini sanır.. Elinden geleni esirgemeyerek ona "sahip olma" savaşı verir. Ama Jean'ın onu çevirmesi kızı öyle mutsuz bir kayıtsızlığa iter ki, faşistlerle işbirliği yapıp Almanya'ya gitmek ister; sırf onlar o sırada üstün oldukları için. Ama yahudilerin sürgünü ile-kız arkadaşı yahudidir- öfke ve acıma duyguları ayaklanır. Jean Blomart'ın direniş grubu için çalışmaya karar verir. Bu iki kişiyi ancak şimdi birinin diğerinin özgürlüğüne saygı gösterdiği ve arkadaş olarak onun yanında ol-

duğu "gerçek" bir sevgi -Simone'nin anlayışına göre- bağlamaktadır. Bu sevgi Helene'e ölürken arkadaşını avutma ve huzurlu ölme gücünü verir.

Ana karakterler yanında bir dizi dikkate değer yardımcı karakter vardır. Bunlar da, hepsi kendine göre varoluşçuluğun ana deneyimi olan insan varoluşuna bağlı sıkıntıyı çekmektedir. Savaş onları da bilinçlenmeye, tavır almaya, çevrelerindekilerle dayanışmaya yöneltir. En önemlisi Alberto Giacometti ve betimlemesi Duchamp'dan esinlenen ressam ve heykeltraş Marcel'dir. Marcel'in tam anlamıyla "kendine yeterli" sanata ulaşma çabaları onu, tüm sanatsal çalışmaların anlamsız olduğu noktasına getirir. Ressam çalışmayı tamamen bırakır. Ancak savaş tutukluları kampı ve tutukluyken yaptığı frekslerin diğer tutuklular üzerindeki etkisi sanatı serbest bireyler arasındaki iletişim olarak anlamasını sağlarlar."Resimlerimin biçine muhtaç olmaksızın kendiliklerinden yaşamalarını istiyordum. Oysa gerçekte onlar ancak başkalarının varlığında yaşama kavuşuyor." O da direniş için çalışmaya karar verir ve politik etkinliğini şöyle gerekçeler:"İzleyicimi seçmek istiyorum" [219]. Kimse toplumdan kopuk yaşayamaz. İster ahlak, ister sevgi, isterse sanat alanında olsun, tek başına mutlak olana ulaşmaya çalışan insan, varlığının saçmalığı önünde teslim olur ve ilgisizliğe gömülür. Ama birlikte yaşadığı insanlarla dayanışmaya, girip davranışları ile dünyaya ve onun göreceliğine boyun eğer eğmez, Jean Blomart gibi etkinliklerinin başkaları için getirdiği istenmeyen ve önceden görülemeyen sonuçlarıyla karşılaşır. Ne kadar anlamlı ve doğru olsa da özgürlük mücadelesi yalnızca kendi kanına değil, özgürlüklerini yalnız savunmayıp el de attığı diğerlerinin kanına da malolur. Bu ikilemin basit bir çözümü yoktur, yalnızca bir yolun "korkuyla ve titreyerek" [220] seçilmesi ve kendi özgür kararından tam olarak sorumlu olma sözkonusudur."Diğerlerinin Kam" özenle ve karmaşık olarak oluşturulmuştur. Yalnızca iki bakış açısı vardır, erkek olarak Jean'ın ve kadın olarak Helene'ninki.

Kızın yaşadıklarını, üçüncü kişi kronolojik bir düzenle anlatır. Buna karşın Jean'da zamanlar ve konuşma biçimleri birbirine geçişir: Ölmekte olan Helene'nin yatağının kenarında oturmaktadır. Düşünceleri bu andan çıkıp geriye eski yaşamına ve ileri, tutuklularla ilgili olan plana kayar. Geçmişteki olaylar Jean'ın onlara olan uzaklığına göre birinci ya da üçüncü şahısta anlatılır; bunların arasında, onun ölü odasındaki durumuyla ilgili olan uzaklığına göre birinci ya da üçüncü şahısta anlatılır; bunların arasında, onun ölü odasındaki durumuyla ilgili olan italik basılmış düşünceler bulunmaktadır. Yazar şu açıklamayı yapar:"Bu yapı, konuya uygundu. Olaylar, Blomart için trajik bir ısrarla açığa vurdukları azap verici anlamdan çok daha önemsizdir" [221]

L'ınvite de öncelikle Hemingway'in etkisinin göze çarpmasına karşın, bu yapıtla Dos Passos ve Faulkner'in izleri sezilmektedir. Büyük Amerikalılar, Simone de Beauvoir'ın roman tekniğinde örnek aldığı kişilerdi, ama onun yenilenme çabalarının da sınırlarını belirliyorlardı. Evet, bundan sonraki romanlarda yapı ve stil yine biraz daha basit ve geleneksel olacaktır, çünkü yazar gittikçe daha bilinçli olarak"insanların acısını ve mücadelelerini daha inanılır bir biçimde"[222] anlatmaya önem verecektir.Savaştan sonra Fransada oluşan deneysel "Yeni Zaman"ı Sorumsuzbir eğlence olarak görür. Beauvoir'in romanlarından birindeki gelenekçiliği eleştirmiş olan Nathalie Sarraute'e şöyle yanıt verir: "Önemli olan, romancıya sırlarını daha iyi çözebileceği araçlar sağlamaktır, yoksa onu devreden uzaklaştırıp gerçek dışı bir öznelciliğin sınırlarına sürmek değil"[223] . Aslında kendisi de aramaya son vermişti. İlk romanında denemiş olduğu yöntemleri kullanmayı sürdürdü. En sevdiği şey, nesnel, davranışlarda ve özellikle konuşmalarda yoğunlaşmış olan anlatımı iç monologla karıştırmak ve anlatım perspektiflerini bir ya da daha sık görüldüğü gibi iki karakterlerle sınırlamaktı. Örneğin "Başkalarının Kanı"ında bir erkek ve kadın olarak yapılan bölümleme özellikle tipiktir, nedeni ise daha sonra tartışılacaktır. Bu ikinci romanından sonra "Fransa için yeni birşey yarattığına"[224] inanarak ulaşmaya çalıştığı teknik orjinalliği artık bir kenara bırakır.

Aslında Simone bunun dışında kitabından pek memnun değildir. Kitabı çok soyut, aşırı eğilimli buluyor, ona göre karakterlerde yoğunluk eksikti:"Herşey yayılacağına sıkışıyor. Hatta kahramanlarımın sesleri bile beni rahatsız ediyor, özellikle Blomart'ın ki; gergin, tutuk, zorlanmış" [225] Yazar bu yargısıyla belli bir dereceye kadar haklı olsa bile, romanın olumsuz yönleri üzerinde aşırı durmaktadır. Roman hatalarına rağmen "eyleme geçme" sorununa ve varoluşçulukla direnişin biraraya geldikleri düşünsel atmosfere açık sanatsal bir anlatım getirir ve zamanın tarihiyle ilgili somut ayrıntıların eksikliği dışında -bir yorumcunun söylediği gibi- "direniş hakkında az sayıdaki iyi romanlardan biridir" [226]. Ama Simone de Beauvoir'in tek tiyatro oyunu hakkında maalesef aynı şey söylenemez. Les Bouches inutiles (Lüzumsuz Boğazlar) bugün hemen hemen ve haklı olarak unutulmuştur [227]. Konu olarak "Diğerlerinin Kanı"na bağlanan bu yapıt, bu kez bir topluluğun bakış açısından şiddet ve fedakarlığın sorumluluğunun özgürlük için kullanılsalar bile hangi noktadan sonra taşınamayacağını sorgular. Konusu bir İtalyan kroniğinden kaynaklanan, ama 14. yüzyılda Flamanlara aktarılmış olan olay bir kentle ilgilidir. Vancelles kenti, uydurulmuş bir ad, vatandaşların özgürlükleri için verdikleri savaş sırasında sürmüş oldukları eski dük tarafından kuşatılır. Gerçi bir kurtarma ordusu yollanmıştır, ama onun varışına kadar dayanacak yeterli stokları yoktur. Bu çaresizlik içinde şehir meclisi, kadınları, çocukları ve yaşlıları yani savaşçı olmayan ve bu yüzden "yararsız" olan yiyicileri şehrin surları önüne, yani kaçınılmaz ölümün kucağına atmaya karar verir. Bu ölüm kararı, halkın tüm insani ve politik ilişkilerini bozar. Komplocular, iktidarı ele geçirmek ve yurttaşların uğruna mücadele verdikleri tüm özgürlükleri yıkmak için şartlardan yararlanmayı denerler. Şehir meclisi bu gaspçılara ne kadar karşı çıksa da, onlara bu yolu açmış olan kendisidir. Karakterlerden biri ve burada Simone'nin konuşma aracı olan Jean Pierre şöyle der:"Onlar yalnızca sizi örnek aldılar. Siz yaşlıların, zayıfların lüzumsuz boğazlar olduğuna karar verdiniz. Neden bir despot da sizin özgürlüğünü-

zün gereksiz ve yaşamınızın yük olduğunu söylemesin? Eğer bir insan çöp olarak görülürse, yüzbin insan bir çöplük yığınından başka birşey değildir." [228].

Saflığa, temziliğe ulaşmaya çabalarken kendini toplumun kararlarından uzak tutmuş olan Jean Pierre şimdi bir karşı öneride bulunur: Topluca bir yarma harekatı denenecek birlikte özgürlüklerini savunacaklar ve yaşamlarını tehlikeye atacaklardı. Erkekler, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar bu planı onaylarlar.- Oyun burada sona erer. Jean Blomart'da olduğu gibi Jean Pierre için de sevme cesareti ve topluluk cesareti birbiriyle sıkı bağlantılıdır. Aşağıda, Clarice adlı kızla geçen sahne, varoluşçu sevginin Simone de Beauvoir için ne anlam taşıdığını açıkça -çok açık- göstermektedir.

Clarice:Daha dün beni sevmiyordun

Jean Pierre:Seni sevmeye cesaret edemiyordum, çünkü yaşamaya cesaret edemiyordum. Bu yeryüzü bana kirli geliyordu ve kendimi kirletmek istemiyordum. Ne aptal bir gurur.

Clarice:Peki bugün sana daha mı temiz görünüyor?

Jean Pierre:Biz yeryüzüne aitiz. Şu an açık olarak görüyorum. Eğer kaçtığım yeryüzündeki insanı görevlerim ise kendimi dünyadan geri çekeceğimi söyledim. Yeryüzünde bir korkaktım ve susarak seni ölüme yargıladım. Seni yeryüzünde seviyorum. Kendimi seviyorum.

Clarice:Yeryüzündeki insanlar nasıl severler birbirlerini?

Jean Pierre:Birlikte mücadele ederek [229]

Les Bouches inutiles 1945 yılında ilk kez oynandığında, oyun umulan başarıya ulaşmadı. Daha kostümlü prova sırasında arkadaşları varoluşçuluktan esinlenilmiş safdil replikleri söylenirken bakışmaya başladılar. Simone'nin daha sonra anlattığı gibi, çiçeği burnunda tiyatro yazarının yanında oturan Genet sert eleştiriden kaçınmadı:"Bu tiyatro değil, hiçbir şekilde" diye fısıldadı Simone'ye [230]. Simone de Beauvoir da bunu farketti ve Sartre gibi tiyatro aracılığı ile yeni, kendi inancına göre daha dolaysız bir araç elde etme hayallerine son verdi. Tiyatro yazarlığına yeteneği yoktu.

Zaten oyun aslında yalnızca roman yazmanın bir yan ürünüydü. Simone 1943 yılından beri "geniş bir kavisle ölü-

mü kuşatacak" [231] büyük bir proje üzerinde çalışıyordu. Gerçi Simone de Beauvoir önceleri de bu konuyu çok sık işlemiştir, ama yalnızca belli bakış açılarından ve özgül ilişkiler içinde. Artık magnum opus gibi birşey olacağını umduğu bir yapıt yazmaya hazır ve istekliydi. 1944 Yılının daha önce sözü edilen haziran gecesinde şu notları aldı:"Bu kitabın başlangıcını yazdım. Ölüme karşı yalnızca o bana destek olacak, yazmayı çok arzu ettiğim bu kitap. Bu yıllardaki tüm çalışmam belki de bana yalnızca onu yazmak için gerekli cesareti ve dayanağı verdi." [232]

1946 yılında yayımlanan Tous Les Homnes sont mortels (Tüm insanlar ölümlüdür) bir tür tarihi romandır. Savaş, Simone de Beauvoir'in aniden zamanın bilincine varmasını sağlamıştı; tarihin anlamı üzerinde düşünüyor ve anlattığına göre, Hegel'in yazılarıyla saatlerce uğraşıyordu. Anılarında şöyle der:"Ama aslında hiçbir tarih felsefesinin taraftarı değildim ve romanım da hiçbiriyle özdeşleşmez" [233]. Bir yaşamın anlamı ve değeri hiç bir zaman onun tarihte oynadığı nesnel rolden kaynaklanmaz; her insan yalnızca öznel olarak, varlığının sonsuz olmadığının bilinciyle varoluşuna bir anlam kazandırabilir. Simone de Beauvoir bunu göstermek için fantastik bir buluşa başvurur: Kitabının kahramanı Fosca ölümsüzdür. Onunla önce 20. yüzyılda genç bir oyuncu olan Regine'nin gözleriyle karşılaşıyoruz. Regine, herkesin yapısında olan narsizmi, ki bu yazarımıza da pek yabancı değildir, aşırı boyutlara vardırarak benmerkezci genç bir kız tipinin başka bir türünü canlandırmaktadır; mutlaka eşsiz olmak istemektedir."Başkalarının ün kazanması onun için ölüm demektir." [234] Hiç bir başarı, sıradan bir sevgi ona yetmez. Ölümsüzün sevgisini elde etmek istemektedir, çünkü onun hafızasında, sonsuza kadar eşsiz olarak kalmayı ummaktadır.

Kız nasıl bir korkunç yanılgıya düşmüş olduğunu ancak Fosca ona çeşitli yaşamlarının hikayesini anlattığı zaman kavrar. Fosca, İtalyan Rönesansının eylem insanı, önceleri, bir İtalyan şehir devleti olan vatanı Carmona'da ölümsüzlüğü aramıştır, çünkü sürekli olarak suikastçıların tehtidi altında

bulunan yaşamının, büyük planlarını gerçekleştirmek için çok kısa olduğunu düşünmüştür. Ama bundan sonraki zaman ve mekan içindeki yolculuk-16.yy.da Karl V'in sarayına ve Meksika'ya İspanyol fetihlerine, 17.yy.da keşif seyahatleri ile Kuzey Amerika'ya, 18.yy.da Fransız "sefahate" ve "filozoflarına" 19.yy.da 1832 ve 1848'deki devrimcilere karşılaştığı ölümlülerin kaderini paylaşmaya,hakim olmaya sevmeye, yardım etmeye, çalışırken, o eski büyük girişim hevesi tam bir ilgisizliğe dönüşür. Onun için ölüm olmadığından, her zaman yeniden başlayabileceğinden ve onun için hiçbir şey son, kesin olmadığından, hiçbir şey de yeri doldurulamaz değildir. İnsanlarla olan tüm ilişkileri, bu ölümsüzlük yüzünden mahvolur. Simone de Beauvoir kahramanı hakkında şunları yazar: "Hiç bir zaman gerçek sevgi ve arkadaşlığı yaşayamaz: çünkü bizim kardeşliğimiz, hepimizin ölümlü olmasından kaynaklanır. Fosca için güzellik olamaz, insanın ölümlülüğünü gerekçeleyen canlı değerlerin de olamayacağı gibi. Bakışı evreni harap ediyor. O, onbeş yaşındayken inkar etmiş olduğum tanrının bakışıdır... herşeyi aşan herşeyi eşit yapan ve insanı bir yeryüzü solucanına dönüştürenin bakışı." [235] Fosca ile karşılaştığında yıkılan Régine üzerindeki etkisi budur. Yalnızca, eylem ve bağlanmalarından her birinin son olabileceğinin ve bu yüzden de çok önemli olduklarının bilinciyle zamanla kısıtlılıkları içinde vargüçlerini ortaya koyan devrimciler gibileri onun yokedici bakışına karşılık verebilirler. Onun, sonsuz boşluktaki tamamen soyutlanmış varoluşunun dehşetini açıkça kavramasına neden olurlar.

Simone de Beauvoir bu roman üzerinde "o kadar severek" çalışmıştı ki, bittikten sonra onu "en iyi romanı" olarak kabul etti. [236] Daha sonra da onu çok savundu.Ancak eleştirmenler onun bu beğenisini paylaşmadılar ve paylaşmamaktadırlar. "Tüm insanlar ölümlüdür" 1946 yılında yayımlandığında oldukça olumsuz karşılandı ve sonraları da pek beğeni kazanamadı. Gerçi roman oldukça ilginçtir. Ama çok sık tekrarlamaların, ne mitos ne de insan olarak iyi canlandırılamamış kahramanın ve özellikle de tarihsel malzemesinin neden olduğu bir monotonluk vardır. Simone de

Beauvoir kendi anında o kadar yoğun yaşıyordu ki, kendisini ve okuyucuyu kurmaca bir geçmişe e götürmeyi başaramamıştı. Uzun süre edebi türde yazmamasındaki etkilerden biri de bu romanın başarısızlığıydı herhalde. Savaştan hemen sonraki yıllarda deneme ve röportajlarla uğraştı, ama bunun başka önemli nedenleri de vardı.

Sartre, 1945 yılında " Les temps modernes"adlı gazetesini kurdu. "Redaksiyonda Raymond Aron, Leiris, Merleau-ponty, Albert Ollivier, Paulhan, Sartre ve ben vardık. O zamanlar bu adlar rahatlıkla biraraya gelebiliyordu." [237] Bu kadar erkeğin arasındaki tek kadın olan Simone de Beauvoir, bunları anlatmaktadır Sartre'nin gelişimini izleyerek daha politik ve radikal bir çizgiye yöneldiğinde "Les Tempos Modernes"in içeride ve dışarıda yaptığı ve kendisini de kapsayan mücadeleyi ima etmektedir. Gazetenin Chaplin'in filmi "Modern Zamanlar"ı anımsattığı için yayımcıların hoşuna giden adı, aslında "güncel sorunlarla ilgilendiğimizi" [238] açıkça belirtmesi için seçilmişti. Gazetenin ilk sayıları, aynı zamanda yayınlanan kitapları ve konferansları ile Sartre ve Simone de Beauvoir 1945 sonbaharında aslında "pek de amaçlanmadan varoluşçu bir saldırı" başlattılar. Böylece o zamana kadar yalnızca küçük bir çevrede tanınan adları daha da ün kazanmaya başları. "Aniden, hani bazı filmlerde görüntünün çerçevesini aşması gibi, yaşamım eski sınırlarının dışına taştı. Dikkatler üzerimde toplanmıştı. Yüküm hafifti, ama ismim ünü korkunç derecede artan Sartre ile birlikte anılıyordu. Kitaplarımız, kendimiz, her yerde ilgi görüyorduk. Sokaklarda fotoğrafçılar takılıyor, insanlar bize laf atıyordu; "Flore" de bizi seyredip fısıldıyorlardı." [239]

Jean Paulhan

Kendisini çevreleyen patırtıdan rahatsız olan Sartre'ın aksine Simone de Beauvoir çevrelerini saran gürültüyü ve "gerçek bir Paris'li rolünü", en azından bir süre eğlenceli bulur ve "Yazının kutsal halesine hiç inanmazdım. Yapıtlarımın hayatta iken birçok kişi tarafından okunmasını, beğenilmeyi ve sevilmeyi istiyordum" der. Yine kısa bir süre sonra aynı konuda şunları söyler: "Onun (Sartre) gibi, başarıya doymuş olmaktan çok uzak olan ben, umutlarıma sınır tanımıyordum. Doymamış ama etkilenmiştim. Şartlar, her çabaya, en küçük başarıya bile, cesaretlendirici bir yankı sağlıyordu. Görevler, onları uygulayacak araçlarla birlikte bana veriliyordu. Şimdiki an ve yakın gelecek bana yetiyordu." [240] Hiçbir zaman "büyük" yazar olma iddiaları yoktu ve özellikle o zamanlar çağına hizmet etmek istiyordu.

Simone de Beauvoir 1945/46 yılında bundan sonraki görevinin varoluşçuluğun savunulması olduğunu düşünüyordu. Varoluşçuluk, kazanılan ünle birlikte yalnızca beklendiği gibi

Raymond Aron

Maurice Merleau-Ponty

tututcu, katolik çevrelerin değil, komünistlerin de sert saldırılarına uğramıştı. Anılarında şöyle der: "O zamanlar varoluşçuluk nihilist, karamsar, şüpheli, gülünç, umutsuz, utanılacak bir felsefe olarak ele alınıyordu. Onu savunmak gerekliydi." [241] Kendisini özellikle buna yükümlü hissetmesi, şimdiye kadar söylenenlerden sonra şaşırtıcı değildir. Ve "Dolaysız olarak hayretimizi, sabırsızlığımızı, beğenimizi dile getirmek için "Temps Modernes" uygun bir araçtı." "Bir kitap yazmak çok uzun sürüyor ve o zamanlar yayınlanana kadar da çok zaman geçiyordu. Gazetede ise güncel olan hemen ele alınabiliyor. Özel bir mektup aracılığıyla hızla dostlarına yönelinebilir, karşıtların iddiaları çürütülebilir. Yanıltıcı bir makale okuduğumda, hemen yanıt vereceğim buna, di-

yordum. "Temps Modernes"de yayınlamış olduğum denemeler bu biçimde oluştu." [242] En önemli katkıları aynı zamanda kitap haline getirilmesi de düşünülmüş olan ve sonra 1947'de "Pour une morale de L'ambiguité"(İkirlilik Ahlakı Üzerine) adı altında Gallimard tarafından yayınlanan uzun, ahlak felsefesini ele alan bir makalenin bölümlerinden oluşuyordu. Simone de Beauvoir bu çalışmasında, daha önce "pyrrhus ve Cineas" da ele alınan davranış ahlakını açık bir şekilde tartışmayı ve -kendi sözleriyle-"yalnızca varolma isteğini bir varoluş şartına dönüştürerek [243] bu ahlakı açıkça Sartre'nin "Varlık ve Hiçlik" bazına oturtmayı dener: "Varoluşçuluk başından beri bir çelişki ve ikircillik felsefesiydi" diye başlar ve Sartre'nin "varoluşu hiçlikten ibaret olan bu varlık, yalnızca varoluş olarak dünyada gerçekleşen bu öznellik" şeklindeki insan tanımına dayandırır. Çünkü Sartre'de varlık ve hiçlik çatışkıları ayrılmaz bir biçimde bağlanmıştır. İnsan, doğal bir mutlak varoluşa ulaşmaya çabalar durur, ama ona ulaşması olanaksızdır, çünkü kendisi ve dünya ile ilgili bilinci ancak ayrılma ile gerçekleşebilir. Eğer kendi içinde tam ve bütün olsaydı, kendinin ve dünyanın varolduğunu bilemezdi bile.

Varoluşçuluğa temel olan insanın bu yetersizliği konusunda Simon de Beauvoir şu açıklamayı yapar: "Varlık ve Hiçlik"te tanımlanan başarısızlık büyük olasılıkla kesindir, ama aynı zamanda çelişkilidir de. Sartre, insan, varlık olmak için hiçlikten gelişen bir varlıktır." der. "İçin" sözcüğü açık olarak bir niyeti dile getirmektedir. İnsan varlığını boşuna yok etmez: varlık onun sayesinde kabuğundan çıkar, ve bu açığa çıkmayı insan istemektedir. Varlığa sıkı sıkıya bağlı olmanın dolaysız bir biçimi vardır, bu da "varolmak istemek" değil, "varoluşu açımlamak istemek" tir. Burada başarısızlık değil, yalnızca başarı vardır: İnsanın hiçlikten yola çıkıp kendine mal ettiği bu amaç yine onunla gerçek olur. İnsan kendini dünyadan koparark dünyaya karşı "kendi varlığını ortaya koyar ve aynı zamanda da kendine dünyanın varlığını hissettirir. Seyrettiğim bu manzara olmak istiyorum, bu göğün, bu sessiz suların kendilerini bende düşünmesini ve on-

ların et ve kandan yapılma dile gelişi olmak istiyorum. Ancak onlardan uzak kalıyorum... üzerinde kaydığım bu karla örtülü tarlayı kendime maledemem: yabancı kalıyor, ondan yoksunum: yine de bu asla elde edemeyeceğim bir şeye ulaşma çabası bana sevinç veriyor ve onu yenilgi olarak değil, zafer olarak algılıyorum. Yani insan, tanrı olmak için verdiği boşuna uğraşta insan olarak varoluşunu sağlıyor. Ve varolmayı amaç edindiği ölçüde başarısızlığa mahkum olan çaba varoluşun göstergesi olarak yine geçerlilik kazanmaktadır." [244]

Simone de Beauvoir burada yalnızca, Sartre'nin "Varlık ve Hiçlik'te fikirlerini açıklamak için kullandığı ünlü karlı tarladan söz etmekle yetinmemekte buna ek olarak, bu çok yakından bildiği yapıtın zor anlaşılır terminolojisine de sıkı sıkıya bağlı kalmaktadır, çünkü gerçekte düşüncesi bir açıklama yapmak değil, daha çok Sartre'nin kendi anladığı anlamda yorumunu yapmaktır. Yazarımız için çok önemli olan sevinç, hedef, etkinlik, çaba gibi kelimeler, insanın onun kişisel olarak aldığı görevle bağlantılıdır. Bu görev de başarısızlığın değil, başarısızlıkta bulunan galibiyetin en önemli şey olduğu bir insan varoluşu kavramını geliştirmek için "varlığı açığa çıkarmaktır" Ama galibiyet yalnızca, eğer insan "bu varoluşla yetinirse [246] ve, yabancı bir mutlağı tanımayı reddederse" [247] olasıdır.

Ama bu koşullar altında bir ahlak nasıl geliştirilebilir? Simone de Beauvoir, Dostoyevski'nin İvan Karamasov'undan şu alıntıyı yapar: "Eğer tanrı yoksa, o zaman herşey caizdir" -ama onu hemen çürütür: "Enson yeryüzünde terkedilmiş olduğundan, davranışları mutlak yükümlülüklerdir: yabancı bir gücün yaratısı değil, kendi yapıtı olan bir dünyanın sorumluluğunu taşımaktadır... Bir tanrı affedebilir, yok edebilir, dengeleyebilir, ama eğer tanrı yoksa, o zaman insanlar hatalarının bedelini ödeyemez." [248] Ve en büyük en onarılmaz hata da, Pyrrhus ve Cineas'ı değerlendirirken de görmüş olduğumuz gibi herşeyi anlamsız bulmaktadır. "İnsan olmanın anlamlı olmasını sağlamak insanın görevidir, ve başarısını ya da başarısızlığını yalnızca o algılayabilir". [249] İnsan bu "Beauvoir Emri'ne uyduğunda", kendi içindeki katı beklentilerle karşılaşılır. [250] Bu beklentilerden kaçmaya ça-

lışılırsa -insan bunu her zaman yapabilir "hiçbir şey önceden kararlaştırılmamıştır... Namussuzluk belli bir noktada takılıp kalmaya olanak verir." [251] , o zaman da bir "günah" işlenmiş olur. "Yalnızca varoluşçuluk, dinler gibi kötüyü gözönüne almaktadır" [252] der Simone de Beauvoir. "İyi" daha önce açıklamış olduğumuz gibi, temelde insanın özgürlüğüne bağlı olduğundan, tüm "ganahlar" özgürlük görevi ile ilgilidirler. Çocuksuluk, ciddiyet, nihilizm, serüvencilik, tutku, tüm bunlar bir insanın özgürlüğünden kaçarak, kendi yaşamına karşı sorumluluğunu üstünden atmasına neden olabilecek davranışlardır. Ve bunlar denemenin ikinci bölümünde sıklıkla çağdaş durumlara işaret edilerek daha ayrıntılı anlatılır ve La Bruyére'nin ünlü Caraktères'ini anımsatırlar. Genelde Simone de Beauvoir'ın ahlak felsefesi yazıları amaç ve stil açısından belirgin biçimde 17. ve 18. yüzyıl fransız ahlakçılarının o büyük geleneğine bağlıdır. Anlatım ve sav yöntemleri keskin, kışkırtıcı ifadeler ve özdeyişler, uzun olmayan felsefi analizlerdir. Buna ayrıca yazarımızın da oldukça tartışmacı bir yanı eklenir. "Bir İkircilik Ahlakı Üzerine" adlı yapıtta diğerlerinin yanısıra özellikle komünistlerden gelen "Varoluşçuluk bir Tek Benciliktir" suçlamasını proteste eder ve şu açıklamayı yapar: "İnsanlık aldatmacasına insan üzerinde yer veren totaliter doktrinlerin aksine, bizim anlayışımıza göre ilk önce insan gelir. İnsan bizi, yalnız bir sınıfın, bir halkın, bir topluluğun üyesi olarak değil, birey olarak da ilgilendirir. Bir serserinin bir litre şarap için keyiflenmesiyle, bir çocuğun sevinçle balonlarla oynamasıyla ya da Napolili bir dilencinin güneş altında tembelliğin keyfini çıkarmasıyla insanın kurtuluşunun hiçbir şekilde sağlanamayacağı kuşkusuz doğrudur. Ama özgürlük ile varoluş arasında somut bir bağlantı olduğu da unutulmamalıdır: insanın özgür olmasını istemek, varoluşun olmasını istemek demektir, varlığın varoluş sevinci içinde açığa çıkarılmasını istemek demektir. Bir bardak şarap içen bir yaşlının memnuniyeti önemli değilse, o zaman üretim ve zenginlik yalnızca boş masallardır: bunlar ancak bireyde yoğun bir sevinç yaratırlarsa bir anlam kazanırlar. Yaşamı kendi varoluşumuzda ve birlikte yaşadığımız diğer insanlar aracılığıyla sevmezsek, onu herhangi bir biçimde haklı çıkarmak boşuna olur." [253] Özgür-

lük ile varoluş sevinci ve varoluş sevinci içinde de tek birey ile topluluk arasındaki bu bağ amaçlı davranışa verilen önemin yanısıra Beauvoir varoluşçuluğunun temel özelliğidir.

Ancak daha sonraları yazar görüşlerinin idealizminden uzaklaştı; -Bir İkircilik Ahlakı Üzerine adlı yapıtı hakkında "çalışmalarım arasında beni en çok kızdıran budur" [254] demiştir. Çünkü bu yapıtta kendisini insanı kendi tarihi ve toplumsal ilişkilerinden sorumsuzca çekip almak ve böylece gerçeği çarpıtmakla suçlamaktadır. Ancak Simone de Beauvoir daha sonra yaptığı bu öz eleştirisinin telaşı içinde "ahlaki döneminde" insanların ne sosyal ne de tarihsel koşullarını inkar etmemiş olduğu gerçeğini unutmaktadır. Yalnızca savaştan hemen sonraki yılların henüz yerine oturmamış, reform vaadeden durumu içinde, bunlar ona daha ilerde görüneceği kadar önemli görünmemiştir.

"Les Temps Modernes" 1946 yılında dört tane daha tartışmalı yazı yayınladı: çoğu, kişinin felsefi ikna olma yerine, yetindiği klişeleri ve sinizmi prangaya vuran L'Existentializme et la sagesse des natıons, (Varoluşçuluk ve Ulusların Bilgeliği) yine varoluşçuluk düşmanlarına saldıran "Idealisme morale et réalisme politique" (Ahlaki İdealizm ve Politik Realizm): ve işbirlikçilerin sert biçimde cezalandırılmalarını isteyen L'OEİL pour l'oeil (Göze Göz). Yalnızca littêrature et Métophysique (Yazın ve Metafizik) yazınsal sorunlarla uğraşmakta ve varoluşçu roman yazımını, Simone de Beauvoir'in eğiticiliğe olan eğilimine rağmen romanı, ideolojik bir araç olarak görmeyi prensipte daima reddettiğini kanıtlar biçimde tanımlamaktadır. Ona göre roman, insanın kendi bütünlüğü içinde yine bütünlük içindeki dünyaya karşı koyduğu "otantik, düşünsel bir maceradır." [256]

Bu yazılar toplu olarak ancak 1948 yılında L'Existantialisme et la Sagesse des nations adı altında yayınlandılar. Ama bu dönemde Simone de Beauvoir'in başka planları ve ilgi alanları vardı: varoluşçuluğu kesin yönelinecek ve savunulacak bir öğreti olarak ele aldığı çalışma dönemi bitmişti. Bundan sonra yapıtlarında daha rahat ve güvenli bir tutuma girerek, genel konulardaki temel, felsefi ve ahlaki düşünceleri arka plana ve kendi deneyim ve isteklerini şimdiye kadar olduğundan daha ön plana aldı. İşte bu dönemde kendi adıyla üne kavuşmasını sağlayacak yapıtları oluştu.

1945 'den sonraki yılların Simone de Beauvoir'e getirdiği "mucizelerden biri de dünya yolunun böyle aniden açılmasıydı." [257] İşgal yıllarındaki soyutlanma bitince Simone gençliğinden beri en büyük isteklerinden birini [258] gerçekleştirebilecek, yani dünyanın olabildiğince çok yerini görebilecek, yeniden seyahat edebilecekti. Hem de hayal edemeyeceği kadar fazla. Dünyanın bu açılışı savaş sonrasının genel bir olgusuydu. Ama Simone de Beauvoir bunu çağdaşlarının çoğundan daha önce ve dahayoğunolarak yaşadı, çünkü seyahat onun için çok önemliydi, ve bir varoluşçu ve Sartre'nin arkadaşı olması nedeniyle çabucak Fransız kültürünün yurt dışında aranan bir "ihraç ürünü" oldu ve her yerden davetler aldı. İşgalin bitiminden bu yana girişimlerini kısıtlayacak sürekli bir işi yoktu. Yeniden kabul edilmiş olduğu okuldaki görevinden ayrılmış ve artık serbest bir yazar olarak yaşamaya başlamıştı. Önceleri, yani kendi kitapları yeterli para getirene kadar, kendisi gibi öğretmenliği bırakmış olan Sartre'in tiyatro oyunları ve film hakları ile kazandığı para ile geçindiler. "Gerçek ürünüm kitaplarımdı ve onlar beni diğer tüm kendimi kanıtlama biçimlerinden kurtardı" [259] diyerek bu parasal bağımlılığını haklı çkarmaya çalışacaktı. Çünkü hemcinslerini daima bağımsızlığa davet ediyor ve bunun "cüzdandan" [260] başladığını savunuyordu. Ayrıca şöyle diyordu: "Biz (Kendi ve Sartre) gelirlerimizi zaten her zaman hep ortak kullandık" [261]

İşte kendisinin de kabullendiği gibi bu ayrıcalıklı koşullarda Simone de Beauvoir, savaştan sonra dünyanın açılışının kendisine başka hiçbir çağdaşına sunamadığı kadar büyük ölçüde verdiği olanakların ve sevinçlerin tadını çıkarıyor, ama bunun yanında gittikçe artan bir sorumluluk duymaya başlıyordu. İki seyahatnamesinde, anılarının bir çok sayfasında ve "Mandarinler" adlı romanında derinden etkilenmiş bir ta-

nık olarak dünyayı keşfetmenin onun için ne demek olduğunu ve ona neler getirdiğini anlatır.

Simone de Beauvoir seyahatleri hem görev hem eğlence olarak görüyordu. "Dünyayı iyice tanımayı" [262] kararlaştırmıştı, görmek, oralarda bulunmak bu konudaki temel yöntemiydi: "Elbette ki sırf görmek yeterli değil: hiçbir şey kavramadan, şehirlerden yörelerden geçip gidilebilir. Bir ülke hakkında fikir edinebilmek için yazılara ve konuşmalara gereksinim var, áma bunlar da tek başlarına bana nesnelerin gerçek yaşamdaki varlıklarını veremezler. Sokaklarda yürürken kalabalığın arasına karışıyorum, şehir ve sakinleri gözümde öyle bir canlılık kazanıyorlar ki bunu sözler beceremez. [263] En küçük şeyi bile nasıl kaçırabilirdim?" [264] Bu soru onu hiç ara vermeksizin yöreleri, şehirleri, müzeleri gezmeye itiyor ve çevresindekileri -ki içlerinden en sadığı, seyahat sevgisini paylaşan ama heyecanına ve doğa sevgisine katılmayan Sartre idi- nefessiz bırakmasına yol açıyordu. Amerikalı Nelson Algren, Simone'ye ABD'nin bazı yörelerini gösterdikten sonra "onun zamanı, zamanı, zamanı, zaman duygusu, bir dakikayı bile ziyan edemez" [265] diye yakınmıştır. Ama zaten kendisinin seçmiş olduğu bu görevin ivediliği ve yorulmazlığı Simone de Beauvoir'in en önemli gereksinimleri demekti: "Rastlantısallık beni ürkütüyor. Geleceği beklentiler, çağrılar istemlerle canlandırarak, şimdiki ana da bir gereklilik veriyorum." [266] Bu gereklilik seyahatlerde özellikle zorlayıcı ve doyurcu oluyordu. Çünkü burada burjuvaziye has gelişim etkinlik dürtüsü yaşamanın romantizm sonrası saygınlığı ile başarılı bir senteze girebiliyordu. Beauvoir'in bir yandan dünyayı öğrenme ve onu söze aktarma -"çünkü dünyayı tanıma arzum onu ifade etme arzuma çok sıkı biçimde bağlıydı"- [267] Öte yandan da kendini ona duygusal olarak tamamen verme biçimindeki yaşama hırsı, dolaşma ve yolculuklarda fazlasıyla doyuruluyordu.

Bu yolculuklar, Simone de Beauvoir için bir bakıma - özellikle savaştan sonra "fieste"lar sona erince de varoluşunun kendi varoluşunun, gerçek kutlamalarıydı. Bu hareket ve seyretmenin verdiği sarhoşlukta kendine özgü mutluluğu sürekli ilerleme ile özdeşleştiren yaşam duygusu en dolaysız biçimde doyum buluyordu. Örneğin araba kullanma

zevki hakkında söylediklerine bir göz atalım.- O ve Sartre 1951 yılında ilk arabalarını aldılar. Simone araba kullanmayı öğrendi ve sevdi:"Arabada(direksiyon başında) varım ve vücudumla gerçekleştirdiğim bu yer değişikliği bile, bana sunulan görüntüleri sanki kendim ortaya çıkarıyormuşum gibi bir duyguya kapılıyorum. Zaman akışıyla izlenimler açısından zengin bir mekanın kayıp gitmesinin aynı aynı anda oluşmasını sağladığında hareket büyüleyici oluyor... Araba yolculuğunda bir yol üzerinde kayarken, sürekli olarak anı ile öngörü arasındaki sınırda hareket ediyorum: Bir yandan merakım beni yeni keşiflere sürüklerken, son görüntüyü de içimde saklıyorum; hem bellek ve hem de beklentiyim.Hem beni terketmekte olanın hem de gelmekte olanın yanındayım.

Elbetteki savaştan sonra seyahat zevki eskisi kadar pürüzsüz değildi. Simone de Beauvoir'in sosyal bilinci uyanmıştı ve onu şimdiye kadar hiç ya da yalnızca yörelerin ve şehirlerin (resimsi) öğeleri olarak algılamış olduğu insanları daha iyi incelemeye zorluyordu. 1945 yılında Portekiz'e yaptığı ilk savaş sonrası seyahati bu açıdan derin, unutulmaz bir iz bırakmıştı, buna daha sonra "Paris'in Mandarinleri" adlı romanında rastlanacaktır, tabii bu kez sanatsal olarak. Romanın kahramanı Henri de savaştan sonra Portekiz'e gider ve yeniden yabancı bir ülkenin güzelliklerini keşfedebilmenin mutluluğu içindedir, ama yanındaki genç tavizsiz Nadine kendisine ikide bir bu resimsi görüntünün arkasında ne kadar büyük bir sefaletin gizlenmekte olduğunu hatırlatır. lizbon'un parlak ışıklarına bakarak şöyle der Nadine "Arkasında ne olduğu bilinmeseydi, belki de güzel olurdu. Ama gerçeği bilince... bu itici şehirden nefret ediyorum." [268] Kızın tepkisi aşırıdır, Henri'nin ki -ve yaratıcısınınki- ise ılımlı ve çelişkili. Simone de Beauvoir bir yandan estetikçinin özgür bakışıyla yeryüzünü gözleyebilmek için insan hemcinslerine karşı kayıtsız olmak hatta onları küçük görmek zorundadır demekte, öte yandan da şöyle devam etmektedir: "bizi kendi tarihine ve bizim tarihimize, sanata, yazına yönlendirecek imaları, sembolleri, karşılıkları çözüp bulamadığımız, içimizde anılar uyandırmayan, bize kaçış olanağı sunamayan ve yaratma ilhamı vermeyen bir yeryüzü son derece melankolik olurdu." [270] Portekiz gezisinin zevkini çı-

karmakta olan Henri bu ikilemle karşı karşıya kalınca, sol aydınlar ve komünistlerle buluşmak ve bilgi toplamak için yolculuğunu yarıda keser. Topladığı bilgiler yardımıyla faşizm altında yaşayan bu ülkedeki sorunları Fransa'daki gazetesinde kamuoyuna duyurmak istemektedir. Henri'nin davranış biçimi, Simone de Beauvoir'in savaştan sonra almış olduğu tavrı da açıklığa kavuşturmaktadır. Simone de seyehatten aldığı zevkin, yoksulluk ve sömürüye karşı olan tüm duyarlılığına karşın gerçekte bozulmasına izin vermez. Yalnızca Cezayir Savaşı'nın baskısı altında geçici olarak şöyle düşünmüştü:"Tüm büyüsü yokedilmiş bu yeryüzü üstünde dolaşmak artık bana zevk vermiyor." [271] Ama bunun yanında da kendi seçtiği tanıma ve anlatma görevini, sosyal ve politik olayları içerecek şekilde geliştiriyordu. Halen sürdürdüğü "isteğe bağlı gezip-öğrenme gezileri" [272] yanında daha bir çok yolculuk yaptı. Ama bunlarda halkın yaşam koşullarını özel, sistemli bir dikkatle inceliyordu.

Simone de Beauvoir önce yarı resmi olarak Fransa'nın kültür elçisi sıfatıyla Portekiz'e, Tunus'a, İsviçre'ye ABD'ne gitti. Ellili ve altmışlı yıllarda ise Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne (1955, 1962-66 arasında her yıl). Çin'e (1955) ve Küba'ya (1960 iki kez) gitti ve bu yıllarda Batı'nın politikasını sert bir biçimde eleştirdi. O ve Sartre şimdi sol aydınların kuruluşu "Internationale"nin hizmetinde seyahat ediyorlardı. Sonuç olarak bu ve diğer gezilerin çoğunda Kuzey Afrika, Güney Amerika, küçük Doğu Bloku ülkeleri bireyin-ve tabii ki aydının özgürlüğüne saygı gösterebilecek gerçek bir sosyalizm belirtilerini aramaktaydılar. Ancak Simone de B. dördüncü anılar cildinin sonunda, umutlarının heryerde hayal kırıklığına uğradığını itiraf etmektedir. 1968 yılına kadar Stalin'e, Macaristan'a rağmen Sovyetler Birliği'ne dünya devriminin sahibi olarak hemen hemen ümitsizce bağlı kaldılar. Ama Sovyet tankları Çekoslavakya'ya girdikten sonra bundan kesinlikle vazgeçtiler. Simone de B. Sovyetler Birliği Bölümünü şöyle bitirir: "Kendi kendine Moskova'ya bir daha hiç görmeyeceğimi söylerken üzüntü duymuyor değilim." [273] Üçüncü dünyanın kurtuluşuyla ilgili hayal ettiği belirsiz ümitler de boşa çıktı. Afrika hakkında "bugün hemen bütün ilerici rejimler yıkılmıştır" [274]

Sartre ile İtalya da, 1946

USA 19

der. Ve Küba, 1960'da "özgürlük ülkesi", sonradan kayıtsız şartsız bağlanması ile Simone'yi derin bir hayal kırıklığına uğrattı. Geri kalan Latin Amerika'da da "durum 1960 yılında Sartre ile birlikte Brezilya'ya gitmişti pek avutucu" görünmüyordu. 275 Şili'de Allende'nin zaferinin hiç ümidi yoktu, diyordu Simone 1971'de. 276 Uzak Doğu'da Çin'e sempati duyuyordu -Hindistan'ı görmek bile istemiyordu. (Ekonomik ve politik sorunların karmaşıklığı karşısında cesaretimi yitiriyordum 277)- çünkü Çin Üçüncü Dünya'ya fakir bir sosyalizm örneği 278 vermekteydi. Kendi umut dolu Çin kitabından yıllar sonra şöyle bir özetleme yapmaktadır: "Fakat bir zamanlar SSCB'nin birçok kalpte uyandırmayı başardığı o gözü bağlı güveni Çin'e karşı duyamazdım."278

Şüphelerine rağmen Simone de Beauvoir bir zamanlar seçmiş olduğu göreve sadık kalmaya devam eder: Yabancı ülkeleri görmek, onların durumlarını tanıtmak ve böylece daha iyi, daha özgür bir dünyayı savunmak istiyordu. Böyle bir dünyanın hemen yakında olabileceği ve kendi katkılarının ne olursa olsun çok mütevazi oldukları konusunda boş hayallere kapılmadı. Genelde Fransız solu ile özdeşleşmesine rağmen onlara karşı da gözlerini açık tutmaktan vazgeçmedi. Şöyle diyordu: "Komünist olmayan solun neredeyse Komünist parti kadar yekpare olmasına üzülüyorum. Bir "solcu" Çin'e kayıtsız şartsız hayran olmalı. Biafra'ya karşı Nijerya'nın ve İsrail'e karşı Filistinlilerin tarafını tutmalıymış. Böyle koşullara boyun eğmem." 280 Simone'ye göre insan yoksunluklarının ve acılarının gerçekliği her ideolojiden kendisininkinden bile daha önemliydi. Örneğin Mısır gibi Altı Gün Savaşı'ndan kısa süre önce ziyaret etmiş olduğu İsrail'i kapitalist bir ülke olarak görüyor ve izlediği politikaya birçok yönden karşı çıkıyordu, ama bunun yanında da nazilerin yahudilere yaptıklarını unutamıyordu. Bu yüzden de, hiçbir şekilde arap düşmanı olmamasına ve Nasır'ın Mısırı'ndan çok etkilenmiş olmasına rağmen " İsrail'in günün birinde yine haritadan silinebileceği düşüncesi ona tiksindirici" geliyordu....

"Yahudi aleytarlığının Avrupa'da gittikçe artması ve Avrupa'nın çıkar tehditleri karşısında İsrail'in yahudiler için tek güvenli sığınak olarak kalması bu tepkiyi güçlendiriyordu."

[281] İsrail, Simone'ye lehindeki tutumu için 1975'te Kudüs ödülü ile teşekkür etti.

Simone de Beauvoir 1929 ile 1972 -ki bu yılda son anı cildi yayınlandı- yılları arasında toplam 172 seyahat yaptı. Seyahati sevmesi ve dünyaya olan ilgisi gözönüne alınırsa iki, ancak birbirinden çok farklı olan seyahatname denemesi yapması pek şaşırtıcı değildir. İlki L'Amérique au jour le jou (Amerika-gündüz ve gece) 1948 yılında yayınlandı ve bir günlük biçiminde 25 Ocak 1947'deki varışından 20 Mayıs tarihindeki ayrılışına kadar ABD'ye yaptığı ilk seyahatini anlatıyordu. (Ancak burada aynı yılın Eylül ayında yaptığı ikinci yolculuğun izlenimleri de ele alınmıştır).

ABD o zamanlar Simone ve Sartre için çok şey ifade ediyordu. "Özellikle erişilmez olanı: Caz, film, yazın, bizi gençliğimizde ilgilendirmişti, ama aynı zamanda büyük bir efsane de olmuşlardı... Ayrıca Amerika kurtarıcıları yollamış olan kıtaydı. Gelecek bu verimli topraklardaydı. Bereket ve sınırsız ufuklar. Bir efsanevi görüntüler karmaşası. İnsan herşeyi kendi gözleri ile görecceğini düşününce başı dönüyordu." [282]

Bu umulmadık, harika serüven yaşama duygusu canlı ve kişisel bir özellik taşıyan tüm röportaja yansımaktadır. Ülkenin kendisi, zenginliği, büyüklüğü, çeşitliliği yazarı çok etkiler: "Amerikan lüksü beni altüst etti: caddeler, vitrinler, arabalar kuaförler ve kürkler: barlar, Drugstore'lar, parlak neon ışıkları, uçaklar, trenler, arabayla, Greyhound-otobüsleri ile aşılan devasa uzaklıklar. Niagara karından Arizona'nın cayır cayır yanan çöllerine kadar manzaranın çok değişik görkemi ve günler geceler boyuncu uzun uzun sohbet ettiğim çok çeşitli insanlar. Yalnızca aydınlarla ilişkim vardı. Ama Vassar College'deki beyaz peynir salatası ile Greenwichli Bohemlerle "Plaza"nın bir odasında içmiş olduğum marihuana sigarası arasındaki o korkunç fark."[283] Ama ABD'nin düşünsel yaşamını daha da yakından tanıdıkça çoğu aydında da karşılaştığı neredeyse norotik derecedeki kominizm karşıtlığını ve Amerikalıların Avrupa ve Fransa'ya kibirle yukardan bakışlarını görür görmez ayağı yere bastı. her yerde karşılaştığı ve özellikle genç insanlarda çok üzücü

bulduğu konformizmi (genel düşünceye uyma) kınadı ve farklı düşünen çok az kişinin ne tür bir soyutlanma ve kayıtsızlık içinde yaşadığını farkederek hayal kırıklığına uğradı. Irkçılığı, paranın herşeye hakim olan gücünü eleştirdi ve Amerikan kadınının efendiliği efsanesini yıktı. Eleştirileri ABD'nin karşılaştığı ve özellikle genç insanlarda çok üzücü bulduğu konformızmi (genel düşünceye uyma) kınadı ve farklı düşünen çok az kişinin ne tür soyutlanma ve kayıtsızlık içinde yaşadığını farkederek hayal kırıklığına uğradı. Irkçılığı, paranın herşeye hakim olan gücünü eleştirdi ve Amerikan kadınının efendiliği efsanesini yıktı. Eleştirileri ABD'nin McCarthy döneminde şiddetli saldırılara uğradı, ama altmışlı yıllarda birçok Amerikalı yalnızca sistemlerindeki aynı zayıf noktaları farketmekle kalmayıp eleştiriyi daha da ileriye götürdüler.

1947'de Castro ile

Aslında Simone de Beauvoir ABD hakkında bir kitap yazmayı planlamıştı. Ancak bu ülkenin üzerinde bıraktığı çarpıcı, çelişkili etki kişisel bir bağla da güçlendi: Amerikalı yazar Nelson Algren'e olan sevgisi. "Amerika- gündüz ve Gece" adlı kitabında, ki burada yalnızca baş harflere rastlanır, bu kişi N.A. adında ona şikago'yu gösteren bir arkadaş olarak geçer. Ancak anıların üçüncü cildinde dört yıl süren ve çok gözyaşına malolan bu ilişkinin ayrıntılarını öğreniyoruz. (Simone de B. oldukça ağlardı ve duygu patlamalarından hiç utanmazdı). Bu okyanus ötesi olayda ilk adım Simone tarafından atılmıştı. Yazar Algren'in adresini New York'daki arkadaşlarından almış ve Şikago'ya geldiğinde ona telefon etmişti. Algren ona kentin iyi tanıdığı ve Simone'nin görmek istediği yerlerini, yoksul, bayağı bölgeleri, düşük meyhaneleri gösterdi. İyi anlaşıyorlardı. Sartre, 1945 yılındaki bir ABD seyahatinde tanışmış olduğu Amerikalı kız arkadaşının Paris'de kendi yanında birkaç gün daha geçirmek istemesi üzerine Simone'den Amerika'da daha fazla kalmasını rica edince, Simone, Algren'e telefon etti. "Turist olmaktan bıkmıştım. Geçici olarak bana ait olan bir erkekle gezmek istiyordum. "Buraya gelebilir misiniz?" diye sordum. Gelemiyordu. Ama benim Şikago'ya gitmemi istiyordu." [284] Simone gitti."İlk günümüz 'Les Mandarins'deki Anne ve Lewis'inbirlikte geçirdikleri günlere benziyordu: Utangaçlık, sabırsızlık, yanlış anlamalar, bezginlik ve nihayet derin bir uzlaşmanın aydınlığı. Şikago'da yalnızca üç gün kaldım. Ondan ayrılmadan önce, ömür boyu Fransa'da bağlı olduğumu söyledim. Kavrayamadı, ama bana inandı. Ve ona yine görüşebileceğimizi söyledim."[285] Gerçekten de aynı yılın sonbaharında Simone geri geldi ve 1948'de ikisi birlikte ABD'nin güneyine ve Meksika'da daha büyük bir gezi yaptılar. 1949'da Algren Fransa'daydı. 1950 ve 1951'de Simone iki kez ABD'ye geldi. Ama daha 1948'de Algren ikincil bir rol oynamak ve onu bu koşullar altında sevmek istemediğini hissettirmişti. Simone de B. ise böyle kolay pes etmedi. Ancak 1951'de Şikago'dan ayrıldığında geride yalnızca gözyaşları kalmıştı: "Takside, trende, uçakta ve akşam New York'da hayvanların birbirini yediği bir Disnay filmi seyrederken, hiç durmadan ağlıyordum." [286]

Nelson Algren ve Olga Bost ile Cabris'te, 1949

Algren'e karşı sıcak arkadaşlığını korudu ve 1960'da Paris'de kendisini ziyaret ettiğinde çok sevindi. Buna karşın Algren-bir Hemingway hayranı- Simone'nin bağımsız, ona göre yarım olan sevgisinden besbelli çabuk yaralanmıştı. Ve daha sonraları eski sevgilisinin anılarında bu ilişkiden böyle açıkça bahsetmesini affetmedi. Artık o da konuşuyordu, ama söyledikleri pek hoş değildi: "İlişkiyi yaşlı bir kız gibi romantize ediyor. Tüm bunlardan bir Héleise-Abélard-hikayesi çıkarmak sahtekarlıktır. Ne o Héleise, ne ben Abélard'ım-inşallah değildir. Üç kuruşluk bir romandaki gibi yazıyor. Madam saçmalık, saçma..." Espriden tamamıyla yoksun ona göre bu ilişki " aslında bir arkadaşlıktı. Simone iyi bir seyahat arkadaşıydı. Herşey geçiciydi, eğlenceliydi." [287]

Ama Simone de Beauvoir'in anlattığına göre, Algren bu ilişkiyi başlangıçta çok ciddiye almıştı, hatta kendisinden hep onun yanında kalmasını, onunla evlenmesini istemişti. Kesin olan bir şey varsa, o da Algren'in Simone ve Sartre'nin gençliklerinde planlamış oldukları sadakat ve özgürlük arasındaki o bitmez çatışmaya çözüm getirecek "koşullu" aşk ilişkisi içindeki üçüncü kişi olmak istemediğidir. Bu oluşturdukları sistemin de yanlışlıkları olduğunu itiraf eden Simone şöyle der: "Eğer Sartre'yle olan anlaşmam otuz yıldan fazla sürdüyse, bu bedelini 'başkalarının' ödediği kayıplar ve kavgalarla mümkün olmuştur. Ama yalnızca 'başkaları' acı çekmedi. Simone'de bunun zorluklarını acıyla hissetti. Sartre'nin aşk maceraları bazen kıskançlığa ve kuşkuya neden oluyordu. Simone ise Algren'e olan sevgisini hafife alamayacak kadar az istekliydi geçici maceralara. Özellikle de şuna kanaat getirdiğinden: "Yaşım ve koşullar yeni bir aşk umuduna yer vermiyorlardı."[289] Ama Simone yanılıyordu.

Simone de Beauvoir ABD'yi ilk kez ziyaret ettiğinde, halka ve ülkeye beklentilerle ve büyük bir ilgiyle yaklaştı. Ancak soğuk savaşın tırmanması Simone'nin politik gelişimini ve nihayet Vietnam Savaşı da eski ilgisini soyut olarak görülen,emperyalist ve kapitalist bir devlete karşı derin bir nefrete dönüştürdüler. Simone bu devletin çökmesini istedi. ABD'ye olan bu nefretinden dolayı Federal Almanya'ya da savaştan sonra pek sempati duymadı, çünkü onun gözünde Almanya tamamen Amerika'nın etkisi altındaydı.

Simone de Beauvoir ABD'den sonra hakkında bir kitap yazdığı ikinci ülke Çin'di. Simone bu ülkeyle aslında yalnızca politik nedenlerle ilgileniyordu. Fransa'da Çin devrimi üzerine yayınlanmış olan herşeyi ilgiyle okumuştu ve 1955'de kendisine ve Sartre'a, yeni sistemin neler başarmış olduğunu gözleriyle görmeleri için yapılan daveti coşkuyla kabul etti. Ancak bu seyahat ta başından beri ne bir gezi, ne bir macera ne de bir yaşantıydı, aksine yerinde dolaysız olarak yapılan bir incelemeydi. [290] Geri döndükten ve Çin hakkında yazmaya, bu ülke hakkında batıya hakim olan bilgisizlik ve önyargıyla mücadele etmeye karar verdikten sonra kütüphanelerde ve bilgi merkezlerinde gayretle ve istekle araştırmalar yaptı. Sonuç, canlı röportajlar değil, uzun, tarihi sosyolojik ve ekonomik bilgilerle ve birçok istatistikle dolu bir denemeydi ve kolay okunabilir bir kitaptan başka herşeydi. Ayrıca bugün birçok kısmı eskimiştir ve kitabın ana amacı olan Mao Çin'inin savunulması, bu arada eski çarpıcılığından çok şey kaybetmiştir. Kitaplarının bir çoğunda olduğu gibi burada da Simone de Beauvoir bugün, genelde olmasa bile büyük ölçüde ilk yayınlanma dönemindekinden daha yaygın olan görüşleri belirtmiştir. Buna rağmen Le Longue Marche (1957): "Uzun Yürüyüş", hala değerlidir, çünkü hem yazarın bakış açısı hem de toplamış olduğu bilgi ve gözlemlerden çoğu hala önemlidirler. Yazar, konuyu ilk kez tamamen yabancı olan bir uygarlıkla karşılaşan, ve bunun sonucunda kendi uygarlığını yeni bir açıdan gören eğitimli bir batı Avrupalı kadın olarak dile getirmektedir. Onu ilgilendiren geleneksel kültür değildir. Bu kültürün yıkılmasına Çin'i anlatan birçok sinolog'un aksine hiç üzülmüyordu- yalnızca Opera onu büyülüyordu- Onu ilgilendiren, bu kocaman ülkede karşısına çıkan ve şimdiye kadar dikkat etmemiş olduğu "üçüncü dünyanın yüzüydü" "Bana göre, Çin'deki kitleler gezegenimiz üzerindeki dengeyi sarsıyorlardı. Uzak Doğu'nun, Hindistan'ın ve Afrika'nın yoksulluğu dünyanın gerçek özü ve bizim Batı olarak konforumuz kısıtlı bir ayrıcalık halini almıştı" [291] Kitabında Çin'e bu açıdan bakmaktadır. Başlık, Mao'nun Yenan'a yaptığı uzun seferin imasıdır. Ama daha derin anlamı daha iyi, insana yaraşır bir geleceğe yapılan yürüyüştür. Simone'ye göre Çinliler bu yol-

1960'da Brezilya'da Jorge Amado ile (solda)

daki tek büyük, az gelişmiş ulustur. "Halk doğru dürüst giyinmişti, konutlar iyiydi, yiyecekleri vardı" Ama elde edilenlerden çok, bu halkın geleceğini kurmaktaki sabırsız enerjisi onu hayran bırakmıştı. Simone de Beauvoir'in izlenimi şuydu: o sırada 600 milyon olan Çin halkı uzaktaki, politik bir amaç için hep birlikte durup dinlenmeksizin çalışmakla kendi varoluş yeminlerini yaşıyorlardı.

Simone, Fransa'da uzun süredir tüm umutlarını kaybettiğinden ve Çin kitabı üzerine çalışırken (Cezayir Savaşı dönemiydi) kendini tamamen soyutlanmış hissettiğinden ona bu kollektif coşku özellikle olumlu görünüyordu. Çünkü bu ziyaret buzların çözülme dönemine rastlıyordu. Daha sonraki dönemlerde Simone belirtildiği gibi daha temkinli bir tavır al

dı. "Bana işçilerin üç hafta izin hakkı olduğu ama sosyalizm uğruna bundan vazgeçtikleri söylendiğinde, aklımda kalan onların tatilleri olmadığıydı" [293] demektedir şimdi kuşkuyla.

İki seyahatname yanında anılarındaki birçok sayfada da -ki okuyucular bunu çok fazla bulmaktadır- seyahatlerin yazara kazandırmış olduğu deneyimler ve gözlemler anlatılır. Brezilya ve Japonya gibi birkaç ülke daha ayrıntılı olarak tanımlanırlar. Bunlar "Amerika-Gündüz ve Gece" stilindeki küçük röportajlardır. Özellikle eğlence gezilerinden kısaca sözedilir. Aslında Simone de Beauvoir için önemli olan, olayları tüm ayrıntıları ile anlatmak değil -onun yöntemi sıklıkla aralıksız bir adlandırmadır- kendi tepkilerini açık ve doğru olarak saptamaktır. Simone yalnızca zeki, yorulmak bilmeden öğrenmek isteyen bir gözlemci değil, ayrıca dünyanın açılışını önemli, çağdaş bir olgu büyük bir ayrıcalık ve iyi durumda olanların -ülke ya da insan olsun- ciddi bir sorumluluğu olarak yaşamasını ve kavramasını sağlayan özel bir katılım yeteneğine sahipti.

Simone de Beauvoir'in dünyaya açılışını inceledikten sonra, Fransa'daki yaşamına geri döndüğümüzde, yazarımızın 1946 yılında henüz tamamen ülkesi ve onun geleceği ile özdeşleşmiş olduğunu ve tanınmış kişiliği nedeniyle de hiçte önemsiz olmayacak bir rol oynamayı umduğunu anımsayacağız. Daha sonra özlemle şöyle demektedir: "Gerçekten yeni bir gençlik vardı, eskisinden daha heyecanlandırıcı" [295]. Gerçi içinde Gaulecülerin, komünistlerin, Katoliklerin ve Marksistlerin tek bir koro halinde "gelecek günlerin şarkısını" [297] söylemiş ve uyum içinde işbirliği yapmış oldukları "1944 Sonbaharı idili" [296] çabuk son bulmuştu ve bunu izleyen sonbaharın varoluşçu saldırısı düşmanlıklar getirmişti, ama yine de işgalden kurtulma döneminin umutları ve planları gerçekleşebilir gibiydi. Seçimlerde sosyalist-komünist bir çoğunluk ortaya çıkmıştı, bu çoğunluk Fransa'nın savaş sonrasındaki ilk anayasasını -kadınlara seçim hakkı ile birlikte- yaptı. Direniş birliği cephesi düştükten sonra Simone ve Sartre politik yönden komünistlerin yanına geçtiler. "Onlarla amaçlarımız aynıydı ve yalnızca onlar bu amaçları gerçekleştirebilirdi" [298]. kitleler K.P'nin arkasındaydılar. "Sosyalizm yalnızca K. Partinin yardımı ile galip gelebilirdi" [299]. Ama denemelerin de gösterdiği gibi Simone de Beauvoir ve Sartre komünizme karşı felsefi olarak "insanın insani boyutunu" [300] korumak istediler. Bu Fransız komünistlerinin şiddetli saldırılar ile ödüllendirildikleri bir çabaydı. Bu sorunlarda Simone de Beaucoir yine Sartre'i izledi ama yine Sartre'in izlediği yolun "o olmadan da seçeceği yol" olduğunu vurgulayarak: "Kendime sık sık şunu sordum: Eğer Sartre ile sıkı bir ilişkim olmasaydı, hangi cephede olurdum, mutlaka komünistlerin yakınında, öncelikle onların mücadele ettikleri şeye olan nefretim yüzünden. Öte yandan gerçeği o kadar çok seviyordum ki, onu sorgusuz sualsiz izleyemedim. KP'ye asla giremezdim" [301]

Ama Sartre'nin savaştan sonra, kendisine savunulabilir bir ideolojik pozisyon sağlamak ve tavrını somut politik eylemlerle kanıtlamak için katlandığı iç ve dış baskıları Simone hemen hiç hissetmemişti. Yazar şöyle demektedir: "Sartre'nin aksine ben kendimi ne toplumsal gerçeğin içinde ne de yazar olarak tehdit altında hissediyordum. Ben daima dolaysız olandan Sartre'den daha çok zevk aldım." [302]. Savaştan sonra Simone'nin eylemsel olarak aktifleşmesi de, ki bunu "yazarın yazdığı şeyle tam bir özdeşleşmesi" [303] olarak tanımlar, hem daha genel hem de daha kişiseldi. Birçok açıdan -sadece ekonomik değil- bu dünyadaki imtiyazlı kişiler arasında sayılabileceğinin bilincinde olduğu için, savaş döneminden beri çevresindeki adaletsizlik ve acılarla ilgilenmekteydi. Kaleme ancak sorun onu doğrudan ilgilendirdiğinde, ama bu sorunun başkalarına kendisinden daha çok zarar verdiğini anladığında sarıldı. Simone de Beauvoir'in duyarlığı ve bilinçli etkinliği ona, -birincisini kadınların pasif dünyası ile ikincisini ise erkeklerin etkin dünyası ile özdeşleştirir ve kendi varoluşunda ikisine de sahip olduğunu öne sürerdi o zamana kadar tamamen gözden kaçmış ya da göz yumulmuş felaketler için özellikle uyanık bir anlayış verir.

Böylece Simone başka konuların yanısıra pek de rastlantısal olmaksızın ezilmişlik alanı ile karşılaştı, bu alan o sıralar da kimsenin gözüne çarpmayan, kadının alanı idi. Başlangıçda 1946'da "Şimdi ne yazmam gerek?" [304] dediğinde, kendinden söz etmek ve yalnızca şu sorundan yola çıkmak istiyordu:" Kadın olmak benim için ne ifade etti?:" [305] Bu sorunla çabucak başa çıkacağını sandı, çünkü "Sartre'a şöyle demiştim: benim için öyle önemli bir rol oynamadı". Ama Sartre ona daha derin araştırmasını tavsiye etti:"Buna rağmen siz bir erkek gibi yetiştirilmediniz: bu daha iyi araştırılmalı". Bunu daha iyi araştırdım ve bir keşifte bulundum: Bu dünya erkeklerin dünyasıdır, gençliğim erkekler tarafından uydurulmuş masallarla beslendi ve sanki bir erkek çocukmuşum gibi buna hiç tepki göstermedim. İlgim o kadar artmıştı ki, kadının durumuyla genel olarak uğraşmak için günah çıkarma planımı bir kenara bıraktım. [306] Çok sayıda yeni insan tanımış olduğu son yıllarda zaten "kadın

olmak diye birşey olduğunun" belli belirsiz bilincine varmıştı. Bu zamana kadar kendi yaşından az kadın tanımıştı ve kız arkadaşlarının, kız kardeşinin, ki bunlardan hiçbiri klasik evli kadın yaşamı sürmüyordu, sorunlarını bireysel olarak görmüştü, genel değil. Ama şimdi kırk yaşını aşmış, koşullarının ve kazançlarının tüm farklılıklarına rağmen aynı deneyimi edinmiş olan birçok kadınla birlikteydi: "relatif yaratıklar" olarak bir yaşam. "Yazdığım için, onlardan başka bir durumda olduğum için ve belki de iyi bir dinleyici olduğum için bana birçok şey anlatıyorlardı. Yavaş yavaş çoğu kadının yoluna çıkan güçlükleri, tuzakları, engelleri görüyordum." [307]

Bundan sonraki üç yıl Simone de Beauvoir bu zorlukları sistemli olarak araştırmak ve bunları tarihi ve sosyolojik ilişkileri içinde ortaya koymak için çalıştı. Böylece en ünlü ve toplumsal açıdan en önemli kitabı Le Deuxieme Sexe (1949, diğer cins) oluştu. Bu kitabı ayrı bir bölümde daha ayrıntılı olarak ele alacak, ve bunun yanında yazarın -çığır açan yapıtından sonraki yıllarda- büyüyen yeni kadın hareketine karşı ve bugünkü tutumunu inceleyeceğiz.

Simone de Beauvoir "Le Deuxième Sexe"e başladığında hâlâ kendini o dönemle uyum içinde hissediyordu ve bu yüzden kadının geleceğini, bugün gördüğünden daha iyimser değerlendiriyordu. Ancak bu yapıt üzerine çalışırken, olaylar hızla değişti. "Kollektif gök mavisinden, diğer birçokları ile birlikte yeryüzünün tozuna düşmüştüm: yer, yıkılmış hayallerle dolmuştu" [308] Yazar bu sözleri biraz alay ve daha çok da, anılarında kendi varoluşunun dönüm noktalarını vurgularken kullandığı abartılı anlatım karışımıyla söyler. Onu asıl hayal kırıklığına uğratan, Nelson Algren ile yaşanan aşk macerası ve herşeye rağmen korkulan yaşlanma, duyarlılığa neden olsalar bile, kendi özel yaşamı değil, Fransa ve dünyadaki politik gelişmeydi. Bu hayal kırıklığı bundan sonraki yıllarda gittikçe artacak, Cezayir Savaşı sırasında kişisel olarak ulaştığı yoğun doyum ve başarıyı gölgeleyecek ve yaşamını o kadar karamsarlaştıracaktır ki, 1963'de anılarının "La Force des Choses" (Olayların gidişi) adını verdiği üçüncü bandı bittiğinde, gençlik umutlarını ve gerçek yaşamını gözden geçirerek büyük bir yıkılmışlıkla şunu saptayacaktır: "ne çok aldatıldım." [309]

1949, Sartre'ın elleriyle

1947'de ABD ile (ABD, Fransa'ya Marshall Planı'nı, yani böylelikle Sartre ve Simone de Beauvoir'in gözlerinde bir uydu konumu ve eskiye, yani sermaye ile burjuvazinin hakimiyetine geri dönüşü teklif ediyordu) sosyalizmi temsil etmekle birlikte savaşı ortaya çıkaran, iki büyük güçten biri olan Sovyetler Birliği arasındaki soğuk savaşın cepheleri sertleşti-

ğinde Sartre ve Simone bu iki bloktan hiçbirine katılmamayı savundular. Olanlar, radyo yayınları ve 1948'deki Sartre'nin de kurucularından olduğu yeni bir parti, Rassemblement démocratique et révolutionnaire, yani komünizme bağlanmayan tüm sosyalist güçler bir araya gelmeli ve birlikte her iki bloktan da bağımsız olan bir Avrupa kurmalıydılar. [311] Daha bir sonraki yıl parti orta tabakaların direnişi ve Sartre'nin güvendiği grupların, yani komünist olmayan proletaryanın ilgisizliği yüzünden başarısızlığa uğradı. Simone de B. aktif işbirliğinden çok, sempatizan bir katılma göstermiş olmasına rağmen, derin hayal kırıklığına uğradı ve kendini soyutlanmış hissetmeye başladı. Daha 1949'da. "Dört yıl önce tüm dünyayla dosttuk, şimdi herkes bizi düşman görüyor." [312] diye yakınıyordu. Ve partisinin fiyaskosundan sonra politik tutumunu yeniden düzenleme işine gömülmüş olan Sartre da "olduğundan ve olabileceğinden daha yabancı görünüyordu. Onun eski aldırmazlığını ve altın çağımızın eğlencelerini üzüntüyle anıyordum -gezileri, dolaşmaları, sinemadaki akşamları (artık hiç gitmiyorduk)" [313]

Sartre ideolojik revizyonu sonunda sol için KP ile bir eylem birliği kurmaktan ve açık olarak Marksizmi kabul etmekten başka çıkar yol kalmadığına karar verdi, [314] yoksa sol fikirlerinde boşlukta kalma ya da gerileme tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktı. [315] Ancak Sartre eskiden olduğu gibi kendi kararında ve kendi eleştiri hakkında daha doğrusu yükümlülüğünde ısrar etti. Simone de Beauvoir'in bile önce tamamen hemfikir olmadığı bu yolda giderken arkadaşlıklar bozulmaya devam etti. -örneğin 1952'de Albert Camus ile bozuşma. Simone, Sartre'nin KP'ye yaklaşarak kendi kişisel gerçeğinden çok fazla ayrılabileceğinden [316] ürküyor ve kendisi de bu tehlikeye girmek istemiyordu. Ancak 1953'de fikrini değiştirdi: "İdealist ahlakçılığımı bir kenara attım ve sonunda Sartre'nin bakış açılarını kendime mal ettim." [317] Ama Marksizme yönelirken Claude Lanzmann'dan da etkilendi. Lanzmann, Sartre'nin KP'ye giden yoldaki her adımını bir ilerleme [318] olarak gören, 'Temp Modernes'de çalışan yeni gençlerden biriydi. "Lanzmann bana çok sempatik geliyordu. Birçok kadın onu çarpıcı buluyordu, ben de bu kadınlara dahildim. Zorlanmasız bir tonda en cesur fikirleri

Bücherie caddesi

sunuyordu, düşünce biçimi Sartre'nin kine benziyordu." [319] 1952'de bu yirmibeş yaşındaki yahudi Simone de Beauvoir'-in sevgilisi oldu. Onun varlığı bir süre de olsa Simone'ye yaşını unutturdu: aynı eve taşındılar ve çok seyahat ettiler. Sartre'nin de yeni bir ilişkisi vardı. İkisinin de uzun süredir tanıdıkları Michelle Vian ile. Çiftler seyahatlerde ve başka yerlerde saatlerce birlikte oluyorlardı. Bu kez, görünüşe, "süreli" eşlerden hiçbiri zorluk çıkarmadı ve böylece yazarımızın özel yaşamında yeniden, gerçi Fransa'daki ve dünyadaki koşullar yüzünden oldukça sık zedelenen bir mutluluk hakim oldu.

Simone de Beauvoir'i bu yıllardaki zor projesi, yani 1949'da başladığı bir Roman üzerine çalışmaya devam etmesi için cesaretlendiren de ve kitaba bir isim bulan da Claude Lanzmann'dı: "Les Mandarins" (Paris'in Mandarinleri). Bu başlık alaycıdır ve kitapta bulunan hüzünlü alaya iyi uymak-

tadır. Eski Çin imparatorluğundaki iyi eğitimli ve ayrıcalıklı idarecilere yapılan ima, romanın temel konularından birine dayanmaktadır: yani aydının toplumdaki konumu ve rolün sorununa roman da konu edilen 1944'den 1948'e kadar ki Parisli sol aydınlar Çinli mandarinler gibi (ayrıca bu söz Fransızca'da titiz anlamına gelmektedir) yönettiklerini sandıkları halktan kopukturlar ve bunun olayların akışı içinde iyice bilincine varırlar. Madegassen ile ilgili bir davadaki kanun dışılığı ve işkenceleri açığa çıkaran kahramana şu kompliman yapılır: "çok güzel diyebilirim ki, çarpıcı bir yazı yazdın" Henri ise omuzlarını silker: "ama yazı dünyayı telaşa düşürmedi maalesef" [320]. Etkili olamama, aydınların sorunlarından biridir yalnızca: eylemin, politik etkinliğin hizmetindeyken, düşünsel bütünlüğün ve özgürlüğün ikinci bir sorunudur.

Söz konusu olan yine seçim ve sorumluluktur, -kitabın, ilk ana konusu ile sıkı sıkıya ilgili ikinci temel konusudur, ama bu kez direniş döneminin kahramanlık düzeyinde değil, savaş sonrası günlük yaşama indirgenmiş düzeydedir. Bu şartlarda eller kana bulanmamakta, yalnızca kirlenmektedir, çünkü iyi ve kötü arasında açık bir ayrım yapmak pek mümkün değildir. "Gerçeği söylemek: şimdiye kadar bu yüzden asla ciddi sorunlar çıkmamıştı ortaya". Bunlar kahramanın romandaki -ve Sartre'nin yaşamındaki- ezici sorunu düşünerek söyledikleridir; yeni duyulan Sovyetler'deki zorunlu çalışma kamplarının varlığı zaten ayakta zor duran sosyalizme zarar vermek bahasına hemen açıklanmalı mıydı? Bu soruyu duraksamadan onayladı, tepkisi bir refleks gibiydi. Ama gerçekte neye inanacağını da ne yapmak istediğini de tam bilmiyordu: İnsan keşke birşeye ya tamamen taraftar ya da tamamen karşı olabilseydi; Ama birşeye karşı çıkmak için, insanlara başka olanaklar sunmak gerek... Bu arada ya Sovyetler Birliği bir baskı sistemini atıp bir başkasını almışsa, köleliği yeniden oturtmuşsa, insan ona karşı olan dostluğun bir zerresini bile nasıl koruyabilir ki? Henri kendi kendine, belki de kötülük her yerde var, diyordu. Ne yaparsa yapsın haksız olacaktı. Eğer kötülük herşeyde varsa, kurtuluş yolu yoktur, "ne insanlık için ne de kendisi için". [321]

Mandarinlerin temel duygusu hayal kırıklığıydı, sevince ve etkinliğe olan inanç zaman zaman ortaya çıksa ve roman alaycı, idil bir bahçe sahnesiyle sona erse bile: Bir bardak viski, genç bir evli çift, hatta bir bebek, yeniden kurulmuş bir dostluk, yeni bir haftalık derginin kuruluşu -"kişinin kendisini suçsuz çıkarmakta haklı olduğunu göstermek için (Hikaye) "ne olursa olsun mutsuzdur" demek yetmez: "önemli olan hikayenin az ya da çok mutsuz olmasıdır". [322] Ve çağrıldığı için intihar planından vazgeçerek bu bahçeye inen yaşlanmakta olan bir kadın: "Kimbilir? Belki bir gün yeniden mutlu olurum, Kimbilir?" Bunlar kitabın, 1944 yılının noel gecesindeki beklenti dolu, neşeli başlangıç sözlerinden çok farklı olan son sözleridir.

Hayal kırıklığı, yazarı dört yıllık gazetecilik ve denemecilik etkinliğinden sonra yeniden romana döndüren ana etkiydi. "Ölüme, zamana, yazma, aşka, dostluğa, seyahate olan yaklaşımımı anlatmak istiyordum. Başka insanları da tanımlamak ve özellikle savaş sonrası döneminin hayal kırıklığı dolu, hummalı hikayesini anlatmak istiyordum" [323] der anılarında ve şöyle devam eder: "O zamanlar 'direnişin çöküşü' olarak adlandırılan şeyi ben kişisel bir yenilgi ve burjuva rejiminin başarılı geri dönüşü olarak yaşamıştım. Özel yaşamım büyük ölçüde sarsılmıştı. Gürültülü çarpışmalar ya da tam bir sessizlik içinde, işgalin bitiminden sonra çevremde alevlenmiş olan dostluk ateşleri az ya da çok sönmüştü. Bunun can çekişmesi ortak umutlarımızın yitirilmesi ile el ele gitmişti. Kitabım bu öz çevresinde oluşmuştu." [324] Ama Simone de B. yapıtın bir kronik ya da gerçekten aktarım romanı olmadığı, aksine bir sihirbazlık olduğunda ısrar etti. [325] Simone'nin roman türünü seçmesinin nedeni, kendi yaşantılarını, ama yalnızca kendisinin hâlâ aşamamış ve kavrayamamış olduğu yaşantıları anlatmak istemesi [326] ve şüpheli, çelişkili, birbirinden ayrılmış gerçekleri, hayali bir obje bütünlüğü içine alarak, toplamaya yalnızca roman türünün olanak vermesiydi. [327] Mandarinler eylemi ki bu Sartre'nin önerdiği daha sıkı bir bağlantıdan sonra bile hâlâ gevşek kalmıştı-çünkü Simone'yi sert yapılar sıkıyordu- [328]. İki ana figür etrafında döner: ünlü yazar ve bir zamanların edebiyat profesörü Robert Dubreuilh, karısı ve on sekiz yaşındaki

Nadine'nin annesi olan psikolog Anne Dubreuilh ile Robert'in öğrencisi, dostu ve meslektaşı olan eski direniş gazetesi, "Espoir"in yayıncısı Henri Perron. Simone de Beauvoir daha önce sözü edilen tekniğe bağlı kalmakta ve Henri'nin anlatımını -3 kişi ağzından- monolog türündeki, şimdiki zamanla hikaye zamanı arasında değişen Anne'nin öyküsü ile dönüşümlü biçimde anlatmaktadır. "Bir kere, dünyanın ne kadar zor anlaşılır olduğunu göstermek için birçok bakış açısı kullanmak rahat oluyor." [329] diye açıklıyor yazar. Ayrıca -ki bu feministler için çok tatmin edici bir neden değildir- yaşantısının tümünü anlatmak için bir erkek ve kadına gereksinimi olduğuna inanmaktadır: "Söylemek istediğim birçok şey, kadın olarak durumumla ilgiliydi. Onun (Anne) aracılığıyla özellikle deneyimlerimin olumsuz yönlerini dile getirdim: ölüm korkusuna, hiçlik karşısındaki baş dönmesine dünyevi sevinçlerin geçiciliğine, unutma utancına, varolma kızgınlığına. Yaşama sevincini, girişim hevesini, yazarlıktan zevk almayı ise Henri'ye verdim." [330] Simone'nin fikrine göre bu ayrım gerekliydi, çünkü o, okuyucunun bir yazarda "garip bir hayvan değil kendi benzerini görmesini" istiyordu, tek bir olayı anlatmak istemiyordu. "Görevi ve vergisi yazarlık olan bir kadın, erkek bir yazardan daha büyük bir istisnadır." [331] Ama görevsiz ve vergisiz pasiflik içinde bir insan hiçliğe ve hiçlik korkusuna düşer. Gerçi Anne'nin bir mesleği vardır ama ona önem vermemektedir. Simone de Beauvoir'in kurmaca olarak yarattığı tüm kadınlar gibi bağımlı yaratık" olarak başkaları için ve başkaları aracılığıyla yaşar: kendinden çok yaşlı kocası, hoşgörülü, oldukça ölçülü bir ilişki içinde olduğu kızı ve nihayet Amerikalı sevgilisi Lewis Brogan. Lewis'in aşkını kaybedince bu güvenli dünya yıkılır. Simone de Beauvoir'in kadın kahramanları aşksız yaşamak istemezler ve yaşayamazlar. Anne, ailesini üzmemek için intihardan vazgeçse de, "günlük tekdüzeliğe dönüşü bir zaferden çok bir yenilgiye benziyor" [332] ; çok yönlü ilgileri ve kocasının işine gerçekten katılması sayesinde Anne, gerçek bir özgürlüğe diğer kadın karakterlerden daha fazla yaklaşır. "Diğer Cins"in yazarı, kendisinin de pişmanlık duymadan itiraf ettiği gibi, hiçbir zaman femi-

nist bakış açısından "pozitif kadın kahraman" çizmedi. -en azından romanlarında. "Ben kadınları genelde gördüğüm gibi anlattım, bugün de öyle görüyorum: parçalanmış". [333]

Henri Perron çevresinde dönen olaylarda da, aşkın rolü vardır, çünkü aşk, Henri'nin inanmak istediği kişisel mutluluğun çok doğal bir parçasıdır; dünyaya sahip olmanın bir şekli ve sonra da kendini ondan korumanın bir şekli olarak. [335] (Simone de Beauvoir ve Albert Camus gibi: birçok okuyucu Henri de Camus'u hatırlar, ve Simone onunla bu açıdan uzun süre özdeşleşmişti [334] . Ama kadınlarla olan ilişkileri -ayrılmak istediği uzun süreli sevgilisi Paule, (eski direnişçinin kızı Alman subaylarla olan geçmişinin doğuracağı sonuçlardan kurtarmak için yalan yere yemin ettiği oyuncu, Josette, Anne'nin kızı olan ve kendisinden çocuk bekleyen, sonradan evlendiği Nadine- en önemli şey değildir yazarlığı, gazetesinin sorunları, doğru politik etkinlikte olup olmadığı sorusu, diğer sol aydınlarla kurulan arkadaşlıklar ve dargınlıklar günlerinin ve gecelerinin büyük kısmını doldururlar. Romanın sonunda, İtalya'ya gidip orada "temiz" yazarlık yapmak ve kendi özel mutluluğunu yaşamakla Paris'de kalıp politik tartışmalara katılmaya devam etmek arasında bir seçim yapması gerektiğinde, Nadine'nin söyleyecek bir şeyi yoktur, ne olursa olsun onun yanında olacaktır. Henri kalmaya karar verir: "Mutlu bu sözcüğün aslında artık anlamı kalmamıştı. İnsan dünyaya asla sahip olamaz: aynı şekilde kendini dünyadan korumak da söz konusu değildir. İnsan onun içindedir, hepsi bu...Yaşamının geri kalan kısmını pekala kaçışla geçirebilirdi, asla bulunmazdı da. Gazeteleri okuyabilir, radyo dinleyebilir, mektuplar alabilirdi. Bu arada kazandığı yalnızca kendine şunu söylemesi olurdu: "elimden birşey gelmez". Aniden göğsünde birşey boşalır... Hayır, "herşey bensiz de olur" diye kestirip atmakla yetinemezdi." [336] Anne romanın sonunda, pasif ve kişisel olarak yoluna devam ederken, Henri aktiftir ve eylemlerini herkes için yapar. Ama onun beklentileri de kesin değildir, mütevazidir: "Onu neyin beklediğini biliyordu... bu kez uyarılmıştı: "en azından belli tuzaklardan kurtuluyorum" diyordu kendi kendine: "ama buna karşılık başkalarına düşüyorum" diye düşünüyordu" [337]

Henri ve Anne'nin yanında kısmen tam mükemmel, kısmen yalnızca belirtilen karakterler, aydınlar ve gazeteciler vardır. Hepsi farklı seviyelerdendir, ve etraflarında yağcılar, hamiler, kadınlar vardır. Bunların değişen ilişkileri ve ayrıntılı konuşmaları, savaş sonrası dönemin Fransa düşününün geniş, zengin ve çok çeşitli bir panoramasını verir. Örneğin politikaya ve yazına Henri'den daha bağlı olan Robert Dubreuilh, deneyimlerinin gücü ve zekasının keskinliği ile diğerlerinden üstün olan [338] -Simone de B. onu böyle görmektedir- Robert tabii ki Sartre'i anımsatmaktadır, ama tam onun portresi değildir. Simone şöyle der: "Tek benzerlik merak, dünyaya açıklık ve çalışma şevkindendir. Ama Dubreuilh Sartre'den yirmi yaş daha büyüktür... ve politikayı yazına tercih etmektedir. Otoriter, bildiğinden şaşmayan, içe dönük, az duyarlı ve az ulaşılabilir, keyfi en iyi olduğunda bile donuk, bu özellikleri ile Sartre'den çok farklıdır." [339] (Ayrıca simone, Sartre'nin çalışma kampı ve Sovyet zorunlu işçi yasası durumunda yayın açısından hiç tereddüt etmediğinde ısrar eder) Buna rağmen anıların okuyucusu kendi kendine şunu sorar: Simone de B.. Sartre'la o zamanki ilişkisinden epeyce şeyi bu kurmacaya değiştirip almamış mıdır? Ve özellikle Dubreuilh'in farkı, içe kapalılığı ve politik fanatizmi ile, belki tamamen hissetmediği ama o derecede de korktuğu bir uzaklaşma ve yalnızlığı ifade etmek istememiş midir Dubreuilh'in kitapta Anne'ye sevgiyle davranmasına ve ondan ayrılmasının sözkonusu olmamasına rağmen, onunla ilişkisi, romandaki anlatıma göre, "terkedilmiş kadın" konusunun son bir çeşitlemesidir. "Robert benimle başka bir kadınla ya da yalnız başına olabileceği kadar mutlu oldu "Ona kağıt ve zaman ver ihtiyaç duyduğu tek şey bu." [340] Anne intihar girişiminden önce bunları söyler. Romandaki bu konuyu asıl üstlenen,Henri'nin yıllanmış sevgilisi,ve "Le deuxime Se xe" de soğukkanlılıkla incelenen "büyük aşkların" örneği Paule'dir. Paule, Henri için zaten pek başarılı olmayan şarkıcılık kariyerinden vazgeçer. On yıldır onun dışında ilgisi ve uğraşı yoktur ve Henri'nin bir zamanlar onda hayran olduğu renklere, elbiselere alışkanlıklara bağlı kalmıştır. Onun gitmek istemesini anlamaktan ve onaylamaktan uzak, onu kendisine köle etmekle suçlamaktadır. Henri onu tamamen

terkettiğinde boş ellerle deliliğin sınırına gelir, gerçi psikiyatrik bir tedavi ile bu geçer: ama geriye bayağı şişman, yaşlanan ve yaşamına anlam veren tek şeyi, yani aşkı inkar eden bir kadından başka birşey kalmaz.

Simone de B. romanda rol oynayan üç kadından yalnızca genç Nadine'ye çocuğu ve kocası ile mutlu olma şansını verir. Genç sevgilisini naziler yüzünden kaybetmesinin acısını unutmak isteyen Nadine Amerikalı askerler arasında yataktan yatağa dolaşmakta ve çevresine saldırgan bir bencillik ve açıklıkla davranmaktadır. Simone de B. bu yeni bencil genç kız versiyonu hakkında şunları yazar: "Başlangıçta Lise ve benden genç olan daha birçok kadında gördüğüm, beni itmiş olan belli özelliklerin öcünü Nadine'den almak istiyordum. Bunlar arasında, bir biçimde fırfırlı olduklarını açığa çıkaran cinsel bir kabalık ve aşağılık duygularını örtmeye yetmeyen bir saldırganlık bulunmaktadır. Bağımsızlık talep ediyorlar, ama bunun bedelini ödeyecek cesaretleri yok. Ama yavaş yavaş onun kötü davranışlarına açıklama getirecek olan koşullardaki affedici nedenleri görmeye başladım (ünlü ve soğuk anne baba, işgal sırasında yetişmesi, sevgilisini kaybetmesi, savaştan sonraki zor iki yüzlü dünya). Nadine bana suçludan çok bir kurban olarak göründü." [341] Ona vermiş olduğu gençlik, enerji ve doğallık, yazarın kalbini kazanır.

1954 yılında yayınlandığında Manderinlerdeki karakterlerin bir yataktan diğerine girdikleri cinsel özgürlüğün ve sevişme eyleminin açıkça anlatımının hoş görülmemesi ilginçtir. Buna karşın bugünkü okuyucunun dikkatini -anılarda da- olsa olsa bu konuların ele alınmasındaki göreceli gizlilik çekerdi. Bir çok kez olduğu gibi Simone de Beauvoir burada da kısa süre de yakaladığı ve geçtiği bir gelişimin ön cephesinde bulunmaktadır. Sonra da kendini ortada bulur, bir takım kişiler için çok fazla, diğerleri için ise çok az. Kendisi bugün birçok feministin daha radikal olan tutumunu ve betimlemelerini çok iyi bulmakla birlikte aldığı katı eğitimin cinsel sorunlarda daima çekimser kalmasına neden olduğu düşüncesindedir. Cinselliği aslında yalnızca sevginin bir parçası olarak onaylar, aşksız istek onun için bir tür tecavüzdür. Anne, Broğan ile geçirdiği aşk gecelerini şöyle anımsar:

1954

"Elleriyle, dudaklarıyla, cinselliği ile, tüm vücuduyla bana kalbini sunuyordu." Daha sonra Brogan onunla bir kere daha yatar ama artık onu sevmemektedir. Anne kızgındır: "Aniden üstüme çıktı, içime girdi ve tek bir söz söylemeksizin ve öpmeksizin bana sahip oldu. Kızgınlıktan boğuluyordum. "Buna hakkı yok" diye fısıldadım. Bana varlığını bir an bile vermemişti, bana zevk üreten bir makine gibi davranmıştı." [342]

Olumsuz eleştirilere rağmen (Mandarinlerin sitili çok direk ve alışılmış bulundu, çünkü yazar bilinçli olarak her tür sohbet yazınından kaçınmış ve konuşulan dili aktarmaya çalışmıştı) [343]. Bu roman Beauvoir'in şimdiye kadarki en büyük başarısı oldu ve ona önemli yazın ödülü olan Prix Concourt'u kazandırdı. Simone'nin romancılığı tanınmak istendiğinde ve Fransa'daki varoluşçuluk çağını canlı bir biçimde yansıtan bir yapıt arandığında başvurulacak tek roman bu olacaktır. Bu romanda yazar şimdiye kadar güçlük çektiği bir şeyi, yani karakterlere ve ortama yoğunluk ve yapıtın tümüne epik bir soluk vermeyi başarır. Yapıtın buna rağmen 20. yüzyılın büyük romanları arasında olmamasının nedeni Simone de Beauvoir'in bilinçli olarak seçtiği araçların gelenekselliğidir. Ayrıca belki de geleneksel yaklaşımlara uygun rol dağıtımının (Henri-Anne), yazarın deneyimlerini yeterince yansıtmamasıyla da ilgilidir. Ama roman yine de savaş sonrasının en ilginç ve okumaya değer kitaplarından biridir.

Mandarinlerin ticari başarısından hemen sonra Gallimard 1955'de, "Les Temps Modernes"de yayınlanmış yazıların bir derlemesi olan Priviléges'i (Ayrıcalıklar) yayınladı. İlki, Faut-il brûler Sade? (de Sade yakılmalı mı?) daha 1951 yılında, roman üzerinde çalışırken verdiği bir arada oluşmuştu. Sartre'nin 1947 yılında Baudelaire üzerine yaptığı bir incelemesinde denemiş olduğu türde bir yazın eleştirisiydi. Yani bir psikoanaliz ve toplum eleştirisi karışımı.Queneaou,Simone'ye seçebileceği ünlü bir yazar hakkında yazmayı önermişti. Simone de B. de Sade'yi seçmişti, de Sade ona göre

"Diğeri sorununu en sivri biçimde canlandırıyordu: tüm aşırı gerilimlerin ötesinde aşkın olan insan ve nesne olan insan dramatik olarak karşı karşıya dururlar." [344]. Simone'nin yorumuna göre de Sade 1763 yılındaki hapse girmesine

neden olan skandaldan beri bilinçli olarak yazının yardımıyla- iki yüzlü bir topluma karşı isyan ediyordu: "Bu toplum bir yandan gerçekte ona düşman olmasına rağmen doğaya dayanıyor, ama diğer yandan da doğaya gösterdiği bu düşmanlığa rağmen kökleri onun içinde... Ortak bir çıkar olduğu iddiası doğadaki hiçbir şey ile gerekçelenemez. Bu iddia yalnızca, güçlülerin doğal bir güdüyü, yani iktidar isteğini tatmin edebilmeleri için ortaya atılmıştır. Eski dünya düzenini daha iyi bir hale getirmek yerine, yasalar yalnızca onun adaletsizliğini artırırlar." [345] İşte Sade'nin, zamanında "cinselliğin (yani doğanın) aynı zamanda bencillik, zalimlik ve dehşet olduğunu [346] gerçekten farkeden tek kişinin, mesaı buydu. Sade, insanın mutlak bireyselliğini ve geneli bağlayıcı bir ahlakın olanaksızlığını kanıtlamak için, fanatik bir şekilde kendi eğilimlerini prensip haline getirmişti:"Kendi cinselliğinden bir ahlak geliştirdi ve bunu yazınsal bir yapıtla ortaya koydu. Sade bir yetişkin olarak aldığı bu iyi düşünülmüş önlemle asıl orjinalliğini kazandı" [347]. Elbette ki Simone de Beauvoir'in Sade'nin yapıtları ve fikirlerini böyle olumlu yorumlaması, onun bu ahlak anlayışını onayladığı anlamına gelmez. Son olarak yazar, Sade'nin toplumuna karşı olan bireysel isyanının, bu toplumun bir ürünü, Sade'nin sınıfının bir ayrıcalığı, ve kültürü, zamanı ve varoluşun gereksinimlerine karşı belli bir mesafeyi şart koşan bir lüks olduğunu [348] düşünür. "Sade yalnızca bir seçenek biliyordu: ya soyut ahlak ya da suç. Eylemi tanımıyordu." [349]

Derlemedeki diğer iki yazı 1955 yılındandır. Bu yıl Mandarinlerin başarısına rağmen, Simone de Beauvoir'in yaşamındaki en karanlık dönemdi; kendini kendi ülkesinde soyutlanmış, hatta daha doğrusu (sürgünde) hissetmeye başladığı, Fransızların 1945'de Dien-Bien-Phu'daki yenilgisinden duyduğu sevincin ve bundan kısa süre sonra başlayan Cezayir savaşındaki tutumunun (özgür bir Cezayir, Cezayir FLN'si taraftarıydı) hainlik olarak görüldüğü bir dönem. Şimdiye kadar resmi Fransa'ya yönelttiği tüm eleştirilere rağmen bu akıntıya-karşı kürek çekme ona çok zor geldi. Her zaman sorgusuz sualsiz, doğal bir biçimde Fransız olmaktan gurur duyardı. Ama Cezayir savaşı başladığında, Fransız or-

dusunun zalimlikleri arttığında ve halk ya kayıtsız ya da ordunun tarafını tuttuğunda, Fransa'dan nefret etmeye başladı. "Kendi yurttaşlarıma katlanamıyordum. İnsanları ne kadar çok sevmiştim: şimdi caddeler bile düşmanımdı. Kendimi aynı işgalin ilk günlerindeki gibi itilmiş hissediyordum. Aslında durum daha da kötüydü, çünkü yakınlıklarına artık katlanamadığım insanların işbirlikçisi oluyordum. Bunu affedemiyordum. Yaşamaya devam edebilmek için öz saygıya gereksinimim vardı, ama kendimi yirmi kere tecavüze uğramış kadınların, kemikleri kırılmış erkeklerin, çılgın çocukların gözleriyle görüyordum: bir Fransız."[350] Faşistlerden nefret etmiş olan Simone şimdi yurttaşlarının büyük bir kısmının aynı yolda yürüdüğüne ve kendini de birlikte sürüklediğine inanıyordu...

Simone -ve Fransa- için sarsıcı olan bu dönemin başlangıcında yine, önce solun cephelerini yeniden belirlemek ve gerçek taraftarlar ile rakipleri ayırmak sözkonusu oldu.[351] Privileges'in iki polemik denemesi bu amaçla yazılmışlardır. La Pensée de Droite, aujourd'hui (Sağcıların Düşüncesi, bugün) Sağcılardaki ahlak, idealizm, amaç eksikliğini göstererek -onları birbirine bağlayan tek şey komünizme duydukları nefretti- dolaylı yoldan Rusya'ya sempati duyan solu savunuyordu. Merleau-Ponty et le Pseudo-Sartrisme (Merleau-Ponty ve Sahte-Sartre) ise eski arkadaşı Merleau-Ponty'ye ve onun Sartre'nin "Ultra bolşevizmine" saldırışına yöneliktir.

Son olarak yurttaşlarına savaşa, işkenceye, ordunun hakimiyetine hayır demeleri için Fransız avukat Gisele Halimi'nin işbirliği ile Pjamila Boupacha olayı hakkında yayınladıkları belgesel aracılığıyla yapılan basit, dolaysız bir çağrı vardır. Bir FLN (Filistin Kurtuluş Teşkilatı) ajanı olan Cemile'ye Fransız askerleri itiraf ettirmek için işkence ve tecavüz ederler. Kadın savunucuları, Halimi ve de Beauvoir'in bir basın kampanyası başlatmaları ve enerjileri sayesinde birçokları gibi savaş yüzünden çürümüş bir adaletin değirmeni içinde yok olup gitmekten kurtarılır. Simone de B. önsözünde şöyle der: "Eğer okuyucu Varşova Yahudi mahallesinin ve Anne Frank'in ölümünden duyduğu acıyı inkar etmek istemiyorsa, savaşı ve onu destekleyen herkesi reddetmekten başka seçeneği yoktur." Kitap 1962'de

yayınlandığında yalnızca bir anıydı. Evian-sözleşmesi imzalanmış, Cemile ve ona işkence yapanlar affedilmişti.

Bu çalışmalar arasında öncesinden daha canlı güncel-politik bir etkinlik vardı. Simone de B. kongrelere gidiyor, seçim toplantılarına, gösteri yürüyüşlerine katılıyordu. Genel toplumsal ilerleme ve aydınların büyük sorunlarda yardımcı olma olanaklarına karşı şüpheleri arttıkca, küçük, somut olaylarda adını ve enerjisini kullanma eğilimi de artıyordu. Ama zamanın olaylarına ne kadar üzülerek ve aktif olarak katılsa da, 1956 ve 1963 yılları arasındaki asıl işi uzun süreli bir hayalinin gerçekleştirilmesi yani otobiyografisiydi. Yaşamını başkalarına aktarılmış olarak görmek arzusu, tüm yazarlık kariyerinin temelini oluşturuyordu. Yazar "onbeş yaşındayken, insanların birgün biyografimi etkilenerek ve merakla okumalarını arzu ederdim. İçimde"tanınmış bir yazar" olma arzusunu uyandıran bu umuttu." [352] der. Tüm yapıtlarında hep kendini anlatmıştır. "İnsanların beni dinlemesini ve onlara dünyayı kendi gördüğüm gibi göstererek bir hizmette bulunmayı istiyordum." [353] Yazdığı denemelerde, bilgilerini, düşüncelerini kesin ve açık olarak savunma olanağını aradı, romanlarda varoluşun belirsizliğini yakalamaya çalıştı: ama anılarında yapmak istediği şey, "olayı, keyfiyeti, rastlantılar ve zaman zaman mantıksız bileşimleri içinde gerçeğe uygun olarak sergilemekti. Bu bağlılık, olayların insanı nasıl bulduğunu en becerikli aktarımdan daha açık bir biçimde anlatmaktadır." [354]

Bu Simone de Beauvoir'e hiçte kolay gelmedi. Yazar özelle anılarıyla ilgili olarak kendisini çok yormuş ama aynı zamanda da büyük doyum sağlamış olan yaratma eyleminden söz eder: Claude Lanzmann'dan 1958 yılında ayrılmasından sonra yaşlanmaya ve ölüme karşı çekebildiği bu tek seti şöyle tanımlar: "Yaratma işi bir serüvendir, gençlik ve özgürlük" [355] Ve bunu kendi yaşamını bir daha yaratırkenki kadar yoğun hissetmemiştir.

Simone anılarında -sözü edilen zaman aralığında üç kalın cilt çıktı: Mémories d'une jeune fille rangée (1958, İyi Aile Kızı), La Force de l'âge (1960, En İyi Yıllarda) ve La Force des choses (1963 Olayların Gidişi) -romanlarda göremediğimiz olumlu kadın kahramanı sergiler, yani yaşamını

Sartre'ın "Nekrassov" oyunun provalarında, 1955

aktif olarak belirlemeye çalışan ve yalnızca aşkta değil, bir meslekte de varoluşunun mutluluğunu ve anlamını arayan ve bulan bir kadın. Gerçi La Force des choses (Olayların Gidişi) çok karamsar bir tonda son bulur ama çok büyük bir kısmı dönemin olaylarının etkisindedir. Öyle ki yazar 1972'de anılara bir dördüncü cilt, "Tout comple fait" eklemek zorunda kalır ve yeniden ama, daha olumlu bir bilanço çıkarır. Şöyle der bu ciltte: "Genelde bakıldığında kaderim şanslı bir yıldızın etkisindeydi" [356] . Yaşamından ve işinden memnundur: "Ben usta bir yazar olmadım" diye itiraf eder. Virginia Woolf, Proust ya da Joyce gibi, duyguların rengarenk oyununa yeniden can vermedim ve dış dünyayı sözcüklere sığdırmadım. Ama amacım da bu değildi zaten. Kendi yaşamımı nasıl algıladığımı diğerlerine en dolaysız şekilde aktararak, kendimi onlar için var etmek istedim: Bunu da biraz başardım... Bundan başka bir dileğim yoktu" [357] . Bu temelde doğru olan değerlendirmeye şunu ekleyebiliriz: Anıların da bu başarıya katkısı az değildir.

Beauvoir Schoelcher caddesinde çalışma köşesinde, 1958

Dört ciltten ilki kuşkusuz en iyisidir: Bu cilt genç kızlık arkadaşı Zaza'nın kaderi ile yazarın bağımsızlığına gidişi arasındaki zıtlığı gerilimli bir dille anlatır. Buna karşın son ikisinde ayrıntılar, yazarın okuduğu kitaplar, görmüş olduğu filmler, hayalleri, herşey anlatılır, hiçbir şey atılmamış gibidir. Tabii ki Simone de Beauvoir'in bu ayrıntıcılığı eleştirildi; bayağılığa, dedikoduculuğa, öğreticiliğe eğilimle suçlandı, kendini daima haklı görmesine, hoşgörüşüzlüğüne çarpıtmalarına, espri anlayışının olmayışına parmak basıldı. Anıların binlerce sayfasında bu söylenen noktalara kanıt bulunabilir. Buna rağmen anılar, özellikle ilk üç cilt, önemli bir belgesel ve büyüleyici kitaplardır. Burada bir kadın, ken-

Çalışma masasında "Anılar"ı düzeltirken, 1959

dini ve dünyayla olan ilişkisini her şeyden önemli tutmak ve kadın olarak yalnızca duygulara değil, fikirlere ve yargılara da sahip olduğunu ısrarla belirtmek cesaretini ve enerjisini göstermiştir.

Simone de Beauvoir'in anılarında anlattığı ve romanlarında sergilediği herşeyden, kendisini "istisna kadın" olarak gördüğü ve görmek istediği açıkça anlaşılmaktadır: "Dişiliğimin acılarını çekmekten çok uzak, daha ziyade yirmi yaşımdan sonra her iki cinsin avantajlarını tattım" [358] Dış görünüme önem veriyor ve kadınsı kıyafetler giyiyordu, ama bunun yanında asıl önem verdiği şey daima kendi çalışmalarıydı ve "çevresinin ona hem yazar hem de bir kadın olarak davranmasına" [359] seviniyordu. Özellikle ayrıcalıklı konum bana Le Deuxiéme Sexe'yi yazma cesareti verdi" [360]. Konu onu kişisel olarak ilgilendiriyordu, ancak erkeklerin hakimiyetine maruz kalmamıştı ve bu yüzden de kurbanın hem nefretinden hem de onunla iş birliğine girmekten kurtulabilirdi. Kadınları tarafsız bir gözle incelediğine inanıyordu [361], ama bu bakışı -çünkü hemcinslerinin kaderini paylaşmıyordu ama bundan korkuyordu- öyle soğuktu ki, kadın düşmanı olmakla suçlandı. [362] Simone de Beauvoir'in "Diğer Cins"deki ve daha sonraki "Kadın Sorunu" ile ilgili fikirlerini incelemek için önce kitabın 1946 ekimine kadar geri giden oluşum sürecini hatırlamak zorundayız. Davra ılış ahlakının tanımlandığı "İkirciklik Ahlakı Üzerine" o sırada yeni bitmişti ve Yazarın kadın üzerine yaptığı deneme doğrudan bu yıllardaki felsefi görüşlere bağlanır. Bu durum, varoluşçuluğu iyi bilmeyenlerin kitabı anlamasını güçleştirmekle birlikte, yapıta berrak bir ideolojik konum ve boyut verir. İşte bu nitelik feminizm konusunda daha sonraki diğer çalışmalarda yoktur.

Simone de Beauvoir hemen girişte şöyle der: "Bakış açımız varoluşçu ahlak ile aynıdır" [363]. Görmüş olduğumuz gibi bu ahlakta hareketsizlik, pasiflik, sırf kendinde olma, mutlak bir yetersizliktir. [364] Ama özellikle bu rol kadına erkekler tarafından zorla kabul ettirilmiştir, kadın kendini

"Diğeri" olarak görmek zorunda kalmıştır: "Kadın bir nesne olarak dondurulmaya ve kendi içinde kısıtlılığa mahkum edilmeye çalışılır, çünkü onun aşkınlığı daima başka özsel ve hakimane bir bilinç tarafından (erkeğinki) aşılmaktadır." [365] Ancak bir bilincin kendini önemli ve diğerini önemsiz olarak görmesi bildiğimiz gibi varoluşçuluğun temel kuralların-dan biridir, yani doğaldır. Ama Simone de Beauvoir'a göre, kadının tarihsel ve kollektif olarak erkek hakimiyet talebinin karşısında bir kadın hakimiyet talebi ile çıkmaması hiç de doğal değildir.

Yazar kitabının "Gerçekler ve Efsaneler" adını verdiği ilk büyük bölümünde, önce kendisine bunun nedenlerini sorar. Biyoloji, psikanaliz ve tarihsel materyalizmdeki bilinen açıklamaları inceler ve bunları yanlış ya da yetersiz bularak reddeder. Erkeğin bedensel gücünün daha fazla olması onun kadına hakim olmayı nasıl başardığını açıklayamaz, çünkü insanda biyolojik nitelikler, varlığın onlara verdiği değere sahip olurlar. [366]

Freud'un bakış açısını fazla determinist bulur, ayrıca Simone de B., kendisinden sonraki feministlerin çoğunluğu gibi, Freud'un kadın ruhu tanımında erkek modelini esas aldığını [367] düşünür. Freud'u cinsel bircilik (monizm) ile, Engels'i ve onun "Ailenin Kökeni"ni ise ekonomik bircilik ile suçlar. [368] Buna rağmen tarihsel materyalizmin çok önemli gerçekleri su yüzüne çıkardığı [369] görüşündedir, çünkü ona göre kadının durumu öncelikle toplumun o sıradaki ekonomik yapısına bağlıdır. Ama Engels, özel mülkün sonuç olarak mutlaka kadının köleliğini getireceğini [370] gerçekten açıklamamaktadır. Simone burada kendi, varoluşçu yorumunu devreye sokar, ona göre bu yorum cinsler arasındaki hiyerarşinin nasıl oluştuğunu kavranabilir hale getirmektedir.

"Dünya her zaman erkeklere ait oldu" [371] demektedir yazar: çünkü erkeğin homofaber olarak geliştiği çok eski göçebelik zamanlarında kadın o zamanlar özellikle daha da güç olan ve pek değer verilmeyen biyolojik analık göreviyle geri planda tutulmuştu. Erkek, hayvansal davranışlarını aşan eylemlerle topluluğu doyururken- avcı ve balıkçı olarak aletler bulur, hedefler koyar, yollar planlar, varoluşunu gerçekleş-

tirir. Elde etmek için yaratır: anı aşar ve geleceğe bir yol açar- [372] Kadın reprodüktif fonksiyonu yüzünden içkinliğe mahkum olmuştur. Simone de B. radikal, ancak artık tanıdığımız bir özgürlük ve davranış ahlakına uygun biçimde "Diğer cinsin bir yaşam ögesi olarak gerçekleştirdiği doğurmayı ve anneliği horlayarak şöyle yazar: "Üretmede işbirliği yapan kadın hâlâ yaratıcılık gururunu tanımamaktadır; kendini karanlık güçlerin oyuncağı gibi, pasif hisseder.. Ne olursa olsun doğurma ve emzirme aktif eylemler değil, doğal işlevlerdir, bu durumda bir tasarı yoktur, ve bu yüzden de kadın bunlardan varoluşunun önemli bir onaylanmasını bulamaz. Kendini adadığı, annelik görevi ile uyuşabilen tek etkinlik olan ev işleri ona tekrardan başka bir şey getirmez. Hergün aynı işler, hemen hiç değişmeden yüzyıllarca süren bir biçimde yinelenir: Onlardan yeni bir şey üremez" [373]

Erkeğin başlangıçta kadına hakım olmasının nedeni, kadının fizik olarak daha zayıf olması değildi, aksine insanın yapısında yalnızca (tür) olmaktan daha fazla birşey bulunmaktadır: "Kadının şanssızlığı biyolojik olarak yaşamın sürdürülmesi için belirlenmiş olmasıdır, buna karşın onun gözlerinde yaşam varolma hakkını içinde taşımaz, ama bu hak yaşamın kendisinden daha değerlidir" [374]. Bu yüzden kadın eski göçebe dönemlerde de erkeğin iktidar önceliğini onaylamıştır. Sonra erkek binlerce yıl bu konumu elinden bırakmamıştır. "Kadının asla altın bir çağı olmamıştır, politik güç hep erkeklerin elinde olmuştur" [375], der Simone de Beauvoir. Erkek kurumlar ve efsaneler oluşturarak hakimiyetini gittikçe sağlamlaştırmıştır.

Diğer Cins'in ilk kitabının kapsamlı bir bölümünde bu efsaneler yazından ve kültürden alınan birçok örnekle analiz edilir. Simone de B. kadının erkeklerin kendi amaçlarına göre yarattıkları Mit'i hakkında genel olarak şöyle der:"Öyle yanardöner öyle çelişkili ki, ilk bakışta bütünlük görülmüyor! Dalila ve Judith, Aspasia ve Lucretia, Pandora ve Athene olarak kadın, daima Havva ve Meryem' le aynı; hem Idol hem Meryem, hem yaşamın kaynağı ve hem de karanlığın gücüdür; gerçeğin ezeli suskunluğu ve bunun yanında suni, çenesi düşük ve yalancıdır; cadı ve kurtarıcıdır; erkeğin ganimeti ve onun yok edicisi, erkeğin olmadığı ve sahip olmak istedi-

ği herşeydir, onun yadsıması ve varoluş nedenidir"[376]; yani kısacası diğeridir, çelişkiler erkeğin kadın imajındaki değişmezlerdir, çünkü erkek onu doğanın "küçük bir kopyası haline" [377] getirmiş ve doğa karşısındaki korku ve umutlarının aracı olarak ona yansıtmıştır. Erkek bir yandan doğada ve kadında tüm yaşamın kaynağına saygı duyarken, diğer yandan da "fiziksel bir varlık olma konumuna" isyan eder:"Kendini düşmüş bir tanrı olarak görür. Işıklı ve düzenli bir gökyüzünden ana rahminin karmaşık karanlığına düşmüş olması lanetlenmişliğidir. İçinde kendini yeniden tanımak istediği işlek saf soluk, "kadın tarafından yeryüzünün kirine tutsak edilmiştir. Kendini sınırlı bir vücutta, bir yerde ve kendisinin seçmemiş ve çağrılmamış olduğu bir zamanda hapis bulmaktadır, lüzumsuz, can sıkıcı ve anlamsız. Bedensel olanın rastlantısallığı, terkedilmişliği, haksız başına buyrukluğu içinde kabul etmek zorunda kaldığı kendi varlığının rastlantısallığıdır. Ölümünü de o belirler. Rahimde oluşan jölemsi kımıltılı kitle, çürümenin yumuşak pörsüklüğünü o kadar anımsatır ki, ürpertiyle yüzünü çevirmekten kendini alakoyamaz. İnsan keyfiyet ve ölüm karşısında dehşete düştüğünden,erkek de üretilmiş olmaktan paniğe kapılır: hayvani kökenini inkar etmek ister." [378]

Simone de Beauvoir bedenselliğe duyduğu kendi Jansenist antipatisini bu durumda erkeğe yüklemekle suçlanır. [379] Gerçekten de "Diğer Cinsin" "Yaşanmış deneyim" adını taşıyan ve kadının modern toplumda, çocuklukta, gençlikte, aşkta, evlilikte, annelikteki durumunu ele alan ikinci bölümü, kadının fizyolojisi yüzünden maruz kaldığı yaşantıların köklü bir gerçeğe vurumunu sunar. Adet görme, sevişme, hamilelik ve annelik, yaşlanma sayısız örnek ve ifade kullanılarak, genelde sevimsiz ve aşağılayıcı bir biçimde anlatılmaktadır. Ama Simone de B. kadını kendi ya da başka bir bakış açısından aşağılamak istememektedir, aksine kadının erkek tarafından hem istenen hem de korkulan doğaya yakınlığından pek hoşnutluk yaratmadığını ve yaratamayacağını kanıtlamaya çalışır, çünkü bu onun insani potansiyelinin kökten bir kısıtlanmasıdır. Gerçi insan kendi vücudunu ne inkar edebilir ne de görmezlikten gelebilir ama varoluş özgürlüğü de beden tarafından belirlenemez, ne erkek de ne ka-

dın da Simone de Beauvoir'in ünlü sözü de bununla ilgilidir: "Dünyaya kadın olarak gelinmez, zamanla kadın olunur." [380] Kadının varlığı binlerce yıldır biyolojik cinsiyeti değil, onun cinsiyetine bir zamanlar vermek zorunda kaldığı ve erkekler tarafından kendi çıkarlarına sürdürdükleri mutlak hakimiyet belirlemiştir.. Ancak böyle devam etmek zorunda değildi. Son olarak şöyle der: "Kadın, gizemli, kaçınılmaz bir kaderin değil, [381] çok somut ve değişebilir bir durumun kurbanıdır." Kitabın sonunda iyimserdir: "Kadın kısa ya da uzun bir süre sonra tam bir ekonomik ve sosyal eşitliğe ulaşacak ve bu da peşinden bir iç değişim getirecektir." [382] Kadının aşağılık duygusu -Simone de Beauvoir'a göre bu inkar edilemez. Kadın, baskı altında olması (sayesinde) erkeklerin belli hatalarından, seramoniler, saçma tavırlar, amaçsız davranış biçimlerinden kaçınmayı başarmış olsa bile bitebilir ve bununla birlikte de cinsler arasındaki savaş da sona erebilir. "İnsan olma gerçeği, insan yapısını belirleyen tüm diğer özelliklerden çok daha önemlidir. Her iki cinste de aynı vücut ve akıl, sonluluk ve geçişim dramı yaşanır. Zaman kemirir her ikisine de ölüm pusu kurmuştur, ikisi de birbirine muhtaçtır ve özgürlükleri ortak bir şeye neden olabilir. Eğer onun tadına varabilselerdi, artık aldatıcı ayrıcalıklar için kavga etmezlerdi. Ve o zaman aralarında kardeşlik doğabilirdi". [383]

Bu uzlaştırıcı ve idealist bir bitiştir. "Le Deuxiéme Sexe, militan feministler için faydalı olabilir, ama aslında militan bir kitap değildir" [384] demiştir Simone de Beauvoir daha sonra yapıtı hakkında. Kitabı yazdığı zamanlarda, ve oniki yıl sonra da, altmışlı yıllarda bir kadın hakları savunucusu değildi. 1963'de verilecek olan eşitlik konusunda 1949'daki kadar iyimser olmamakla birlikte şöyle diyor:"Kadının durumu gerçek anlamda, ancak tüm üretimin devrimi pahasına değiştirilebilir". [385] Yazar bu nedenle, genelde yeni bir toplum düzeni için çalışmayı daha önemli buluyordu. Ancak 1970'de tavrını değiştirdi. -Bugün feminizmden kadının özel talepleri için mücadele edildiğini anlıyorum- -sınıf mücadelesine parelel olarak- ve kendimi feminist olarak tanımlıyorum. Hayır, biz (zamirin değişmesi bir belirtidir, çünkü Diğer Cins'te hep onu-kadın'ı kullanmıştı) partiyi kazanmadık, ger-

çekte 1950'den beri hemen hemen hiçbir şey elde edemedik. Sosyal devrim, bizim sorunlarımızı çözmeye yetmeyecektir" [386]. Çünkü kadının komünist ülkelerde bile belki biraz daha iyi durumda, ama hiçbir şekilde eşit olmadığını görmüştür.

Simone de B. 1970'den beri, önce ABD'de özellikle de kitabının başarılı çevirisinin yaptığı yankının etkisi ile başlayan, ve sonra Avrupa'ya yayılan kadın hareketinin kendi deyimi ile "emrine amadedir" 1971 yılında Fransa'da yeni bir kürtaj yasası mücadelesinde diğer ileri gelen kadınlarla birlikte bir kamu beyanını "J'ai avortée" (Çocuk düşürdüm) imzalar. "Temps Modernes"de güncel seks hakkında bir sayfa yazarı: Kadın Hakları Birliğinin başkamdır ve eziyet edilen kadınlar için ev kurma girişimlerini destekler.

Feminizm içerisinde "Diğer Cins"de ve daha sonra "kooperatif" veryantı savunur. Simone'nin doğadan gelen, özel kadınsı özelliklere, değerlere ya da yaşam biçimlerine inanmadığını gördük:"Kadın için önemli olan, kendini kadın olarak onaylamak değil, "tam", eksiksiz bir insan olarak kabul edilmektedir" [387] Bu tamlık şimdiye kadar erkeklerin tekelinde olduğundan onların değerleri ve elde ettikleri genelde geçerlilik kazanıyordu. Şimdiye kadar erkek tarafından yaratılan kültür, teknik bilim dünyasını reddetmek kadın açısından saçma olurdu. Kadınlar erkeklerden devr aldıkları her şeyde" uyanık bir şekilde neyin gerçekten genelde geçerli olduğu ve neyin erkeklerin zihniyetinin damgasını taşıdığı arasında iyice bir ayırım yapmak zorundaydılar. [388] Simone de B., kadınlarla erkekler arasında tam bir ayrım yapmayı ve cinsel yaşamda da erkeksiz başının çaresine bakmayı savunan feminizme karşıdır. "Ben, kadını bir dişiler gettosu içine hapsetme fikrine tamamen karşıyım" [389] der "Spiegel" dergisi Alman kadın hakları savunucusu olan Alice Schwarzer ile yaptığı bir reportajda, ancak kadınların bugün erkeklere karşı duydukları güvensizliği çok iyi anladığını cinselliğin de oldukça korkunç bir tuzak olabileceğini belirtmiştir. Kadına kendini annelik ve evlilik tuzağından korunmasını kesinlikle tavsiye eder. [390] Çünkü kadın ancak bu şekilde dünyada bir yer ele geçirebilir.

Gerçi Simone anneliğe karşı olmadığını, yalnızca kadınlardan anne olmasını talep eden ideolojiye ve kadınların anne olmak zorunda kaldıkları şartlara karşı olduğunu söylemektedir. Ama temelde anneliğin, aktif, mesleki ve politik açılardan sorumlu bir yaşamla ve böylece de kadın için gerçek özgürlük ve saygınlıkla kesinlikle bağdaşmayacakları görüşündedir. Yazarın bu görüşe varmasının nedeni kısmen çocuk eğitiminin her şeyi yutan talepleri hakkındaki tasavvurlarında döneminin burjuvazisinde yaşamış olduğu deneyimlerin bıraktığı izler ve bu izlerin, erken çocukluk ve bu dönemde gösterilen ilginin psikanalizi tarafından vurgulanması ile daha da güçlenmesidir. Bu yüzden de Simone'nin toplumsal açıdan bu çok önemli sorunlarda yaptığı açıklamalar, yetersiz ve kısadır. Esasta daima "relatif yaratık" ve anne olmayı seçecek kadınlar olacağını düşünüyor gibidir. Anneliğin ve çocuk yetiştirmenin yaratıcı bir şey olabileceği fikri ne Simone de Beauvoir'in etik anlayışına ne de bu kitabın polemiğine uyar.

"Diğer Cins" 1949'da yayınlandığında zamanının çok ilerisindeydi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı'ya hızla tutucu bir görünüm kazandıran "Normallik" arzusu içinde kadının eş ve anne olarak geleneksel rolleri üzerinde ısrarla duruluyordu. Bu yüzden kitap şiddetli ve aşağılayıcı eleştiriler aldı. Ama yıllar geçtikçe kitap Simone de Beauvoir'in gençken herşeyden çok istediği sözleriyle yankı uyandırmak ve yetişkin bir yazar olarak kitaplarıyla başkalarına hizmet etmek arzusunu gerçekleştiren yapıtı oldu.

Simone de Beauvoir'in annelik ve kadın hakkındaki düşünceleri büyük ölçüde, annesinden ve onunla olan ilişkisinden önceleri olumlu ama sonra itici bir biçimde etkilenmiştir. Madame de Beauvoir 1963 yılında her zaman korktuğu kansere yakalanır. Kızları onu konforlu ve en modern tıp teknikleri ile donatılmış özel bir kliniğe yatırırlar. Gerçek durumdan habersiz nöbetleşe onu bekleyen çocuklarının gözü önünde ölüme karşı kısa ama inatçı bir mücadele verir. Hemşire, Simone de Beauvoir için korkunç bir şey olan ölümü hakkında "rahat bir ölüm" der. Yazarın kısa klinik bir doğrulukla annesinin hastalığını, kaybolmayan yaşam hırsını ve yaşlı kadının fizik çöküşünü anlattığı küçük kitabın adı da budur: "Une morte trés douce (Rahat Bir Ölüm). Sartre'a göre Simone'nin en iyi yapıtıdır. Ölümle mücadelenin yoğunluğu artarken, son bölüm zor ama tipik bir anne-kız ilişkisinin dramıdır. Bu ilişkideki derin benzerlikler ve önemli karşıtlıklar aynı derecede yabancılaşmaya neden olurlar. Bu öyle bir yabancılaşmadır ki, ne ölenin sıkıntısı ne de yaşayanın gösterdiği ihtimam onu aşamaz. Simone de Beauvoir kendisine ve annesine karşı tam bir açıklıkla anlatmaktadır olayları. Annesinin burjuvazinin temsilcisi olmasını kadın ölüm döşeğindeyken bile affedemez. Ölümün soğuk nefesi ve yalnızlık tüm kitabın üzerine çökmüştür ve kitabı çok etkileyici bir yapıt haline getirir. Simone de Beauvoir sonuna doğru şunu sorar kendine: Annemin ölümü beni neden bu kadar sarstı? [391] Yanıt kitaptadır, bu onu doğurmuş olan ve onun bir parçasını birlikte alıp götüren kadında, kendi ölümlülüğü ile yüzyüze gelmiş olmasıydı.

Bu doğrudan yüzleşmeden sonra yazar enerjisini kalmış olan kısa yola, yani yaşlılığa yöneltti. Daha "Olayların gidişi"nin sonunda yaşlılıkla ilgili yakınmaları derin bir biçimde yansıyordu.

"Aynaya baktığımda görüntümden nefret ediyorum. [392] Ölüm çoktan başladı. Bunu önceden düşünmemiştim., bu kadar erken başlayacağını ve bu kadar acı vereceğini. [393] . Şimdi artık asla demek zamanı geldi" [394] Yaşlanma, Simone de Beauvoir'ın tüm varoluş duygusunu tehdit ediyordu: önceden dünyaya hep gelecek umudu ve yaşama sevinciyle bakmıştı, şimdi ise gelecek büzüşmüş, sevinç solmuştu. Gerçi gittikçe daha aktif bir şekilde güncel olaylara, kadın hareketlerine, 1968 Mayıs ayaklanmasına ve birçok başka sosyal yenileme çabalarına katılıp çalışarak ve onun için gelecek demek olan gençliğin yanında yürüyerek ve gösteriler yaparak yaşlılığa uyum sağlayabildi, ama tabii içinde bunu tam kabullenemedi. [395] Ve öncelikle de yaşlılığı tartışmayı denedi.

1966 yılında yayınlanan "Les Belles Images" (Güzel Resimler) romanı bir istisnadır. Oldukça kısa olan roman, yeni, Simone de Beauvoir için alışılmış olmayan bir çevreyi, yani o günkü zengin, tüketim hırsı içinde olan toplumunu ele alır. Romanın kadın kahramanı Laurence o çevrede arzu edilebilecek herşeye sahiptir, başarılı bir koca iki tatlı çocuk, bir reklam firmasında ilginç bir meslek ve onun için deli olan bir sevgili. Ama itinayla korunan kızının başkalarının acısını aniden farkedip dehşete düşmesi, dünyasının ne kadar boş olduğunu, bir güzel hayaller dünyası olduğunu anlamasını sağlar. Kendisi için artık kurtuluş olmadığını düşünmektedir, ama kızı için mücadele edecektir: "Bana yapılanların, ona da yapılmasına izin vermeyeceğim. Bana ne yaptılar? Kimseyi sevmeyen bir kadın, dünyanın güzelliklerine karşı duyarsız, ağlamayan, nefret ettiğim bir kadın. Catherina ise tam aksı. Biri onun gözlerini açmalı, o zaman belki bir ışık ona ulaşır, belki bir çıkış yolu bulur. Nereden? Bu geceden, bu bilgisizlikten, bu kayıtsızlıktan" [396] Simone de Beauvoir'in romanları için alışılmadık bir şekilde, bu olayda bir çocuğun geleceği söz konusudur. Ama bunun yanında Laurence'nin ebeveyninin bu küçük yapıt için oldukça geniş planlanmış tiplerine rastlamaktayız. Anne Dominique hesapçı bir kariyer kadınıdır ve zengin sevgilisi tarafından yedi yıl sonra terk edilir. Toplumda zorlukla kazandığı konumu bozulur. "Erkeksiz kadın toplumda hiçbir şeydir" [397] Kendini gururla temsilcilerinden saydığı yeni burjuvazinin kurbanı

Sartre ve Beauvoir yasaklanmış bir gazeteyi satarken

olur, bu burjuvazi yaşlanan bir kadını, bir yıl önceki bir manto gibi kolaylıkla atar. Baba ise, eski geleneksel burjuvazinin temsilcisidir. Dış başarı ve maddesel tüketim ile pek ilgilenmediğinden daha sevimli gibidir. Ama esasta o da, düşünsel kültürünü yalnızca, gerçeğe tercih ettiği bir tür vicdani rahatlık elde etmek için kullanan, yaşlanmakta olan boş bir egoisttir. [398]. Baba ve onun eski karısı, basmakalıp diliyle karakterlerin içinde bulundukları ortamı yansıtması amaçlanan romanın en ilginç ve en başarılı figürleridir. Simone de Beauvoir, okuyucunun hikayesinin ne stili ne de figürleri ile özdeşleşmemesini istiyordu.

Bundan sonraki çalışması kırk yaşın üzerindeki kadınlarla ilgili üç öyküydü "La Femme rompue" (1967 Yıkılmış Bir Kadın). Bu çalışmasında da, Laurence'nin ebeveyni ile değindiği ve Mandarinler'de de ele almış olduğu konuyu, yani yaşlananlar, özellikle kadınlardaki başarısızlık ve yalnızlığı işlemeye devam eder. Bu kez kadın kahraman açısından, terkedilme tehdidi ya da gerçeğinin neden olduğu kriz anlatılır. Kadınlardan yalnızca biri, ki bu durumunu gerçekten kabul edebilmektedir (Olgunluk Yaşında), yine kendi gibi yaşlanmakta olan erkek arkadaşının yanında belli bir teslimiyete ulaşmayı başarır. Diğerleri ise (Monolog'da ve Yıkılmış bir Kadın'da) -Simone de Beauvoir'in her zaman göstermeye çalıştığı gibi- ayrıcalıklı tabakaların, özellikle kadınların yaşlanmasında tipik olan,kendini aldatma ve yalandan oluşan bir kabuğa sığınırlar.

1975

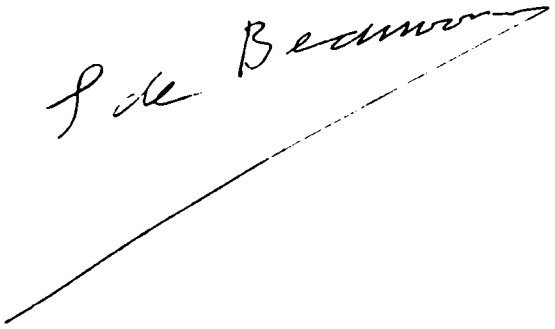

Bu yaşlılığa hayal gücü ile yaklaşım çabalarından sonra, yazar yeniden denemeye yöneldi. 1970 yılında, ulusal kütüphanedeki yoğun çalışmalarına dayanan ve kapsamlı bir yapıt olan "La 'Vieillesse" (Yaşlılık) yayınlandı. Yazar bu konuyu seçmesinin nedenleri hakkında şunları söylemektedir: "Bu durumda da beni herşeyden önce bir takım aldatmacalara son verme fikri cezbetmiştir. Ama gerçektenbuna karar vermemin nedeni, kendi durumumu genel bakış açısı altında tanıma gereksinimini hissetmemdi. Bir kadın olarak özellikle kadının durumunu aydınlığa kavuşturmak istedim, bizzat yaşlılığın eşiğinde, yaşlı insanların durumunun gerçekte nasıl olduğunu bilmek istedim" [399]

Kitap, "Le deuxime Sexe" örneğini izler. "Dışardan Gözlemlendiğinde" isimli birinci kısımda biyolojinin, antropolojinin, tarihin ve sosyolojinin yaşlılık hakkındaki öğretilerini inceler. İkinci bölümde yine yaşanmış deneyimler sözkonusudur ve yazın tarihinden, yaşlılıkla bireysel yüzleşme ile ilgili büyüleyici belgeler getirir. Deneme öncelikle yaşlılıkla ilgili tabuyu kaldırmak ve Fransa'daki sosyal yanlışlıkları sergilemek ister. Yaşlanma sorunu için bir çözüm getirmez, nasıl getirebilirdi ki zaten; ama yaşlıların durumunu daha dayanılır hale getirmek için iki öneri getirir: birincisi bireysel-varoluşçu, ikincisi sosyal-politik'dir: "Yaşlılığın, daha önceki yaşamımızın komik bir parodisi haline gelmesini önlemek istiyorsak, bunun tek bir çözümü var, amaçlar edinmek; bireyler, gruplar ya da bir konu için tam anlamıyla etkin olmak" [400] . Ama bu olanaklar yalnızca ayrıcalıklılara tanındığından, önce toplum fakir yaşlıların durumunu düzeltmek zorundadır: Yaşlılık politikası bir rezalettir. [401]

Genel incelemelerden sonra Simone de Beauvoir yeniden kendi, özel durumuna geri döner ve kendi yaşlılığının 1972 tarihine kadar ki hikayesini yazar. Onun hikayesi yine genelden daha olumlu geçmiştir. Daha önce de gördüğümüz

gibi yazar, şimdi bütünlüğü içinde değerlendirildiğine inandığı varoluşundan memnundur: "Yaşamımın ana hatlarını izlediğimde, öncelikte kesintisiz süreliliği gözüme çarpmaktadır. Varoluşumun bir bütün olmasını özellikle iki şey sağlamıştır: Sartre'nin içinde olmaktan hiçbir zaman vazgeçmediği yer ve başlangıçtaki projeme göstermekte direttiğim bağlılık: Anlamak ve yazmak." [402]

«La Cause du Peuple» *Mai 1970*

Rue de la Bûcherie 1948

«La Cause du Peuple» 27. Mai 1970

Rue de la Bûcherie, 1948

Kronoloji

1908	*9 Ocak: Paris'de doğumu, 103 Soulevard Montparnasse adresli evde*
1913	*Ekim: Rue Jacob'daki Cours Désir adlı okula başlayış*
1914	*Ekim: Zaza ile karşılaşma (Elizabeth Mabille)*
1919	*Rue de Rennes'e taşınma*
1925	*Baccalauréat*
1925/26	*Sorbonne'de Felsefe öğrenimine başlayış* *Institut Catholique'de matematik öğrenimi*
1926/27	*Sorbonne'de Felsefe öğrenimine başlayış*
1928	*License*
1928/29	*Leibniz hakkında diploma tezi: Sonbonne'de ve* *Ecole Normale Supérieure'de giriş sınavına hazırlık.* *Janson-de- Sailly lisesinde eğretmenlik staji*
1929	*Jean-Paul Sartre ile tanışma; agrégation; Zaza'nın ölümü*
1929/1931	*Paris'de Sartre'nin yakınında iki yıl tatil*
1931/32	*Marseille'de felsefe öğretmeni olarak ilk tam öğretim görevliliği*
1932-1936	*Rouen'de öğretmenlik*
1936-1943	*İşten çıkarılana kadar Vichy hükümeti döneminde Paris'de önce* *Lycée Moliére'de sonra Camille Sée'de öğretmenlik*
1941	*Sartre'nin savaş tutukluluğundan geri dönüşü*
1943	***L'Invitée'nin yayınlanması***
1943/44	*Radio Nationale'de programcı olarak çalışması*
1944	***Pyrrhus et Cinéas***
1945	***Les Bouches inutiles***
1946	***Tous les Hommes sont mortels***
1947	*ABD'ye ilk seyahat; Nelson Algren ile karşılaşma* ***Pour une morale de l'ambiguité***
1948	***L' Amérique au jour L' Existentialisme et la sagesse des nations***
1949	***Le Deuxiéme Sexe***
1950	*Afrika, Avrupa, Amerika seyahatleri*
1951	*Nelson Algren ile ilişkisinin bitişi*
1952	*Claude lanzmann ile ilişkisinin başlaması*
1953	*Sartre'nin marksist görüşünü devralır*
1954	***Mandarinler*** *için Goncourt ödülü- Cezayir savaşının ve bu savaşa* *karşı muhalefetin başlaması*
1955	*Rusya ve Çin seyahatleri*
1957	***La Langue Marche***
1958	***Mémories d'une jeune fille rangée Claude Lanzmann'dan ayrılma***
1960	*Brezilya ve Küba seyahatlari;* ***La Force de l'âge***
1962-1966	*Her yıl Sovyetler Birliği'ne bir seyahat*
1962	***Djamile Boupacha (Gisele Halimi ile birlikte***
1963	***La Force des choses***
1964	***Une Mort trés douce*** *(Çok tatlı bir ölüm)*
1966	***Les Belles Images***
1967	***Le Femme rompue***
1970	***La Vieillesse***
1972	***Tout compte fait***
1975	***Kudüs ödülü***

TANIKLIKLAR (*)

JEAN-PAUL SARTRE

Simone de Beauvoir'da harika olan şey, bir erkeğin zekasına... ve bir kadının duygusallığına sahip olması.

Madeleine Gobeil ile röportaj
"Vogue", Temmuz 1965

Elizabeth Hardwick

Kadın Nedir o kadar taze bir ütopi ki, insanı sanki eski bildiri ve komite programlarını çatı arasında bulmuş gibi bir utanç ve kederle boğuyor. Kadınların olanaklarını ciddiye almaları ve verileni, kolay olanı ve geleneksel olanı reddetmeleri gibi neredeyse melankolik bir arzuyla dolu. Çoğu eleştirmenin aksine burada kadının yaşamından verilen imajın tamamiyle yanlış olduğunu sanmıyorum... Ama ev işi, çocuk yetiştirme, temizlik, düzenli beslenme ve bakımı biri bunu yapmak zorunda, ya da daha kötüsü milyonlarca birileri hergün bunu yapıyorlar Beauvoir, kadınların bu gerekli role oldukça uyum sağladıklarını görmekle birlikte, yaşanan alışkanlıklarının kadının keyfine hiç de o kadar bağlı olmadığına kanıttır. Ve bunu yapmakzorundalar, hoşlarına gitsede gitmese de.

"Partisan Review" Mayıs-Haziran 1953

FRANÇOİSE GİROUD

Mme de Beauvoir'in şaşkınlık yaratmasının nedeni kadın cinselliği gibi yasak bir konuya el atması değil. Başkaları bunu ondan önce çok daha serbest bir biçimde yaptılar. Mme de Beauvoir'in yazıma getirdiği şey çok daha patlayıcı. En sert, disiplinli iffetlilik vaazları verseydi bile yine şaşkınlık yaratırdı. Çünkü onun mahrum bırakıldığı şey onun şahsında diğer kadınların da - bu alanda tutumlarını kendileri belirlemeleri... Simone'nin tüm çalışması eğer doğru anladıysam- kadının yaşamında erkeklere, erkeklerin ona ayırdıkları yerden daha fazlasını ayırmaması gerektiğini ve yaşamını erkeklerin fonksiyonu olarak değil, aksine erkeklerle birlikte kurabileceğini gösteriyor.

"L' Express", 15 Ocak 1955

İRİS MURDOCH

(Parisli Mandarinler hakkında)

Bize dikkate değer bir doğrulukta Liberalin Batı Dünyasındaki ikilemini çizdi.

BBC Third Programm, 10 Nisan 1955

ANDRE MAUROİS

Simone de Beauvoir'in **Memories d'une Jeune Fille Rangée**'si. Bu başlıktaki alaycılık böyle ciddi bir kitaba hiç uymuyor. Bunu okumak bir Hristiyon için zor bir lokma, çünkü gerçek konu zeka, deha vergisi bol olan bir yaratıkta inancın kaybolması... **Cours Désir'in** dini kız öğrencisi, haftada üç kez komünyona giden öğrenci Simone de Beauvoir bu hayran kalmamamız, sevmememiz olanaksız olan amansız, bir rakip haline geldi.

"Bloc-Notes", 24 Ekim 1958

SARAH HİRSCHMAN

Üzerinde plise bir etek ve leylak rengi ipek bir bluz vardı- genç, siyah, taraklarla yukarı tutturulmuş saçları açık, saydam ve mavi farla süslenmiş gözlerine tezat oluşturuyordu. Yıllarca yaşı belli olmayan saçları tokatlı, koyu renk elbiseleri üzerine asılı altın kolyeler takan katı öğretmenlerden ders almıştık. Matmazel von Beauvoir bize inanılmaz güzellikte görünmüştü.

"Yale French Studies" 22 (1958/59)

DOMİNİQUE AURY

Bu ciddi ve istenmiş yapıt Colette'nin kör yapıtı kadar ferahlatıcı ve aynı nedenlerden dolayı: doğruluk, cesaret, gerçeğe olan güdü, iyi yapılmış olandan zevk alma sayesinde. Bu gerçeğin yazıda dile gelişi. Burada kimse aldatmıyor.

"Nouvelle Revue Française" Eylül 1961

COLETTE AUDRY

Bu, doğru bulduğu bir yaşam sürmüş olan, diğerlerinin fikirleriyle ilgilenmeyen, ne dini ne kocası ne çocukları olan ve buna hiç pişman olmayan, bir hayak arkadaşı ve bunun yanında sevgilileri olan (arkadışının da sevgilileri vardı) politikada hiç taviz vermeyen ve aydın olarak angaje olduğundan bir partinin disiplinini de onaylamayan bir kadın.

"France Observateur" 5 Mart 1964

FRANÇOİS BONDY

Simone de Beauvoir'a hiçbir zaman öz eleştiri yapmadığı siteminde bulunuldu. Ama öz eleştiriye şakanın da yeri olan bir mesafe dahil olurdu. bu yazarın liyakatları ne olursa olsun geniş anılarını mizah eksikliği önemli ölçüde belirliyor.

"Aus Nächster Ferne"

NELSON ALGREN

Camus insanlığın vicdanında bir andı, ama Madame saati kurdu. Kendi hemşerileri uygulayana kadar Camus işkenceye karışdı, sonra sesi kesildi. Simone ordunun geceleri ne yaptığını De Gaulle'ün gündüz yalanladığı konulara ışık getirdi; Camus insanın insandaki insansızlığından yakındı; Simone kan dökülmüş olan hücrenin adını verdi; "Sanatçı olma hakkına sahipmiyim?" Camus'un acil bir sorundaki tasavvuruydu. Simone'nin ki ise, işkenceyi kanıtlayan bir tıp raporuydu.

"Harper's", Mayıs 1965

JEAN AMERY

(Tout compte fait hakkında)

Şüphe ve Ütopyaya yükümlü bağlanma ya da daha eski moda söylemek gerekirse İdeal'e bağlı kalına birbirlerini dengeliyorlar. Alman dilinde bir okuyucu, itirazlarını ne kadar acık formule etse de, sonunda Almanya'da Simone de Beauvoir gibi bir kişiyi boşuna aradığı düşüncesinden kaçamayacaktır.

ALİCE SCHWARZER

Siz Simone, yeni kollektif kadın mücadelesinin varlığından önce birçok kadın için bir İdol'dünüz, ve isyanımızın vücuda gelişi olarak kaldınız. Tabii ki bunu sadece sizin derinlere inen geniş kuramsal analiziniz değil aynı zamanda bir kadın olarak varolma cesaretini gösteren bir kadını anlatan otobiyografik romanlarınız da sağladı.

"Der Spiegel" 15 (1976)

DİPNOTLAR

1 Alles in allem. Reinbek 1976
2 a.g.e
3 a.g.e., S.15
4 Der Lauf der Dinge. Reinbek 1970
5 Memoiren einer Tochter aus gutem Hause. Reinbek 1968
6 a.g.e., S. 48f
7 a.g.e.
8 a.g.e
9 a.g.e., S. 116
10 a.g.e., S. 115
11 a.g.e ,S.117
12 a.g.e., S. 37
13 a.g.e., S.7
14 a.g.e., S. 116
15 a.g.e.
16 a.g.e., S. 126f
17 a.g.e., S. 127
18 a.g.e.
19 Alles in allem, a.a.O., S. 24
20 René Girard: "Yale French Studies" 27, S. 42
21 Memoiren einer Tochter aus gutem Hause, a.a.O., S. 63
22 a.g.e., S. 109
23 a.g.e., S. 110
24 Alles in allem, a.a.O., S. 17
25 Memoiren einer Tochter aus gutem Hause, a.a.O., S. 82
26 a.g.e., S. 103f
27 a.g.e., S. 105
28 Alles in allem, a.a.O., S. 24
29 Memoiren einer Tochter aus gutem Hause, a.a.O., 129
30 Alles in allem, a.a.O., S. 18
31 Memoiren einer Tocher aus gutem Hause, a. a. O., S. 179
32 a.g.e., S.97
33 a.g.e., S.181
34 a.g.e., S. 129
35 a.g.e., S. 127
36 a.g.e., S.128
37 a.g.e., S.95
38 1976'da yazarla yapılan bir görüşme
39 Memoiren einer Tochter aus gutem House, a.a.O., 130
40 a.g.e., S. 98
41 a.g.e.
42 a.g.e., S. 166
43 a.g.e., S. 167
44 a.g.e., S. 166
45 a.g.e., S. 179
46 a.g.e., S. 178
47 a.g.e., S. 180
48 a.g.e., S. 256
49 a.g.e., S. 128
50 a.g.e., S. 184
51 a.g.e., S. 179
52 a.g.e., S. 183
53 a.g.e.
54 a.g.e., S. 184
55 a.g.e., S. 281
56 a.g.e., S. 269
57 S. 326f
58 a.g.e., S. 330f
59 Alles in allem, a.a.O., 17f
60 Memoiren einer Tochter aus gutem Hause, a.a.O., S. 341
61 Alice Schwarzer ile görüşme bak: "Der Spiegel" 15 (1976), S. 195
62 In den besten Jahren. Reinbek (=rororo. 1112). S. 13
63 a.g.e., S. 305
64 a.g.e., S. 27
65 Memoiren einer Tocher aus gutem Hause, a. a. O., S. 295-Orijinal metin: "Nouvelle Observateur" 638 (31. Januar—6. Februar 1977)
66 Intervie Sartres ve Catherine Chaine ile görüşme Bak.: "Die Zeit" 9 (25. Februar 1977), S. 8f
67 a.g.e.
68 Memoiren einer Tochter aus gutem Hause, a. a. O., 317
69 S. 327
70 a.g.e., S. 134
71 a.g.e., S. 325
72 a.g.e., S. 323
73 a.g.e., S. 327

74 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 26f
75 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S. 611
76 a.g.e.,S. 610f
77 Memoiren einer Tochter aus gutem Hause, a. a. O., S.322
78 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 59
79 a.g.e.,S. 47
80 a.g.e.,S. 56
81 a.g.e.
82 a.g.e.
83 a.g.e.,S. 56
84 a.g.e.,S. 56f
85 a.g.e.,S. 56
86 a.g.e.,S. 57f
87 a.g.e.,S. 60
88 Interview mit Sartre; a.a.O.
89 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 69
90 a.g.e.,S. 59
91 a.g.e.,S. 79
92 Alles in allem, a.a.O.,S. 28
93 In den besten Jahren a.a.O.,S. 70 bak: Interview mit Sartre, a.a.O.
94 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S. 609
95 Interview Sartres mit Madeleine Gobeil in: "Vogue", Juli 1965
96 Interview mit Sartre in "Die Zeit",a.a.O.
97 Ayrıca bak: "Simone de Beauvoir interroge Jean-Paul Sartre" in: "L'Arc" 61, S. 3-11
98 Interview mit Sartre in "Die Zeit", a.a.O.
99 Interview mit Sartre, ebd.
100 Der Lauf der Dinge, a.a.O., S. 611
101 In den besten Jahren, a.a.O., S. 174
102 a.g.e.,S. 106
103 a.g.e.,S. 105
104 a.g.e.S. 291
105 a.g.e.,S. 109
106 a.g.e.,S. 136
107 a g.e.,S. 106
108 a.g.e.,S. 112
109 a.g.e.,S. 118
110 a.g.e.,S. 119
111 a.g.e.,S. 120f
112 a.g.e.,S. 112
113 a.g.e.,S. 161
114 a.g.e.,S. 129
115 a.g.e.,S. 113
116 a.g.e.,S. 129
117 a.g.e.,S. 126
118 a.g.e.,S. 129
119 a.g.e.
120 a.g.e.,S. 113
121 a.g.e.,S. 129
122 a.g.e.,S. 131
123 İle söyleşi Bak: Madeleine Chapsal Serge Julienne-Caffié, "Simone de Beauvoir" Paris 1966. S. 210
124 In den besten Jahren, a.a.O., S.129
125 a.g.e.,S. 110
126 a.g.e.,S. 110
127 a.g.e.
128 a.g.e.
129 a.g.e.
130 a.g.e.,S. 291
131 a.g.e.,S. 220
132 a.g.e.,S. 222
133 a.g.e.
134 a.g.e.,S. 223
135 a.g.e.,S. 221
136 a.g.e.,S. 222
137 a.g.e.,S. 221f
138 Sie kam und blieb, Rinbek 1972 S. 281f
139 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 310
140 a.g.e.
141 a.g.e.
142 a.g.e.,S. 207
143 Sie kam und blieb, a.a.O., 233
144 a.g.e.
145 a.g.e.
146 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 288
147 Maurice Merleau-Ponty: "Le Roman et la métaphysique" In: Merleau-Ponty, "Sens et non-sens" Paris 1948 S. 53
148 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 315
149 a.g.e.,S. 268
150 a.g.e.
151 a.g.e.,S. 273
152 a g.e ,S. 247

153 a.g.e.,S. 315
154 a.g.e.,S. 304
155 a.g.e.,S. 394
156 a.g.e.,S. 304
157 a.g.e.
158 a.g.e.
159 a.g.e.
160 a.g.e.,S. 316
161 karşılaştır, a.g.e.
162 a.g.e.,S. 429
163 a.g.e.
164 a.g.e.,S. 399
165 a.g.e.
166 a.g.e.,S. 429
167 a.g.e.,S. 368
168 a.g.e.,S. 428
169 a.g.e.,S. 450
170 a.g.e.,S. 429
171 a.g.e.
172 a.g.e.,S. 512
173 a.g.e.,S. 515
174 a.g.e.S. 178
175 a.g.e.,S. 494
176 a.g.e.,S. 517
177 a.g.e.,S. 494
178 a.g.e.,S. 514
179 a.g.e.,S. 517
180 a.g.e.,S. 481
181 a.g.e.,S. 490
182 a.g.e.,S. 509
183 a.g.e.,S. 511
184 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S. 18
185 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 511f
186 a.g.e.,S. 512
187 a.g.e.,S. 467
188 a.g.e.
189 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S. 73
190 a.g.e.,S. 108
191 a.g.e.,S. 7
192 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 467
193 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S 45
194 In den besten Jahren, a.a.O.,S 467
195 Der Lauf der Dinge, a.a.O., S.610
196 a.g.e.,S. 469
197 a.g.e.,S. 467
198 a.g.e.,S. 469
199 Pyrrhus und Cineas. In: Soll man de Sade verbremen? München 1964.S.224
200 a.g.e.,S. 224f
201 a.g.e.,S. 225
202 a.g.e.
203 a.g.e.,S. 257
204 a.g.e.,S. 256
205 a.g.e.,S. 255
206 In den besten Jahren, a.a. O., S. 468
207 a.g.e.
208 a.g.e.,S. 469
209 Pyrrhus und Cineas, a.a. O.,S. 292
210 In den besten Jahren, a.a. O., S. 461
211 a.g.e.,S. 464
212 Das Blut der anderen. Reinbek 1963 (=rororo. 545). S. 21
213 a.g.e.,S. 8
214 a.g.e.,S. 221
215 a.g.e.,S. 222
216 In den besten Jahren, a.a. O.,S. 462
217 Das Blut der anderen, a.a.O., S. 39
218 a.g.e.,S.45
219 a.g.e.,S.203
220 In den besten Jahren, a.a.O., 462 (Berufung auf Kierkegaard)
221 a.g.e.,S. 466
222 Der Lauf der Dinger a.a.O., 263
223 a.g.e.
224 a.g.e.,S.44
225 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 465
226 Robert D.Cottrell: "Simone de Beauvoir" New York 1975. S. 59
227 1949'da yapıldı: bak: "Die Zeit" 45 (1949), S.3
228 Les Bouches inutiles. Paris 1972.S.
229 a.g.e.,S. 61f
230 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S. 57
231 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 517
232 a.g.e.,S. 515

233 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S. 517
234 a.g.e.
235 a.g.e.,S.122
236 a.g.e.,S. 123
237 a.g.e.,S. 22
238 a.g.e.,S. 69f
239 a.g.e.,S. 72
240 a.g.e.,S.54
241 a.g.e.,S.72
242 a.g.e.,S.54
243 a.g.e.,S.72
244 Für eine Moral der Doppelsinnigkeit. In: Soll man de Sade verbrennen?, a.a.O.,S.89
245 a.g.e.,S. 72
246 a.g.e.,S. 91
247 a.g.e.,S. 93
248 a.g.e.,S. 94
249 a.g.e.
250 a.g.e.
251 a.g.e.,S. 109
252 a.g.e.
253 a.g.e.,S. 194f
254 Der Lauf der Dinge, a.a.O., S.72
255 L'Existentialisme et la sagesse des nations. Paris 1948. S. 111
256 a.g.e.,S. 114
257 Der Lauf der Dinge, a.a.O., S.259
258 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 73
259 Der Lauf der Dinge, a.a.O., S.21
260 a.g.e.
261 a.g.e.
262 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 78
263 Der Lauf der Dinge, a.a.O.,S. 267
264 In den besten Jahren, a.a.O.,S. 78
265 H.E.F. Donohue: "Conversations with Nelson Algren". New York
266 In den besten Jahren,a.a.O.,S. 78
267 a.g.e.,S. 267
268 Alles in allem, a.a.O.,S.221
269 Die Mandarins von Paris. Reinbek 1965 S. 85
270 Alles in allem, a.a.O.,222
271 Der Lauf der Diner a.a.O., 619
272 Alles in allem, a.a.O.,222f
273 a.g.e.,S.343
274 a.g.e.,S.421
275 a.g.e.,S.423
276 a.g.e
277 a.g.e.,S.412
278 a.g.e.,S.417
279 a.g.e.,S.421
280 a.g.e.,S.411
281 a.g.e
282 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 24f
283 a.g.e',S.124f
284 a.g.e.,S.127
285 a.g.e.,S.128
286 a.g.e.,S.243
287 Nelson Algren "Newsweek" (28. Dezember 1964) bir görüşme yaptı yine bak: "Der Spiegel"vom 13. Januar 1965. Der Lauf der Dinge'nin bir eleştirisini yaptı: "Harper's Magazine", May 1965.
288 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 127
289 a.g.e.,S.247
290 a.g.e.,S.320
291 a.g.e.,S.334
292 a.g.e
293 Alles in allem, a.a.O.,S. 421
294 Karşılaştır: Georges Schlocker: "Die ergriffene Zeugin":"Neue Deutsche Hefte" 15/1968, H.2,S. 128f
295 Der Lauf der Dinge,a.a,O.,S. 396
296 a.g.e.,S. 49
297 a.g.e.,S. 16
298 a.g.e.,S. 50
299 a.g.e.,S. 53
300 a.g.e.,S. 15
301 a.g.e.,S. 52
302 a.g.e.,S. 53
303 a.g.e.,S. 48
304 a.g.e.,S. 97
305 a.g.e.,S. 97f
306 a.g.e.,S. 489
307 a.g.e.,S. 255
308 a.g.e.,S. 623
309 a.g.e.,S. 138

310 a.g.e.,S. 147
311 a.g.e.,S. 196
312 a.g.e.,S. 248
313 a.g.e.,S. 253
315 Jean-Paul Sartre: "Critique de la raison dialectique", Paris 1960.S.29
316 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 281
317 a.g.e.
318 a.g.e.
319 a.g.e.,S. 290f
320 Die Mandarins von Paris,a.a. O.,S.524f
321 a.g.e.,S.290f
322 a.g.e.,S.535
323 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 190
324 a.g.e.,S.256
325 a.g.e.,S.261
326 a.g.e.,S.255
327 a.g.e
328 a.g.e.,S.258
329 a.g.e.,S. 256
330 a.g.e
331 a.g.e
332 a.g.e.,S. 262
333 a.g.e
334 Karşılaştır,a.g.e., S. 162
335 Die Mandarins von Paris,a.a. O.,S. 522
336 a.g.e.,S. 550
337 a.g.e.,S. 551
338 Der Lauf der Dinge,a.a.O., 259
339 a.g.e.,S.260f
340 Die Mandarins von Paris,a.a. O.,S.553
341 Der Lauf der Dinge,a.a.O., S.257
342 Die Mandarins von Paris,a.a. O.,S.498
343 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 264
344 a.g.e,S.236
345 Soll man de Sade verbrennen?, a.a.O.,S.63
346 a.g.e.,S. 59
347 a.g.e.,S. 13
348 a.g.e.,S. 83
349 a.g.E.,
350 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 354f
351 a.g.e.,S. 307
352 a.g.e.,S. 357
353 a.g.e.,S. 614
354 a.g.e.,S. 474
355 a.g.e.,S. 620
356 Alles in allem,a.a.O.,S.37
357 a.g.e.,S. 470
358 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 187
358 a.g.e.
359 a.g.e.
360 a.g.e.
361 a.g.e.,S. 183
362 Karşılaştır: Jean Leighton:"Simone de Beauvoir on Women". Cransbury—London 1975.S.8f
363 Das andere Fisvhlivht. Reinbek 1968
364 a.g.e.
365 a.g.e.
366 a.g.e.,S. 50
367 a.g.e.,S. 53
368 a.g.e.,S. 68
369 a.g.e.,S. 62
370 a.g.e.,S. 95
371 a.g.e.,S. 69
372 a.g.e.,S. 71
373 a.g.e.
374 a.g.e.,S. 72
375 a.g.e.,S. 77
376 a.g.e.,S. 155
377 a.g.e.,S. 156
378 a.g.e.,S. 158
379 Leighton,a.a.O.,S.8
380 Das andere Geschlecht,a.a.O., S.265
381 a.g.e.,S. 677
382 a.g.e.,S. 679
383 a.g.e.,S. 678
384 Alles in allem,a.a.O.,S. 461
385 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 189
386 Alles in allem,a.a.O.,S. 462
387 a.g.e.,S. 465
388 a.g.e.
389 a.g.e.,S. 464
390 Interview mit Alice Schwarzer ile görüşme: a.g.e.,S. 195
391 Ein sanfter Tod. Reinbek 1968 S.195
392 Der Lauf der Dinge,a.a.O.,S. 621

393 a.g.e.
394 a.g.e.,S. 622
395 Alles in allem,a.a.O.,S.38
396 Die Welt der schönen Bilder. Reinbek 1971.S.123
397 a.g.e.
398 Alles in allem,a.a.O., 133
399 a.g.e.,S. 139f
400 Das Alter. Reinbek 1972.S. 464
401 a.g.e.,S.465
402 Alles in allem,a.a.O.,35f

SIMONE DE BEAUVOIR

Simone de Beauvoir'da harika olan şey, bir erkeğin zekasına ve bir kadının duygusallığına sahip olması.

Jean Paul SARTRE

Mme de Beauvoir'in şaşkınlık yaratmasının nedeni kadın cinselliği gibi yasak bir konuya el atması değil. Onun yazıma getirdiği şey çok daha patlayıcı. En sert, disiplinli iffetlilik vaazları verseydi yine şaşkınlık yaratırdı.

François GİROUD

Siz Simone, yeni kollektif kadın mücadelesinin varlığından önce bir çok kadın için bir idol'dünüz. Ve isyanımızın ete kemiğe bürünmesini temsil ettiniz.

Alice SCHWARZER

YAŞAM İNCELEMELERİ DİZİSİ: 11/116

alan yayıncılık